

ČLOVĚK SÁM SOBĚ OTÁZKOU

Zdeněk Vojtíšek

Quis est homo? Na otázku, co je člověk, jsme zvyklí očekávat náboženskou odpověď. Kam člověk patří? Jaké je jeho určení? Nad čím vším vládne? - Takové a mnohé podobné otázky a navzájem podobné či od sebe rozdílné odpovědi nacházíme v náboženském prostředí, hlavně v náboženských spisech. Třeba v knize Žalmů, posvátném spisu Židů i křesťanů, shledáváme, jak je škála odpovědí široká: ve 103. žalmu zaznívá tvrzení, že člověk je vlastně pouhý prach, a 9. žalm zase obsahuje odvážnou myšlenku, že člověk je jen maličko omezen - už už by byl roven samotnému Bohu.

Explicitně (výslovně) žité náboženství v posledních dvou staletích zmizelo z obzoru mnoha lidí, zejména na Západě. S ním zmizely i náboženské odpovědi, které umožňovaly přinejmenším aspoň částečnou orientaci. Otázka „Co je člověk?“ ovšem zůstala. Na hledání odpovědi někteří příslušníci sekularizované společnosti rezignují. Teolog a religionista Jan Heller by možná řekl, že tím jakoby „suspendují své lidství“. ¹ Jiná část sekularizované společnosti ale odpověď hledá - a protože v oblasti náboženství hledat nemůže či nechce, obrací se jinam, např. k vědě. Experimentuje, přejímá vědeckou terminologii, vykládá vědecké poznatky a vytváří z nich nápadité a svérázné konstrukce. Věda si ovšem od existenciálních otázek udržuje odstup a odpovědi odmítá být jen naznačovat. Ostatně hledání odpovědi na otázku „Co je člověk?“ může těžko být jiné než v podstatě náboženské. V tomto případě tak bývá náboženská nepřiznaná, skrytá, implicitní.

Škálu toho, co může být zahrnuto do pojmu „náboženství“, a rozdíl mezi explicitním a implicitním náboženstvím předkládá ve svém článku religionista **Ivan O. Štampach**. Jako projev implicitního náboženství je možné pochopit kromě jiného i nejasně vymezenou množinu aktivit, které se shodují v předpokladu, že prostředky k odstranění jakýchkoli potíží (především osobních, ale pak i kosmických) jsou skryty v samotném člověku: k jejich řešení má sám člověk dostatečný potenciál. Tyto aktivity mohou být proto společně nazvány hnutí lidského potenciálu a mladší kolega doc. Štampacha ze stejného pracoviště, **Miloš Mrázek**, ve svém příspěvku shrnul, jak s tímto pojmem jednotliví badatelé nakládají. Jeden z těchto autorů, socioložka **Elisabeth Putticková**, vyjádřila své stanovisko pro Encyklopedii nových náboženství a její úvaha je dalším inspirujícím příspěvkem k tématu hnutí lidského potenciálu v tomto časopise.

Teoretické úvahy jsou doplněny sondami do čtyř aktivit, ² které se do hnutí lidského potenciálu často zahrnují. Popisy těchto aktivit jsou ovšem rozdílné: **Zdeněk Vojtíšek** nejprve přibližuje Silvou metodu kontroly mysli, a to hlavně pomocí literatury, kterou tato organizace šíří. Naproti tomu jeho popis holotropního dýchání je velmi subjektivní: snaží se čtenáře vtáhnout do atraktivního děje osobním líčením zážitku. Podobné rozpětí přístupů je mezi **Ivanou a Zuzanou Škodovými** (na jedné straně), které při popisu pozoruhodné terapeutické metody Andreje Dragomireckého vycházejí z množství prezentačního materiálu, a **Pavlem Hlavatým**, který s časovým odstupem reflektuje svou osobní zkušenost s kurzy Modré alfy.

Celé téma je tedy připraveno tak, aby čtenáři poskytlo nejen aspoň minimální sumu informací, ale také dostatek podnětů k přemýšlení o jednom z nejzajímavějších religionistických fenoménů dneška. ■

Poznámky

1 HELLER, J., MRÁZEK, M., *Nástin religionistiky*, Kalich, Praha 1988, str. 24.

2 Jinou typickou aktivitu hnutí lidského potenciálu pojednal Dingir již před časem - v čísle 4/2000. Tématem tohoto čísla byla Scientologická církev.

PhDr. **Zdeněk Vojtíšek** (*1963) je odborným asistentem Husitské teologické fakulty UK, mluvčím Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů a šéfredaktorem časopisu Dingir.

OBSAH

Jen jsem vás všechny trochu předešla (<i>Michal Dvořák</i>)	110
Kouzelníci s čísly (<i>Petr Velechovský</i>)	112

Z domova

Ve jménu projektanta (<i>Štěpán Smolen</i>)	114
Mystery Tour '05 (<i>Martin Kořínek</i>)	115
Ordo Lumen Templi (<i>Roman Míčka</i>)	116
Dýchat s mesiášem (<i>Vilém Záhorský</i>)	118

Zahraničí

Nemyslete, že jsme šílení (<i>Jan Sušer</i>)	119
--	-----

Téma

Uctívání vlastního Já (<i>Miloš Mrázek</i>)	120
Náboženství a jevy podobné (<i>Ivan O. Štampach</i>)	122
Metoda Josého Silvy (<i>Zdeněk Vojtíšek</i>)	124
Hnutí lidského potenciálu (<i>Elisabeth Putticková</i>)	126
Terapie podla Dragomireckého (<i>Ivana Škodová a Zuzana Škodová</i>)	128
Modrá alfa jako práce na sobě (<i>Pavel Hlavatý</i>)	130
Dýcháním k celistvosti (<i>Zdeněk Vojtíšek</i>)	132

Info-servis

	136
--	-----

Recenze

	138
--	-----

Práce studentů

Fundamentalismus v českém letničním a charismatickém hnutí (<i>Kateřina Ortmanová</i>)	139
---	-----

Zprávy

	140
--	-----

Reflexe

Křesťanská věda a uzdravování	142
Léčení mezi Germány	143

Dopisy

	144
--	-----

Česká mystička Božena Cibulková:

JEN JSEM VÁS VŠECHNY TROCHU PŘEDEŠLA

Michal Dvořák

Letos 2. prosince uplynulo 10 let od úmrtí Boženy Cibulkové, mystičky zcela oddané Kristu, přesto nezařaditelné do jakékoli kategorie současných církevních křesťanských směrů. Její přátelé, mezi které jsem měl tu čest se počítat, ji znali jako studnici živého náboženského poznání a neúnavnou duchovní pracovníci oddanou modlitební službě bližním. Pokud Vám bude připadat, že její životopis není v některých místech zcela objektivní, potom budete mít asi pravdu. O této, pro mně výjimečné ženě, kterou jsem poznal zblízka, nedovedu psát nezaujatě.

Narodila se 6. 7. 1914 jako Božena Čulíková v obci Svěbohov na Šumpersku. Zde také prožila dětství a mládí. Pocházela z nemajetné rodiny. Jako běžné venkovské děvče byla vychována v katolickém křesťanství. Od svého okolí se odlišovala snad jen tím, že při bohoslužbách prožívala svoji víru hlouběji.

Ve čtyřicátých letech se u ní projevil první ojedinělé náznaky mimosmyslového vnímání, které si tehdy neuměla vysvětlit. Po skončení druhé světové války se přestěhovala s rodiči do pohraniční obce Malá Morava. Začala se zajímat o duchovní a filosofické stránky života. Svými příbuznými byla přivedena do duchovního kroužku v Boskovicích. Zde se seznámila se svým budoucím manželem Františkem Cibulkou, který u ní rozpoznal mimořádné duchovní schopnosti a všestranně ji podporoval. Po svatbě se k němu do Boskovic přestěhovala. Během jejich pětiletého manželství se u ní rozvinula mimořádná schopnost komunikace s duchovními sférami bytí. Jak sama toto období charakterizovala: „*Rozhrnula se přede mnou opona neviditelná a začala jsem vnímat andělský svět.*“

Nejmocnějším impulsem pro ni bylo zjevení vzkříšeného Ježíše Krista a začátek niterného přijímání jeho Slova, které prožila ve velkém vidění 2. února 1950. Po tomto zážitku nebyla sedm dní schopna ničeho jiného než ležet na lůžku, přičemž nejedla ani nespala. Později nazvala tuto dobu jako jistou formu zasvěcení.

Pod dojmem dalších vidění opustila boskovické duchovní společenství a začala nacházet samostatnou cestu. Vytvořila se

okolo ní hrstka vděčných posluchačů a příznivců, především ze členů rodiny a známých, kteří ze zmíněného kroužku také odešli. I při dalších spojeních s duchovním světem upadala do vytržení a ztrácela kontakt s běžnou skutečností. Když se probírala, přátelé ji posadili ke stolu s psacími potřebami a ona zapisovala, co viděla a slyšela. Postupně se však naučila takové stavy zvládat a přijímala vidění a sdělení v bdělém stavu, takže duchovní vhledy rozšiřovaly její vnímání hmotné reality o nové rozměry a dohromady s ní vytvářely celistvější a smysluplnější obraz bytí.

Duchovní sdělení měla málokdy osobní zaměření nebo poslání, od samého počátku se vyznačovala univerzálním charakterem - týkala se tedy celosvětových problémů a života celého lidstva. Často obsahovala poselství o nastávajícím novém duchovním věku lidstva, o poslání slovan-ských národů a o zvláštní úloze českého národa v tomto dění. Nejdůležitějším středem, ohniskem a ústřední postavou všech Boženu Cibulkovou přijatých sdělení a proroctví byl však Ježíš Kristus. Byl jí ukázán jako skutečný univerzální Spasitel, stále živý a činný pro záchranu nejen celého lidstva, ale také všeho pozemského tvorstva, dokonce celého vesmíru. Jak často opakovala, nyní nastal čas jeho obnovení mise u lidstva.

Také celé společenství, které se kolem ní a jejího díla vytvořilo, bylo důsledně, ale zcela svobodně a přirozeně, christocentrické, tedy křesťanské. Přátelé pomáhali rozmnožovat její sdělení a texty se začaly šířit samizdatem. Tak se rozrůstal i okruh čtenářů, příznivců a pomocníků.

Po úmrtí manžela Františka se Božena Cibulková odstěhovala zpět ke své sestře do Malé Moravy. Po nějakém čase získala byt v moravské Mohelnici, kde strávila nejdelší období svého života. Napsala zde největší část svého díla. V nedalekém sousedství svých příbuzných žila zcela sama, nikoli však opuštěně. Její byt se stal místem neustálých setkávání lidí. Byli to především její nejbližší duchovní přátelé a spolupracovníci, ale také nesčetné množství návštěvníků, kteří chtěli navázat přátelství, či se s ní toužili jen setkat. Také přicházeli oponující diskutéři či zvědavci, kteří vyhledávali jen něco zajímavého a mimořádného. Všechny pohostinně přijímala s odzbrojující upřímnou laskavostí, a to i přesto, že jí byl často již při jejich vstupu vnitřně zjeven jejich duchovní stav i to, proč přicházejí. Téměř každému nabídl tykání, a proto jí nikdo neřikal jinak než „Boženka“. Toto jméno, bez sebemenšího náznaku naslédlosti zdvořilosti, nejlépe a přirozeně vystihovalo její povahu.

Osobní setkání s ní zanechávalo hlubokou stopu. Byla příkladem člověka, který od začátku setkání a během rozhovoru svého partnera naplno vnímá a věnuje se jen jemu. Když do takového setkání vstoupily přímé vize ze života dotyčného člověka a hluboké souvislosti jeho osudu, které se před jejím vnitřním zrakem objevily a ona je tlumočila, bylo možné zažívat zážitky bourání bariér nedůvěry, hluboké vnitřní osobní zpovědi, stavy neobyčejného

Bibliografie

Boženy Cibulkové

Vydáno tiskem:

Slovo Kristovo (Gemma89)

Vnitřní obroda (Gemma89)

Kniha Boží (Perla)

Logos (Perla)

a drobné texty

(Gemma89, Perla).

Dosud nevydáno:

Kniha modliteb

Kniha soudu i milosti

Vánoce

Velikonoce

Svatodušní

Cesta duše

Kniha žalmů

a mnoho drobných textů.

Božena Cibulková na začátku šedesátých let dvacátého století, kdy již prožila více projevů Krista a byla v plném kontaktu s duchovním světem.

duševního porozumění a souznění. Ačkoli byla po zevní stránce velmi nenápadná, skromná a mírná, v jejích slovech, zejména, když mluvila o duchovních otázkách, byla vnitřní jistota a až nepřekonatelná autorita, jejíž zdroj se dal tušit mimo ni. Boženka neměla přímé léčitelské schopnosti, ale kdo poznal sílu její modlitby, byť vyslané na dálku, ví, jak mocné bylo její charisma. Jestli byl někdo ztělesněním lásky a jakési civilní, každodenní svatosti - byla to Boženka.

Její láskyplnost se projevovala i ve vztahu k jiným duchovním proudům a aktivitám. Všechny si vážila a snažila se na nich vidět především kladné stránky. Cenila si i všech světských aktivit - ekologických, společenských, kulturních - které přesahují úzké osobní životní zaměření a přispívají ke kladnému vývoji lidského společenství. Bylo jí však ukázáno, že největší díl zodpovědnosti za stav lidstva a světa v minulosti spočíval na křesťanství a stejná odpovědnost na křesťanství spočívá i dnes a v budoucnosti. Oceňovala všechny církve, přestože si byla dobře vědoma jejich nedostatků i pochybení, o jejichž hlubokých souvislostech se jí mnohdy dostalo vnitřního poučení. Často opakovala duchovní sdělení, které v tom smyslu na adresu církví přijala: „*Je to všechno dobré, ale pro dnešní kritický stav lidstva slabé - slabé - slabé.*“

Společenství, které Božena Cibulková vytvořila, však nebylo jen pasivním příjemcem jejích sdělení. Věnovalo se i duchovní práci, k níž Boženka začala postupně přijí-

mat pokyny a přímo diktované modlitby. Později přibýly takzvané duchovní služby, specificky zaměřené na konkrétní stránky života. Od roku 1973 se začalo společenství scházet nejen na malých místních modlitebních setkáních, ale nově na pravidelných, sedmkrát ročně konaných duchovních dnech nazvaných Dny Boží. Zde již účast dosahovala počtu padesáti až sta osob, celkový počet lidí napojených na tyto aktivity byl však větší.

Sjížděli se z celého tehdejšího Československa a scházeli se po domech a bytech přátel. Podstupovali tím riziko pronásledování pro nepovolené náboženské aktivity a byli podvackrát vyšetřováni StB. V roce 1988 a na jaře roku 1989 přijala Božena Cibulková z duchovního světa předzvěst nastávajících změn a zaznamenala ji. Podle ní nastaly jako zásadní kladný dějinný zlom, dlouho připravovaný v duchovních oblastech bytí.

Společenství působí dodnes. Je svým složením pestré a v nejširším pojetí ekumenické. Sešli se zde křesťané běžných církevních směrů, katolíci, evangelíci, ale i neorganizovaní křesťané, stoupenci východních duchovních nauk, anthroposofie a další. Není zaměřeno vysloveně na osobní duchovní cestu. Postupně se vyvinulo především jako společenství duchovní modlitební služby. Osobní duchovní cesty se předpokládají jako součást této duchovní služby, mohou však být různé a Boženka je vždy nechávala na svobodě jednotlivce. Nikdy nikoho nenutila, aby vystoupil

ze své církve či společenství nebo opustil svoji dosavadní osobní duchovní cestu. Rozhodující bylo vždy sjednocení se na společném poznání, modlitbách a duchovních službách, které podle víry zúčastněných mají vnitřní inspiraci danou Kristem a jsou schopny odvracet kritické situace lidstva, jež prožíváme, a napomáhají tak přiblížení nového duchovního věku.

Božena Cibulková odešla na druhý břeh života 2. 12. 1995. Od padesátých do devadesátých let napsala dílo, které - strojopisně přepsáno - má rozsah více než tři tisíce stran. Její vhledy zasahovaly do zasněžení zemřelých i oblastí duší vykoupených, úrovní duchů snížených i svatých andělů, ale především do sfér Božské Moudrosti, Vůle a Lásky. Zachycovala i projevy svrchovaného Absolutna - samotného Boha, projevujícího se jako Božský Logos - Kristus. Podle svědectví současníků byla tato žena po více než čtyřicet let v téměř neustálém živém kontaktu s duchovními dimenzemi života. Byla přesto vždy skromná a pokorná a svůj dar přijímala jako něco, co se v budoucnosti rozvine u všech lidí. Říkala: „*Jen jsem vás všechny trochu předešla.*“

Po zevní stránce zůstala Božena Cibulková vždycky katolickou křesťankou, navštěvovala pravidelně bohoslužby, hluboce prožívala svaté přijímání, zpívala ve farním sboru a na pohřbech. Ve farnosti však její mimořádné duchovní dary a schopnosti zůstaly - mimo několika přátel - věřícím i duchovním po celý její život nepoznané.

Vstup Krista do dějin národů

Neslyšen, neviděn, nepoznan, nepochopen anebo jen ze zcela malé části ve svém univerzálním poslání pro život všech i v úloze a funkci nejvyššího Božského Učitele, Vůdce, Zastance, Ochránce a Zachránce lidstva - vstupuje Kristus do dějin národů Země.

Ti, kdo věří v Jeho duchovní existenci, uctívají Jej v chrámech a modlitbách, těžko si mohou představit tuto skutečnost nadpozemskou, avšak se životem Země nejtěsněji spjatou. Zůstane nadále, ale jen po jistý čas, utajena. Oblast, z níž je zřejmá a postižitelná, nemohou tělesní lidé vnímat, ji poznat, o ní se přesvědčit. Poznávají ji jen duchové vyšší, sestupující do pozemské tělesnosti. Před nimi jsou stále otevřeny velké a podivuhodné nadhmotné dimenze života, plné překrásných obrazů myšlenek Krista, zrcadlících Jeho mesiášské činy, Boží úradky a programy Lásky tvůrčí, ochranné a zachraňující vše, co zbloudilo, pokleslo, ztratilo kontakty s kódy vývoje v božskou formu i absolutně účelný tvar života.

V těchto duchovních dimenzích se již dávno promítá a projevuje těmito sférám odpovídajícím a jejich zákonitosti daným způsobem úžasný program Kristův, speciálně vypracovaný pro oblast lidstva, pro živý a činný život národů Země. Tyto Božské teorie vyčkávaly na stanovený čas svých realizací právě vcházející do dějin lidstva. Nemohly do nich vstoupit dříve, pokud nejméně z jedné třetiny nejsou vyrovnány těžké viny válečné, tvrdě bojové minulosti národů. Ukrutnosti v nich páchané na lidských tělech zatížily národy tak velkým, obrovským kamenem vin, že vyrovnání jich je přetěžké, rozložené do staletí i tisíciletí. ...

Den národů 11, 1983

Zakusila mnohokrát, jak je těžké být prorokem ve vlastním domě. Přesto na jejím pohřbu místní farář ve své promluvě na rozloučenou mimo jiné řekl, že jinou tak zbožnou ženu za svého života nepoznal.

V křesťanských církvích dosáhla jen soukromého ocenění několika jedinců. Oficiální církevní kruhy jsou k jejímu dílu částečně odmítavé, částečně rezervované, většinou však především neinformované. Její vnitřní poznání a dílo se nekryje zcela s církevní věroukou. Je prorokem a učitelkou esoterně pojatého křesťanství, jehož stěžejní myšlenkou je, že spása, kterou přinesl Kristus plyne z Lásky univerzální a má univerzální a kosmický rozměr. Univerzální spása je v konečném bodu pouti stvořením údělem všech bytostí, v daleké kosmické perspektivě dokonce i duchů snižených a démonických. Takto pojaté křesťanství obsahuje také jako samozřejmost poznání, že vývoj lidských bytostí probíhá v opakovaných cyklech opětovného pozemského narození, což ji sbližovalo s duchovností Východu. Nejednou mluvila i o globálním ekumenismu: „*Spojení duchovních směrů Západu a Východu nastane, až křesťanství přijme reinkarnaci jako součást svého učení a Východ přijme Krista jako svého Spasitele.*“

Ctitelům východních duchovních nauk a směrů však neopomněla nikdy zdůraznit, že Ježíš Kristus není jen jedním z avatarů či bódhisattvů, jak se většinou domnívají, ale má výjimečné postavení - je skutečným Synem Božím, univerzálním Spasitelem.

Texty z díla Boženy Cibulkové a další informace:
<http://buh.webpark.cz>.

Michal Dvořák (*1950) spolupracovník a přítel paní Boženy Cibulkové (v letech 1983-1995); pracuje jako redaktor a vydavatel.

Zdá se, že svědkové Jehovovi zneužívali utrpení svých členů

KOUZELNÍCI S ČÍSLY

Petr Velechovský

Svědkové Jehovovi rádi a často připomínají utrpení svých příslušníků během druhé světové války. Toto utrpení nelze zpochybnit, i když vztah tehdejšího prezidenta Josepha F. Rutherforda k nacismu nebyl vždy zdaleka odmítavý.¹

Proč ale svědkové při referování o tomto utrpení udávají tak rozporná čísla?

Kolik svědků trpělo?

Strážná věž, 15. prosinec 1950, str. 500:

„Už během Hitlerova režimu bylo **1 000** svědků Jehovových **popraveno** jako zrádci nejen pro to, že odmítali sloužit ve válce, ale proto, že se otevřeně protivili Hitlerově autoritě. **Dalších 1 000** svědků Jehovových **zemřelo** ve vězeních a koncentračních táborech.“

Strážná věž, 15. únor 1951, str. 105-106:

„...během nacistického režimu v Německu od roku 1933 do 1945 svědkové Jehovovi v této zemi odmítali zdravít „Heil Hitler“ svého Führera a vůdce a šli do koncentračních táborů a vězení, kde jich **2 000 zemřelo** krutou smrtí a **8 000 vyšlo živých. 2 000 bylo invalidních** do konce svého života.“

Strážná věž, 1. červen 1960, str. 327:

„Hitler je nedokázal rozbít ve vězeních a koncentračních táborech, kde jich **10 000** mučil a komunisté to nedokážou ve svých strašných vězeních a otrockých pracovních táborech.“

Postoj svědků Jehovových

k nacistickému režimu a odvahu, s jakou se mu ve své většině dokázali vzeprít, nelze než ocenit a obdivovat. Jímavou výpověď o českých svědkyních podala po válce na žádost kanceláře Watch Tower Society v Bernu dcera francouzského generálního konzula Geneviève de Gaulle: „*Vážení pánové, jsem šťastna, že mohu vydati svědectví o badatelkách Bible, se kterými jsem se setkala v koncentračním táboře Ravensbrück. Chováám k nim vskutku velký obdiv... Na svém bloku jsem poznala dobře obzvláště tři badatelky Bible české národnosti. ... Sama jsem byla vícekrát přítomna smutným výjevům, kde jsem viděla, jak byly tyto ženy bity a jak byly kousány psy. Avšak snášely to, aniž se vzdaly své víry. Jsouce věrně své víře, zdráhaly se povětšinou vykonávat jakoukoliv práci pro válečný průmysl, což jim přivodilo bití, a dokonce i smrt.*“

Z knihy Branislava Martinka „Náboženská společnost a stát“, Dingir 2000, str. 19.

Setkání s Boženou Cibulkovou za hluboké temnoty

Na jaře roku 1983 mně moje věřící známá, která udržovala kontakty na všechny strany a pomáhala, kde se dalo, půjčila strojopisné rozmnožené sešity s texty, jejichž název byl Slovo Kristovo. Brzy jsem nabyl přesvědčení, že je to právě duchovní poselství. Jedné soboty mně pak pozvala na neoficiální duchovní setkání, takzvaný Den národů, kde měla být hlavní osobou autorka textů, Boženka Cibulková. Setkání se konalo v Praze v soukromém bytě na Malé Straně, neboť takové aktivity tehdy byly vládnoucím režimem nepovolené. Skládalo se z duchovních sdělení, které Boženka vnitřní cestou přijala v posledním období a z jí sestavených modliteb a duchovních služeb, cíleně zaměřených na současné problémy národů Země, přednášených nahlas celým shromážděním.

Bylo to pro mě něco nového, překvapujícího, ale zároveň jsem cítil velkou sílu a působnost všeho. Nejpůsobivější pro mě byly improvizované vstupy Boženky do připraveného programu, kdy živě, bezprostředně tlumočila, co právě svými duchovními smysly vnímá jako obrazy, situace a poselství z duchovního světa. Ačkoli jsem do té doby vyslechl při bohoslužbách více různých kněží a kazatelů a měl možnost navštívit a slyšet některé duchovní učitele, neslyšel jsem nikdy nikoho tak mluvit. Oči mi chvilkami vlhly slzami dojetí, že jsem svědkem něčeho tak živého, pravdivého a silného. Nebyla to jen působivost skutečností, které byly sdělovány, i když byly úžasné, ale hlavně velká vnitřní jistota a nefalšovaná autorita, s kterou to bylo přednášeno. Ne silou hlasu nebo strojenou dramatickostí slov, ale přesvědčivou opravdovostí, hlubokým prožitím a procítěním závažnosti všeho, co bylo řečeno. Byl to dotek Boží přítomnosti, co vyzařovalo z jejích slov, projevu i celkové atmosféry. Zažíval jsem zřejmě totéž, co posluchači Ježíše, když „*žasli nad jeho učením, neboť je učil jako ten, kdo má moc, a ne jako zákoníci.*“

Michal Dvořák

Strážná věž, 1. leden 1964, str. 13:

„Hitler, římský katolík, ... jich uvrhl **10 000** do koncentračních táborů a **přes 4 000 jich tam zemřelo**. Zbytek skoro zemřel hladu. Konec války pomohl jejich přežití.“

Strážná věž, 1. únor 1976, str. 82:

„...úhrnem jich bylo 6 019 zatčeno, někteří na dva, tři nebo více let. Bylo 8 917 registrovaných zatčení. Odsouzené osoby si odpýkávaly tresty, které se rovnaly celkem 13 924 rokům vězení. Mnoho z těchto věrných mužů a žen bylo dáno do koncentračních táborů, a tak zde všeobecně ztratili 8 078 let... úhrnem jich **zemřelo ve vězení 635, 253 bylo odsouzeno k smrti, z toho na 203 byl trest smrti vykonán**.“

Strážná věž, 1. červenec 1979, str. 7-8:

„Jejich aktivity byly zakázány a 6 019 zatčeno. Několik na dva tři nebo více let. 2 000 trpělo v koncentračních táborech. Úhrnem **635 svědků zemřelo ve vězení a 203 bylo popraveno**.“

Je těžké věřit tomu, že by Svědkové Jehovovi, kteří jsou známi jako puntičkáři, skutečně nevěděli, kolik obětí měli za druhé světové války. Již ke konci 50. let byly navíc přesné počty svědků Jehovových odeslány do ústředí ve Spojených státech:

1 687	..... zbavení zaměstnání
284	..... zničeny jejich obchody
735	..... zbavení domova
457	..... zakázáno podnikání
129	..... zabavení majetku
826	..... zbavení penze
329	..... jiná ztráta
860	..... dětí odebráno rodičům na převýchovu
138	..... rozvedených manželství (z toho 30 manželství rozvedeno z politických důvodů, 108 z důvodu postoje partnera k víře)
6 019	..... zatčení (někteří vícekrát)
8 917	..... registrovaných zatčení (dohromady odsouzení k 13 924 rokům a 2 měsícům vězení)
2 000	..... v koncentračních táborech (strávili tam celkem 8 078 roků a 6 měsíců, průměrně 4 roky)
635	..... zemřelo ve vězení
253	..... odsouzeno k trestu smrti z toho 203 ..... skutečně popraveno

Toto čísla vedení svědků Jehovových po válce znalo, a přesto si je dovolilo až do roku 1974 značně nadhodnocovat. Obrat mohl být způsoben otíráním archivů a snahou německých, britských a amerických historiků přesně zmapovat období útlatu.

Kolik svědků bylo v Německu?

I v otázce, kolik svědků Jehovových bylo v Německu po nástupu Adolfa Hitlera k moci, se údaje svědků liší.

Strážná věž, 1. leden 1971, str. 16:

„V roce 1932, když byla přijata poslední zpráva z Německa ... tam bylo 14 453 hlasatelů království ... roku 1946 ... tam bylo 11 415 oddaných křesťanů.“

Probud'te se!, 22. únor 1975, str. 22:

„...mezi 19 000 německými svědky Jehovovými v roce 1933...“

Probud'te se!, 22. srpen 1995, str. 10

uvádí německého historika Detlefa Garbeho: „Z 25 000 osob, které se hlásily ke svědkům Jehovovým, bylo na začátku Třetí říše asi 10 000 různě dlouhou dobu vězněno. Více než **dva tisíce** z nich bylo posláno do koncentračních táborů. To znamená, že kromě Židů byli svědkové Jehovovi náboženskou skupinou, kterou příslušníci SS nejvíce pronásledovali.“

Kromě Detlefa Garbeho se otázkou utrpení svědků Jehovových zabýval historik James M. Penton. Ten došel taktéž k číslu 203 popravených a o svědcích Jehovových a jejich postojích publikoval mnoho publikací - například „Apocalypse Delayed: The Story of Jehovah's Witnesses“. Jde o jednoho z mnoha autorů, kteří poukázali i na nepravdy a záměrná zkreslení v literatuře svědků Jehovových a jejich postojů v době druhé světové války.

Údaje, k nimž se přiklání většina historiků i badatelů, zveřejnila ročenka svědků Jehovových v roce 1974: podle ní bylo 2 000 svědků Jehovových v koncentračních táborech a 635 jich z různých důvodů zemřelo (203 bylo popraveno).

Otázka z úvodu článku ale zůstává: Proč takové rozpory?

Poznámka

1 VELECHOVSKÝ, P., Fialové trojúhelníky, Dingir 2 (4), 1999, str. 4-5.

Literatura

- PENTON, M. James, *Apocalypse Delayed*. (Toronto, Canada: Univ. of Toronto Press, 1985), str. 148-149.
PENTON, M. James, A Story of Attempted Compromise: Jehovah's Witnesses, Anti Semetism and the third Reich, *The Christian Quest* 3 (1): 33-47. Spring 1990.
BERGMAN, Jerry, The Modern Religious Objection to Mandatory Flag Salute in America: A History and Evaluation, *Journal of Church and State*. Spring 1997, 39(2), str. 215-236.
KING, Christina E., Strategies for Survival: An Examination of the History of Five Christian Sects in Germany, 1933-1945, *Journal of Contemporary History*, 14(2) 1979, str. 211-234.
HARRISON, Barbara, *Visions of Glory: A History and a Memory of Jehovah's Witnesses*. (New York: Simon and Schuster, 1978).
KATER, Michael K., Die Ernsten Bibelforscher im Dritten Reich, *Vierteljahreshefte für Zeitgeschichte*, 17. Jahrgang, Heft 1/1969, str. 181-218.

Internetové stránky

<http://bookshop.blackwell.co.uk/bobuk/scripts/home.jsp?action=search&source=3266474136&type=isbn&term=0802086780#readmore>
<http://www.iclnet.org/pub/resources/text/apl/jw/penntonlt.txt>
<http://www.premier1.net/~raines/conflicts.html>
<http://www.jwdom.org/subject/nazism.htm>
http://www.randytm.com/Hitler/third_reich1.htm

Petr Velechovský (*1977) byl do roku 1997 členem Náboženské společnosti Svědků Jehovových. Systematicky se nadále zabývá historií svědků Jehovových. Pracuje jako analytik.

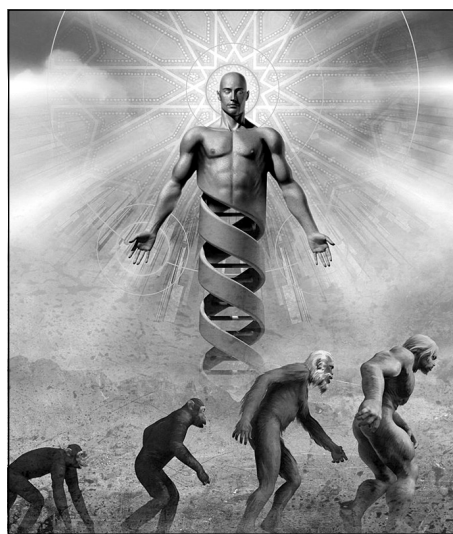
V Praze se sešli odpůrci darwinismu

VE JMÉNU PROJEKTANTA

Štěpán Smolen

V úterý 22. října proběhla v pražském Kongresovém Centru konference „Darwin a inteligentní projekt“ („Darwin and Design“).¹ Vědci především ze Spojených států, ale i z dalších zemí, se během ní snažili přesvědčit mezinárodní osazenstvo zaplněného sálu svými argumenty proti darwinismu a ve prospěch poznatelného rozumného záměru v přírodě. Šíře prezentací sahala od biochemie přes genetiku až k fyzice a vystoupili zde mimo jiné i Charles Thaxton a Jonathan Wells, jejichž knihy máme k dispozici také v češtině.²

Čtenář by mohl namítnout, že je to všechno sice pěkné - konají se konference vědců stejně, jako se konají konference včelařů - že však nevidí důvod, proč se tím zabývat v Dingiru. Copak to má něco společného s náboženstvím? Odpověď na tuto otázku závisí přinejmenším zčásti na tom, zda je dotyčný spíše přívržencem „inteligentního projektu“,³ anebo zastáncem většinovou vědeckou obcí hájeného Darwinova odkazu. O to, nakolik se jedná o vědu a nakolik už o teologickou spekulaci, se zde právě vede spor. Zmíněná teorie je v USA v posledních letech předmětem vášnivých debat nejen mezi vědci a autory školních osnov, ale i v médiích - a to s vervou a vyostřeností, jaká je v českých končinách těžko představitelná.

Ilustrace ke kontroverzi kolem teorie inteligentního projektanta.

<http://www.mondolithic.com/00Gallery25.htm>

Nejprve však bude vhodné ozřejmit, co to inteligentní projekt vlastně je. A ještě dříve, co není. Především to není totéž co „kreacionismus“, tedy představa, že biblická zpráva o stvoření může být základem pro vědecký popis původu kosmu a lidstva a že úkolem vědy je dohledat potřebné důkazy na podporu této zvěsti. Podle přesvědčení mnoha - především evangelikálních a fundamentalistických - křesťanů, byla Země i se vším, co je na ní, stvořena za šest dní a je stará jen několik málo tisíc let. Tato představa je ve Spojených státech předmětem letitého sporu s evoluční teorií o místo na školách a ve společnosti. Jedná se tu však o světonázorový a etický střet. Naproti tomu inteligentní projekt chce být seriózní vědeckou teorií, jež nevychází z žádného posvátného textu, ale z empirické skutečnosti.

Zastánci tohoto směru nepochybně vždy evoluční proces jako takový. Předmětem ostrého odmítání se však stalo darwinistické vysvětlení evoluce přírodním výběrem, jenž je založen na přežití nejsilnějších (*survival of the fittest*). Inteligentní projekt se - slovy jednoho ze svých představitelů Stephena C. Meyera - zakládá na tezi, že se „určité vlastnosti biologických systémů dají nejlépe objasnit odkazem na inteligentní příčinu.“⁴

Hnutí hlásící se k této teorii se soustředí okolo pracoviště *Discovery Institute*⁵ v Seattlu a vydává časopis *Origins & Design*.⁶ Začalo se však rozvíjet již v 80. letech s vydáním knihy Charlese Thaxtona, Waltera Bradleyho a Rogera Olsona „Tajemství vzniku života“ (1984, česky 2003). V prvních letech se zaměřovalo zejména na

kritiku darwinovské evoluce. Přelom směrem k pokusům o pozitivní formulování vlastní teorie pak nastal roku 1996, kdy vyšla kontroverzní práce biologa Michaela Beheho *Darwinova černá skříňka* (česky 2001). Známým se stal především autorův argument založený na „neredukovatelné komplexitě“ některých orgánů - např. bičíku bakterie. Tyto součásti organismů se prý pro svou složitost nemohly vyvinout postupně na základě přírodního výběru - fungují totiž jen jako celek a jejich části, které samy neposkytují evoluční výhodu, by v procesu selekce nezůstaly zachovány. Odtud vede další krok k předpokladu intelligence, která měla nastavit kód DNA vedoucí ke konstrukci takovýchto orgánů. Nevysvětlitelnost kódovaného jazyka DNA a RNA přirozenými příčinami je dnes pro představitele inteligentního projektu jedním z hlavních argumentů ve prospěch rozumného autora.

„Pozor, teologie!“ zvolají teď mnozí. S takovými námitkami se tato teorie potýká ve Spojených státech již léta a její zastánci se za tu dobu pokusili - z hlediska majoritní vědecké obce neúspěšně - snést řadu argumentů na obhajobu vědeckosti svého přístupu. Naturalismus,⁷ jenž patří k pilířům moderního vědeckého zkoumání, prý musí být odmítnut, neboť se stal dogmatem dusícím svobodu výzkumu a zabraňujícím vědcům, aby následovali fakta tam, kam je skutečně vedou. Přesahy dále do sféry náboženství však údajně nejsou žádoucí. William A. Dembski, další z obhájců teorie, tvrdí, že inteligentní projekt je „teologicky minimalistický“;⁸ nachází inteligentní příčinu, aniž by spekuloval o její povaze.

Zastánci projektu kritizují naturalistická dogmata darwinistů, zatímco ti se pozastavují nad nemístnou metafyzickou spekulací svých protivníků. Otázka metodologických hranic vědy je jednou z hlavních třecích ploch mezi oběma tábory. Z hlediska odpůrců inteligentního projektu je tu i další zdroj nedůvěry. I když totiž stoupenci nespekulují o povaze „inteligentního projektu“, jejich vlastní náboženská příslušnost odhaluje pod rouškou politicky korektní intelligence tvář křesťanského Boha. Obhájci projektu - povětšinou evangelikální křesťané - také často spojují slova „teorie“ a „hnutí“. Úsilí o změnu vědeckého paradigmatu tu jde ruku v ruce s politickými a kulturními zájmy. Ne náhodou se seattleský think-tank přidružený k *Discovery Institute* jmenuje „Center for the

Renewal of Science and Culture“ (Centrum pro obnovu vědy a kultury).

I tyto skutečnosti jistě přispěly k opatrnosti českých akademiků, z nichž ani jeden pozvání na konferenci nepřijal. Předseda Akademie Václav Pačes věd ji dokonce označil za zbytečnou.⁹ Je tedy otázkou, nakolik mohli stoupenci inteligentního projektu v českých podmínkách naplnit svůj cíl být výzvou 21. století. Takto se bez ohledu na subtilnější odborné otázky v pražském Kongresovém Centru nejednalo v pravém slova smyslu o vědeckou konferenci. Chyběl zde totiž byt' jen jediný hlas z druhé strany. Prezentace byly profesionální a vtipné, badatelé si navzájem notovali a posluchač - nebyl-li vybaven apriorním souhlasem - se musel zamýšlet nad tím, kde jsou hranice mezi agitací ve prospěch vědecké teorie a kázáním. Ať už to však byla věda, nebo metafyzika, rozhodně bylo nad čím rozvažovat - třeba nad tím, kde už jedná končí a druhá začíná.

Těžko soudit, jaké budou v České republice důsledky takovéto konference a zda nějaké vůbec budou. Ozvěny americké debaty o darwinismu k nám pronikly už před ní, když v srpnu 2005 proběhla krátká polemika mezi Jiřím Pehe, Michaellem Žantovským a Jiřím Váchou na stránkách Lidových novin.¹⁰ Už zde se však ukázalo, že se u nás americká situace zřejmě opakovat nebude. Ve Spojených státech se věda často stává bojištěm ideologií. Evropa je jiná. Většina křesťanů tu nevidí v Darwinovi hrozbu pro svou víru a mezi vědci stále působí množství těch, kdo se nechťejí přihlásit k žádnému z válečných táborů.

Poznámky

- 1 Více informací o konferenci na stránkách <http://www.darwinanddesign.org>.
- 2 Charles Thaxton, Walter Bradley, Roger Olson: *Tajemství vzniku života* (Návrat domů, Praha, 2003); Jonathan Wells: *Ikony evoluce* (Návrat domů, Praha, 2005).
- 3 Český překlad spojení „intelligent design“ není dosud ustálený. Hovořívá se o inteligentním designu, plánu, projektu i záměru. Přejímám zde verzi použitou v českém názvu konference. Osobně se však kloním k trochu méně doslovnému a trochu více českému termínu „rozumný projekt“. Tak totiž jasněji přisoudíme inteligenci projektantovi a ne projektu.
- 4 Citováno podle referátu „The Return of the Design Hypothesis“ předneseného na pražské konferenci.
- 5 <http://www.discovery.org>
- 6 <http://www.arn.org/odesign/odesign.htm>
- 7 Vysvětlování přírody „zevnitř“, pouze na základě přirozených dějů, které v ní probíhají.
- 8 William A. Dembski: *The Intelligent Design Movement*, in.: *Cosmic Pursuit*, jaro 1998, s. 25.
- 9 Lidové noviny, 24. října 2005.
- 10 J. Pehe: „Je Darwinova teorie evoluce vědecká?“ (LN, 16. 8. 2005); M. Žantovský: „Ano, Darwinova teorie je vědecká.“ (LN, 18. 8. 2005); J. Vácha: „Ano, Darwinova teorie je vědecká, ale kam až?“ (LN, 29. 8. 2005).

Štěpán Smolen (*1983) studuje religionistiku na FF UK.

„Záhadolog“ Erich von Däniken v Praze

MYSTERY TOUR '05

Martin Kořínek

V rámci svého středoevropského tour přicestoval ve dnech 10. až 12. listopadu 2005 na svou první oficiální návštěvu do ČR Erich von Däniken, „spisovatel a badatel, který celý svůj život zasvětil myšlence, že naši Zemi v dávné minulosti navštívili mimozemšťané a zanechali tu řadu stop.“¹

Navštívili-li Země české jakákoli významnější náboženská osobnost, stává se pravidlem, že před budovou, kde se koná její vystoupení, postává několik v jasně žlutá trička oděných misionářů Vesmírných lidí a rozdává letáky. Nejinak tomu bylo i u Kongresového centra na pražském Výšehradě, tentokrát u příležitosti přednášky „posla bohů“ Ericha von Dänikena.

Ještě než se budeme věnovat švýcarskému „záhadologovi“, zmiňme se o plakátu číslo 135, který šířili výše zmínění misionáři:

Na snímku je tu zachycena hlava státu mezi dvěma kontaktérkami Vesmírných lidí, popiska k fotografii z jara 2005 pak zní: „Pan prezident ČR Václav Klaus se seznamuje s Vesmírnými lidmi - anděli nebe od září 1997, kdy v Šumperku na tenise obdržel od Iva A. Bendy výtisk 1. dílu „Rozhovory s poučením od mých Přátel

z Vesmíru“. Četl také knihy „Hovory s Bohem“ (od N. D. Walsche - pozn. autor) a dnes se seznamuje na www.vesmirnili.cz se skutečnou situací lidstva, tedy negativní ovládací stav z 90 procent ovládaného lidstva entitami z Temných světů. V 60. letech četl Orwella a už tehdy si uvědomoval nebezpečí čipové totality. Nyní jej vnímá z centra EU - Bruselu a varuje před totalitní ústavou. Na rozdíl od předšlého prezidenta ČR Václava Havla se neschovává před lidmi, je čtenář a komunikativní. Také pro něj platí nabídka na osobní setkání s Vesmírnými lidmi někde na letišti s nabídkou pomoci v řešení současných problémů lidstva, zvláště ničení planety Země hrubými vibracemi - negativním myšlením lidí a teď navíc čipové totality.²

Na přednášku Ericha von Dänikena „Nevyřešené záhady minulosti“ v kongresovém sále, kde dříve zněly plamenné projevy delegátů sjezdů KSČ, bylo 11. listopadu zvédavo asi 700 posluchačů, tedy něco přes polovinu kapacity sálu (bez uzavřených balkonů).³ Více než dvouhodinové vystoupení bylo doprovázeno videosekvencemi, fotografiemi a animacemi promítanými na rozměrné plátno. Däniken hovořil dobře srozumitelnou němčinou a byl simultánně tlumočen překvapivě často chybným překladatelem. (Badatel například představil záhadu mapy z roku 1513. Ta má být kopii ještě mnohem starších map. Na mapě je podivuhodně přesně zaneseno pobřeží a ostrovy kolem Antarktidy, které nemohlo být v tu dobu ještě probádané. Tlumočník ovšem chybně uvedl, že jde o mapu z roku 1913 a část publika pak nechápala, proč je tato námořnická pomůcka takovým oříškem.)

Samotné Dänikenovo představení je možno přirovnat ke koncertu mezinárodně úspěšné skupiny, která vyrazí na světové

„Nepozemšťané“ ze Sahary - jedno z témat nejznámější Dänikenovy knihy „Vzpomínky na budoucnost“ i jeho dalších děl.

turné, aby potěšila své fanoušky a podpořila prodej svých desek. Na akcích zazní několik novinek, ale především staré hity. Posluchač je spokojen, slyšel, co očekával.

Přednáška odstartovala působivým intrem, při němž byla v potměšném sále promítnuta badatelova interpretace tzv. vi-manů - 6 000 let starých indických spisů popisujících návštěvy bohů, kteří měli zbudovaná svá města na nebesích. Přeloženo do dänikenovštiny a předestřeno na plátně: staří Indové byli z obrovských létajících talířů sledováni mimozemskými etnology.

Poté Däniken nabídl asi desítku „osvědčených“ záhad (megalitické stavby v Peru, „kosmonautské“ plastiky v mexických hrobkách, nebo novější hit neprobádané šachty v Cheopsově pyramidě). Otázky se nesnažil zodpovědět, spíše je nechával otevřené. Nepočítáme-li za odpověď - doslova „deus ex machina“, tedy řešení v podobě mimozemšťanského zásahu. Bezesporu poutavému vyprávění chyběl vývoj a nějaký závěr (pokud za závěr znovu nepovažujeme mnohokrát zmíněný všelék - mimozemšťany). O to jasněji ovšem vyzněl dílčí záměr. Jako poslední přídavek Däniken představil svůj velkolepý Mystery Park, který nedávno otevřel ve švýcarském Interlaken. „Všichni jste zváni, v tomto nejmodernějším záhadologickém centru se dopodrobna seznámíte se všemi otázkami, které jsem popsal ve svých knihách, rezervujte si celý den,“ tak lze shrnout Dänikenova závěrečná slova.

Stále vitální Erich von Däniken (narozen 14. 4. 1935) napsal od roku 1968 asi 30 knih, které vyšly ve více než 63 milionech výtisků. Stovky z nich neúnavně podepisoval při autogramiádě po přednášce. ■

Poznámky

- 1 Pozvánka na přednášku.
- 2 Text letáku 135.
- 3 Druhou přednášku se shodným tématem měl Däniken tamtéž i o den později. Vstupné bylo v rozmezí mezi 345,- a 795,- Kč.

Martin Kořínek (*1971) je publicista.

Daniel Landa chce prosazovat hodnoty víry, lásky síly a pravdy

ORDO LUMEN TEMPLI

Roman Míčka

Mediální pozornost vzbudil řád „Ordo Lumen Templi“ a jeho velmistr Daniel Landa. Tento „rytířský řád“ si klade za cíl povzbudit veřejnost k úctě vůči hodnotám „víry, lásky, síly a pravdy“.

Daniel Landa (37 let), absolvent hudebně dramatického oboru pražské konzervatoře a otec tří dcer, svým osobnostním profilem a působením dlouhodobě vzbuzuje značné sympatie mezi mládeží i mužskou populací středního věku. Svými zájmy a rétorikou budí respekt a nikdo nepochybuje, že jde o topolánkovského „chlapa s gulama“, zvláště když k jeho kulturnímu působení (množství CD, muzikály, příležitostné herectví apod., držení 12 zlatých a 5 platinových desek) přičteme i další aktivity v oblasti thajského boxu, autokrosu, truck racingu a rallye. Jeho rasistická minulost, kterou sám Landa považuje za jakýsi „hřích mládí“, stále vzbuzuje otázky. I když má své obdivovatele mezi krátkovlasými tvrdými hochy a mezi silovými profesemi (vojsko, policie), mezi nacisty je již považován spíše za odpadlíka od jejich idejí.

Rytířský řád

byl veřejnosti poprvé představen při příležitosti akce nazvané „Večer písní Karla Kryla pro český národ“ konané dne 11. 6. 2004 v bazilice sv. Petra a Pavla na Vyšehradě. Tato „mše za duši českého národa“ vysílaná i na programu České televize, proběhla za účasti některých pozvaných významných veřejně činných osobností. Landa k založení řádu uvádí, že jej k této aktivitě vedla nespokojenost se stavem české společnosti, topící se v lhostejnosti. Cílem novodobého duchovního řádu je změnit tento stav, oživit některé hodnoty morálky, rodiny a národní hrdosti, prosadit ideu „dobrovolného zlidštění kapitalismu“. ¹ Ordo Lumen Templi je registrován Ministerstvem vnitra jako občanské sdružení. ²

Nejvýraznější a snad dokonce jediná rozvinutější kritika Landových aktivit, zejména jeho řádu, se ozývá ze strany výrazně levicových intelektuálů. Zvláště vytrvalá je polemika „landobijce“ Jiřího X. Doležala,

který nemůže vystát Landův tvrdě odmítavý postoj vůči drogám a jeho nacionalismus. ³

Náboženská inspirace

Vzhledem k Landou užívané symbolice a rétorice čerpající z náboženských tradic by stálo dění kolem této osobnosti za povšimnutí z hlediska religionistiky a v kontextu nových náboženských hnutí. Příznivci řádu odmítají, že by Ordo Lumen Templi byl jakousi „neotemplářskou“ či „neozednářskou“ sektou snad dokonce sympatizující se satanismem či okultním nacismem. ⁴ Na dotaz, zda je v jeho řádu důležité náboženství, Landa odpovídá: „Není důležitý“. ⁵ Přesto se nelze vyhnout dojmu, že se jedná o náboženský, či alespoň kvazináboženský fenomén. Nasvědčuje tomu náboženská symbolika: mše za duši českého národa byla

vykonána v bílých rytířských rízách a symbolem řádu je červený Leopoldův kříž v bílém kruhu s latinským nápisem „ORDO LUMEN TEMPLI +

FIDES, AGAPE, FORTIS, VERITAS“.

Landa přiznává, že jej životní zkušenost a úvahy o smyslu bytí přivedly k náboženství. Při besedě s katolíky říká: „Víra je pro mne kříšťál, zabalený do sraček, ale stojí mi za to zašpinit si ruce, abych ho získal.“ ⁶ Při jeho hledání křesťanské identity mu vypomáhají někteří katoličtí duchovní. V jiném rozhovoru uvádí: „Začala mě zajímat moje vlastní duše.“ Rád se prý v poslední době uchyluje vždy na čas mezi klášterní zdi a místo „rasové čistoty“ hledá údajně „čistotu duše“. ⁷ Zajímavá je i Landova záliba v tajemnu, inspirovaném dávnou historií, zároveň ale i zarážející blízkost okultním tradicím. To je patrné z některých textů jeho písní.

Tajemství (2002)
(z rockové operety Zabte Sršně)

Čekám na tebe.
Tolik let už tě znám.
Schody do nebe kloužou jak led.
Ruku ti dám.

Tolik, tolik hvězd máš nad sebou.
Je tolik, tolik cest, co tě k nim dovedou.

Jméno mé už znáš.
Jsem tvůj stín i tvůj strach.
Dál mě potkáváš,
vyrůstám na slzách.
...

Celá píseň je uvedena na
<http://www.daniellanda.cz/diskografie/deska/9mm-argumentu/5#text-pisne/>

V souvislosti s Landovým úsilím o šíření morálních hodnot prostřednictvím rytířského řádu lze jeho názory vnímat jako jakousi formu nacionálního sekularizovaného katolicismu (kritikové hovoří dokonce o „kleronacismu“), která obsahuje důraz na rodinné hodnoty, věrnost jedné ženě, humanizaci konzumní společnosti a národní hrdost. Není bez zajímavosti, že Landovo současné veřejné působení a jeho řádové aktivity se těší otevřené podpoře některých konzervativně a křesťansky orientovaných osobností (policista plk. Jiří Komorous, poslanec Jan Vidím a další).

Landova hudba

Landovy písňové texty nevynikají složitostí a poetikou, nelze jim ale upřít v některých případech jakési hlubší existenciální vhledy. Mnohé jeho písně pojednávají o banálních skutečnostech lidského života, jiné mají příděch specifického humoru, další jsou o válce a zločinu či jiných těžkostech života. Hraje v nich významnou roli Landovo české vlastenectví, nacionalismus živěný tu z tradic pohanského slovanství (*Slovanská bouře*), jinde z interpretace významných historických událostí (*Moravské pole*, *Tradice*, *Blaničtí*, *Bílá Hora* či třeba *1938*). K probuzení národního citění užívá autor tradiční symboly češství - husitské hnutí, legendu o blanických rytířích, svatováclavskou tradici, tradice první republiky, které klade obvykle do protikladu s „germánským živlem“. Výraznou tematikou Landových písní je nespokojenost se stavem společnosti, odcizením a úpadkem morálky (mezi nejpoetičtějšími jsou např. *Kyselá* o listopadu 1989, *Osmý den chaosu*, *Vltava*, nejnověji *Protestsong*). V ně-

kteřých písních je silně znát autorova citlivost na duševní deprivaci (*Ztracení hoši*, *Když...*). Časté jsou v Landových textech náboženské narážky a trefné výroky o životě a osudu.

Z uměleckého projevu lze těžko usuzovat na stupeň a rozsah religiozity autora, Landa však otevřeně hovoří o inspiraci v biblických textech či v Jungových dílech. Mystická a okultní témata budí ve starších písních spíše dojem odlehčenosti (*Vlko-dlakům*, *Zombice*, *Andělé*), postupně však přechází v temné magické vnímání přítomnosti zla ve světě (*Třetí oko* s královnou temnot, dále *Smrtihlav*, *Obsidián* a nejnovější mystická *Čaruj!!!*).

Landa svým projektem „Večer písní Karla Kryla pro český národ“ zajímavě navázal na tradici Krylova odkazu. Interpretoval v něm čtrnáct Krylových písní. I když Landovo „přisvojení“ těchto písní vzbudilo i rozporné a odmítavé reakce, zdá se, že na Karla Kryla a jeho ideový svět navázal. Když uvážíme podobné duchovní pozadí obou osobností (inspirace v katolicismu, nacionální prvek) a srovnáme repertoár jejich textů (významné události českých dějin, kritika války, morálka společnosti, konzervativní hodnoty), můžeme konstatovat, že se Landa Krylovu odkazu nezpronevřil.

Landovo veřejného působení

Při hodnocení Landova veřejného působení je třeba uvážit také jeho angažmá v prospešných aktivitách (Nadace Malina, která má za cíl bezpečnost silničního provozu) či jeho účast na školních protidrogových kampaních. Jeho důraz na rodinné vztahy a závazek manželské věrnosti je v populární kultuře výjimečný. Např. Landova píseň *Táta* z poslední doby (2004) zajímavě a poeticky pojednává o významu otcovství a problémech i limitech výchovy.

Landa je kvůli své minulosti pochopitelně stále podezřelý z rasismu. I když se od fašismu poměrně jednoznačně distancoval, a závažné obavy snad tedy nejsou na místě,

Protestsong (2004)

*Ref.: Král je klaun a klaun je králem,
pískot nese se znuděným sálem.
A tak pýcha vládne sama mase,
nežijeme.
Přežíváme. Popereme se tu zase.
Ze lva se stal pejsek na řetězu,
slintá, čeká na odměnu od vítězů.*

Úryvek z písně.

Daniel Landa.
Foto: <http://www.stratosfera.cz/ispy/spy.clanek.php3?clID=37431>

on i jeho řád vzbuzují pozornost těch, kdo u nás monitorují extremismus. Z anonymních internetových diskusí vyplývá, že jeho myšlenky skutečně mohou extremisty inspirovat a některé výroky o něm („Pro mě je to prostě Bůh“, „Vivat Landa, Landa na Hrad“ apod.⁹⁾ nabádají k ostráživosti. Ovšem skutečný duch Landových aktivit se teprve projeví ve svých plodech. ■

Prezentace Ordo Lumen Templi
<http://www.ordolumentpli.cz>

Poznámky

- 1 Srov. Rozhovor s Danielem Landou s názvem *Daniel Landa - Novodobý spasitel*, Rytmus života č. 23/04, s. 30-31.
- 2 Srov. <http://www.mvcr.cz/rady/sdruzeni/sdruz065.html>
- 3 Kupř. v Reflexu ze 3. 6. 2005 (č. 26/05, s. 6-8) v článku „*Ordnung Lumen Templi*“ Doležal hledá dokonce analogii mezi Landovým řádem a spolkem „Lumen Club“ - pobočkou řádu „Ordo Novi Templi“, který měl v Rakousku před válkou sdružovat homosexuální okultní nacisty pod vedením árijosofa Jörga Lanze von Liebenfels. Srov. GOODRICK-CLARKE, N. *Okultní kořeny nacismu. Rakouští a němečtí ariosofisté /1890-1935/*. Tajné árijské kultury a jejich vliv na nacistickou ideologii. Praha: Votobia, 1998. ISBN 80-7220-023-2. s. 139-159.
- 4 Reakce poslance Jana Vidíma na mediální dění kolem řádu Ordo Lumen Templi a na kritiku jeho angažovanosti ve prospěch Landova projektu, <http://www.vidim.cz, rubrika „Jak to vidím“, ze dne 9. 8. 2005>.
- 5 Srov. Záznam rozhovoru mezi Landou a jeho bývalým kolegou z kapely Orlik Matáskem s názvem *Optimální Daniel Landa a David Matásek*, Instinkt č. 19/05, s. 20-25.
- 6 Srov. Záznam besedy Daniela Landy s katolickou mládeží, pořádané Centrem Aletti - Kulturní a vzdělávací duchovní centrum České provincie Tovaryšstva Ježíšova v Olomouci. Dostupné na http://dlp.wz.cz/html/rozhovory/Katolicky_tydenik.html.
- 7 Srov. Rozhovor s Danielem Landou s názvem *Od bílé ligy k bílé řízi*, Reflex 43/04, s. 56-59.
- 8 Srov. TŘEŠNÁK, P. *Nanebevstoupení Daniela Landy*, Respekt 25/04, s. 21.
- 9 Jde o výroky zaznamenané na blogových zápiscích k tématu „Rytíř Daniel Landa - asi jeden z mála skutečných chlapů v týhle zemi“ na adrese <http://blog.hide.cz/administrace/2004/06/11/383>.

Mgr. Roman Míčka (*1976) je doktorandem na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Pracuje u Policie ČR.

Ábelovská OSN zajistí světový mír do roku 2013!

DÝCHAT S MESIÁŠEM

Vilém Záhorský

V pražském hotelu Marriott se 29. října 2005 v sále Bohemia uskutečnilo Inaugurační shromáždění Mezináboženské a mezinárodní federace za světový mír. Přítomen byl osobně zakladatel této federace Son Mjong Mun,¹ známý také jako zakladatel Církve sjednocení, Federace žen za mír ve světě, Federace rodin za světový mír, CARP - Sdružení studentů pro výzkum principu a mnoha dalších. Šel byl přeplněn, což znamená účast přesahující 1 000 lidí. Byli tu hosté z celé Evropy.

Hlavním bodem programu bylo založení české pobočky nové Munovy organizace Univerzální federace míru, která vznikla 12. 9. 2005 v New Yorku. Reverend Dr. Son Mjong Mun, jak je v materiálech k akci přesně označován, podnikl výjimečnou cestu - během 120 dní navštíví 120 zemí (přestože materiály uvádějí jen 100) a v každé zemi založí pobočku organizace, která má zajistit, dle jeho prohlášení, celosvětový mír do roku 2013. Organizace spojených národů totiž svůj vytyčený cíl nespĺnila a tak musí přijít nová, paralelní, tzv. Ábelovská OSN. K tomuto cíli má dopomoci i Hnutí velvyslanců míru, jichž od roku 2001 reverend Mun jmenoval již přes 70 tisíc. Dále bylo možné se na setkání dozvědět, že manželé Munovi obdrželi v prosinci roku 2004 ve Washingtonu ocenění za své celoživotní mírové úsilí propůjčením titulu „Král a královna míru“, a to od své organizace Mezináboženské a mezinárodní federace za světový mír.

Po uvítání zpívala sopranistka Národního divadla Dana Burešová v doprovodu Telemannova kvarteta. Reverend Mun je stále i ve svých 85 letech vitální a ve svém velmi dlouhém projevu se neustále odchyloval od psaného textu s názvem „Boží ideální rodina - model pro světový mír“. Tím způsoboval problémy překladatelům, kteří simultánně tlumočili do sluchátek z korejštiny do angličtiny a češtiny.

Představil tradiční body svého učení - důležitost pokrevního pouta mezi bohem a člověkem, nutnost rozmotat „dávný uzel ve vztahu mezi Kainem a Ábelem“, možnost zajištění světového míru pouze prostřednictvím obřadu svatého požehnání a samozřejmě připomněl, že právě on je

pravým horizontálním rodičem - novým Adamem, který 13. ledna 2001 zasvětil nebi „Korunovační obřad Božího království“, čímž „vysvobodil Boha, vertikálního Právěho rodiče, a tím přinesl padlému lidstvu osvobození... což bylo nejvyšší a největší požehnání, jakého se kdy lidstvu v celých dějinách dostalo.“

Představil však i svůj „vpravdě zřetelnostní a revoluční projekt“ - „vybudování dopravního spojení přes Beringovu úžinu, ... která je pozůstatkem Satanova rozdělení světa na Východ a Západ a na Sever a Jih. Toto dopravní spojení přes Beringův průliv, které nazývám 'Mostem (tunelem) Krále světového míru', propojí mezinárodní systém dálnic, jež lidem umožní cestovat po zemi z afrického mysu Dobré naděje do Santiaga de Chile a z Londýna do New Yorku a spojí tak svět v jediné společenství. ... Dámy a pánové, někteří z vás možná pochybují, že se takový projekt podaří uskutečnit. Kde je však vůle, tam je i cesta - zejména, je-li to Boží vůle. Věda a technika 21. století vybudování tunelu pod Beringovým průlivem umožňují. Překážkou nejsou ani finanční náklady na stavbu. Vezměte v úvahu, kolik peněz se ve světě vyplývá jen na války.“

Přivlastnil si také rozhodující roli své filosofie při ukončení studené války, v obnovení dialogu na Blízkém východě a zmínil, že „nyní v pozadí úspěšně usiluje o sjednocení Koreje, své vlasti“. Nezapomněl zdůraznit, že „naši jedinou naději na přežití (lidstva)

je konat v souladu s mírovou filosofií pravé lásky, pravého života a pravého pokrevního pouta, kterou hlásá reverend Mun“.

Během projevu často vtipkoval, pískal a své vystoupení zakončil laškovným úsměvem své plastickými operacemi omlazené tváře a hozením růže do publika. To vzbudilo bouřlivé ovace.

Součástí večera byl i tradiční přípitek, kdy přítomné dvojice měly vypít polovinu připraveného „Svatého džusu“ (Holy Juice). Druhou polovinu měl vypít manžel či partner. V případě, že byl někdo sám, měl při pití druhé poloviny na partnera alespoň myslet.

Mun však nebyl v Praze sám, doprovázela jej jeho manželka a kromě celé řady dalších Munových spolupracovníků i reverend Dr. Chung Hwan Kwak - dlouholetý spolupracovník reverenda Muna a prezident Univerzální federace míru. Právě on vyznamenal za aktivitu v práci pro světový mír také dva překvapivé hosty večera - poslance Evropského parlamentu za KSČM Ing. Jaromíra Kohlíčka, CSc, a doc. Ing. Milana Kálalu, proděkana Fakulty jaderné a fyzikálně inženýrské ČVUT v Praze.

Celá akce proběhla ve velkém stylu, ostatně tak, jak jsme u reverenda Muna zvyklí. Na závěr snad ještě jeden citát z Munova projevu, kdy hovořil o sobě jako Právém rodiči: „Je úžasné, že žijete ve stejné době jako on, a že dýcháte stejný vzduch.“

Poznámka

- 1 Tato transkripce jména byla uvedena na všech materiálech spojených s touto akcí, známější je však transkripce Sun Myung Moon.

Všechny citace z brožury ke slavnostní inauguraci „Boží ideální rodina - model pro světový mír“, str. 9 -15.

Vstup nezávislých pozorovatelů a žurnalistů na akce českých následovníků Muna bohužel není dovolen. Autor si proto přál zůstat v anonymitě.

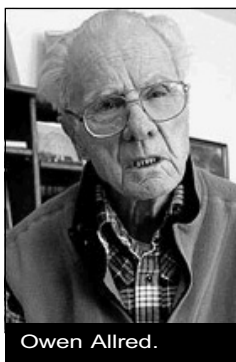
Manželé Munovi se loučí s pražským publikem v hotelu Marriott.

Zemřel prezident mormonské fundamentalistické církve

NEMYSLETE, ŽE JSME ŠÍLENÍ

Jan Sušer

Ve věku 91 let zemřel 16. února 2005 Owen Allred - prezident Sjednocených apoštolských bratrů (*Apostolic United Brethren*, dále jen AUB), významné mormonské fundamentalistické odnože.¹ Udává se, že toto hnutí čítá na pět až osm tisíc členů, ponejvíce v Utahu a v Mexiku. Vedení sídlí ve městě Bluffdale v Utahu, kde má AUB také kapli a soukromou školu.

Owen Allred.

Učení AUB vychází z Článků víry sepsaných Josephem Smithem, zakladatelem mormonské církve, ale jeho členové se hlásí i k autoritě jiných (mormonskou ortodoxií dnes nerespektova-

ných) spisů, např. k prorocství Brigham Younga o Adamovi coby vtěleném Michaelovi - jedné z osob boží Trojice. Svůj původ AUB odvozují od tzv. *setkání 1886*.

V září roku 1886 se skupina věřících shromážděných kolem osobnosti Lorina Woolleyho setkala s prezidentem Církve Ježíše Krista Johnem Taylorem (1807-1887). Ten jim oznámil, že se setkal s prorokem Josephem Smithem (+1844) a s Ježíšem Kristem, kteří mu zjevili, že od příkázání tzv. *plurálního manželství* se nesmí upustit. A právě plurální manželství (resp. *polygynie*) je dodnes nekontroverznějším pilířem víry AUB.

V současné době nejznámější a nejrozšířenější mormonská církev - Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů - upustila od praktikování polygynie roku 1890, poté co její tehdejší prezident Wilford Woodruff vydal jako reakci na tvrdé pronásledování mormonů slavné *Oficiální prohlášení*. V něm kromě jiného pravil: „Poněvadž zákony zakazující plurální manželství byly nařízeny Kongresem, kteréžto zákony byly prohlášeny nejvyšší soudní instancí za ústavní, já tímto prohlašuji svůj záměr podvoliti se oněm zákonům a použití svůj vliv na členy Církve, již předsedám, aby učinili podobně.“²

Tento krok bývá často kritizován mormonskými fundamentalisty. Mezi ně patří i AUB, kteří chápou svou polygynní praxi jako návrat k původnímu učení Božímu, zjevenému skrze proroka Josepha Smitha. „Nechtěl bych, aby si lidé mysleli, že jsme šílení,“ řekl Allred. „Věříme v původní Slovo Boží, předané prostřednictvím proroka Josepha Smitha. Chci tím pouze říci, že náboženství nemůžeme obměňovat, kdykoliv se nám zachce. Co by to pak bylo za náboženství?“ I přes silné výhrady ovšem Allred přiznával Církvi Ježíše Krista Svatých posledních dnů důležité místo v Božím plánu, její úkol dle něj tkví v šíření Knihy Mormonovy a pověstném genealogickém úsilí.

Dle odhadů žije dnes ve státě Utah čtyřicet až padesát tisíc polygammních rodin. Několik tisíc z tohoto počtu se hlásí k AUB. Polygammní skupiny jsou ovšem silně kritizovány většinou společností a několik mormonů skončilo dokonce před soudem i ve vězení (jmenujme alespoň kauzu Toma Greena, který byl roku 2001 v Utahu odsouzen k pěti letům vězení a k pokutě 78 tis. dolarů za neplacení alimentů. Green ovšem všech svých 25 dětí, které má s pěti manželkami, osobně živil v rámci jedné společné domácnosti v Greenhavenu ve Snake Valley, a tudíž se nabízí otázka, zda nebyl v podstatě souzen za své náboženské přesvědčení...)³

Kritika polygammních skupin se ovšem mnohdy zabývala i velmi negativními jevy, k nimž v těchto skupinách docházelo. Mezi nejdiskutovanější kauzy vždy patřily případy zneužívání žen i dětí. Owen Allred tyto skupiny počátkem devadesátých let veřejně zavrhl a nabádal své členy, aby jakékoli případné zločiny tohoto typu, s nimiž by se setkali, okamžitě nahlásili policii.

Roku 1998 svolal Allred tiskovou konferenci, aby odsoudil zneužívání žen v polygammních kulturách. Nabádal své stoupence, aby dodržovali všechny platné zákony státu Utah - vyjma jednoho: zákonu o polygamii. „Nemáme co skrývat,“ řekl Allredův syn Larry. „Tatínek nás učil poctivostí, čestností, pravdomluvností a mravním normám. Jsme tu, abychom se řídili všemi zákony země, až na ten jeden.“

V dopise do novin Deseret News Owen Allred napsal: „Mezi našimi lidmi bylo určitě po 50 let pravidlem, že dívky by neměly ani začít se vztahem, dokud nemají nejméně 17 let. Naší politikou je dovolit našim mladým dívkám a mladým mužům hledat partnery podle vlastního výběru, ale dělat to s moudrostí a počkat, dokud nejsou dost staří, aby věděli, co v životě opravdu chtějí.“ Také ale poznamenal: „Samozřejmě, že to nezastaví dívky mladší 16 let, které chtějí otěhotnět, aby dostaly státní podporu.“

Na konci roku 1998 Allred dostal svému slibu umožnit státním úředníkům přístup ke svým stoupencům a souhlasil s návštěvou deseti expertů na kriminalitu a domácí zneužívání z úřadu generálního prokurátora státu Utah. „Zvláštního setkání“ svolaného Allredem, který neprozradil, kdo církev navštíví, se zúčastnilo přes 900 stoupenců oblečených ve svátečních šatech. „I když jsme nesouhlasili se vším, pan Allred ukázal, že je možné, aby fundamentalistický vůdce sloužil svým lidem a spolupracoval s vládou,“ řekl Paul Murphy, mluvčí úřadu generálního prokurátora státu Utah.

Poslední rok svého života strávil Allred v nemocnici napojený na přístroje pro podporu životních funkcí. Zemřel necelé dvě hodiny poté, co od nich byl 16. února v noci odpojen a opustil nemocnici. Tak o tom informoval jeho syn Carl Allred. Skupina vedoucích AUB se již delší dobu na Allredovu smrt připravovala, a tak loni jmenovala jeho nástupcem J. LaMoine Jensena, který byl 36 let členem předsednické rady.

Poznámky

- 1 Některé citace O. Allreda překládám z: LeDUFF, Ch., A Holdout Polygamist, 88, Defies the Mormons, *New York Times*, 23. 2. 2002.
- 2 Oficiální prohlášení 1, in: Nauka a smlouvy, vydáno Církvi Ježíše Krista Svatých posledních dnů, Salt Lake City, Utah, USA, 2004, str. 315.
- 3 K této problematice se na internetu světybným způsobem vyjadřuje Jaroslav I. Vokoun: <http://sweb.cz/Vokouns.Polygamni.Tema/>

Jan Sušer (*1984) studuje religionistiku a teologii na Husitské teologické fakultě UK v Praze. Zabývá se mormonismem.

Potíže s pojmem „hnutí lidského potenciálu“

UCTÍVÁNÍ VLASTNÍHO JÁ

Miloš Mrázek

V šedesátých letech se v americké psychologické literatuře specifickým způsobem začíná používat výraz „lidský potenciál“ či jeho významové ekvivalenty („osobní růst“, „osobní rozvoj“). Vyzdvihování toho, co se těmito pojmy myslelo, bylo natolik výrazné, že se začalo hovořit o hnutí lidského potenciálu. Od té doby nabylo toto označení mnoho významů. Některé aspekty těchto původně psychoterapeutických technik způsobily, že se pojem dostal do slovníku sociologů náboženství a religionistů. Otevřeme-li si však stránky odborné literatury, můžeme být udiveni až zmateni, jak různě se tomuto označení rozumí.

Humanistická psychologie

Jednotliví uživatelé pojmu hnutí lidského potenciálu se liší jeho obsahem i rozsahem. Jedni autoři mu rozumí velmi úzce a jsou s výčtem skupin a směrů, které má pojem pokrývat, brzy hotovi, když vyjmenují jen několik málo konkrétních hnutí či technik, jiní nám poskytnou seznam čítající i několik desítek položek pokrývajících rozmanité spektrum aktivit (od psychoterapie a meditací přes léčitelství a masáže až po boj za práva homosexuálů).

Shoda nepanuje ani v tom, zda tento výraz označuje jev náboženský. Např. **J. Gordon Melton**, který ve své monumentální encyklopedii¹ zmiňuje tisíce náboženských proudů, hnutí i jednotlivých skupin ve Spojených státech, výraz označující jev, který je jinými autory považován za typicky americký,² ani jeho ekvivalenty a často ani hnutí, která se k němu váží, nezmiňuje.

Psycholog **William Coulson**, blízký spolupracovník humanistického psychoterapeuta Carla Rogerse, chápe toto označení jako synonymum humanistické psychologie (u jejíž počátků vedle Rogerse stál Abraham Maslow a Rollo May) a její terapeutické techniky. Za stěžejní doktrínu hnutí považuje výpověď, že autorita, kterou má člověk poslouchat, je uvnitř každého jedince a je potřeba ji odhalit a naslouchat jí.³

Psychoterapie, meditace, masáže i hnutí homosexuálů

Většina literatury věnovaná alternativní religiozitě však hnutí lidského potenciálu

zmiňuje jako projev nové religiozity. Např. pro **Roye Wallise** jsou skupiny a techniky patřící do tohoto hnutí typickým příkladem jednoho ze tří typů nových náboženských hnutí, a sice typu hnutí „potvrzujících svět“. Tato hnutí, na rozdíl těch svět odmítajících nebo přizpůsobujících, postrádají mnohé z toho, co je tradičně s náboženstvím spojováno: kolektivní bohoslužby, pravidla chování, jasnou věrouku atd. Svět a společnost jsou nazírány jako dobré, pouze je třeba je „produchovnit“. Cestou k tomu je duchovní úsilí každého jednotlivce. Pro tento typ alternativní religiozity je charakteristické přesvědčení - ať už explicitně vyřčené nebo pouze předpokládané - že vnitřní síla potřebná k proměně člověka, která byla dříve dosažitelná pouze pro výjimečné jedince, je nyní relativně snadno přístupná všem (bez potřeby opustit svět a žít asketicky). „Hnutí tohoto typu mají spíše sekularizované a individualizované pojetí božského. Navíc poskytují přístup k nadpřirozeným, magickým a duchovním silám a schopnostem, což ospravedlňuje označovat je nálepkou »náboženské«.“⁴ Oproti eschatologičnosti některých jiných nových náboženských hnutí kladou důraz na přítomnost. Oproti službě osobnímu Bohu je to spíše uvědomování si božskosti vlastní identity. Jako reprezentativní příklad uvádí Wallis výrok zakladatele hnutí est (Erhard Seminar Training) Wernera Erharda: „Ty jsi bůh ve svém světě, který jsi stvořil.“⁵

V pozdější studii napsané společně se Stevem Brucem přibližuje podstatu hnutí lidského potenciálu pomocí schématu tvořeného vzájemně se protínajícími kruhy,

kteří tvoří celkový kontext hnutí, přičemž jádrem je humanistická psychologie a s ní související terapeutické směry. Hlavní výpověď je, že lidé jsou dobří takoví, jací jsou. Principiálně se jedná o antiautoritářské hnutí. Proto k nim Wallis neřadí scientologii, se kterou sice sdílí společný cíl a pohled na člověka, ale rozcházejí se v roli institucionální autority. Naopak uvnitř hranic hnutí lidského potenciálu se už budou nacházet hnutí, jako je est, MSIA (Hnutí duchovního vnitřního uvědomění) či Insight, dále pak různé terapeutické proudy jako je Gestalt terapie nebo transakční analýza. K hnutí dále řadí Silvou metodu kontroly mysli, bioenergetiku, tajči, ale i Oshovo hnutí, nakonec také reflexologii či masáže.

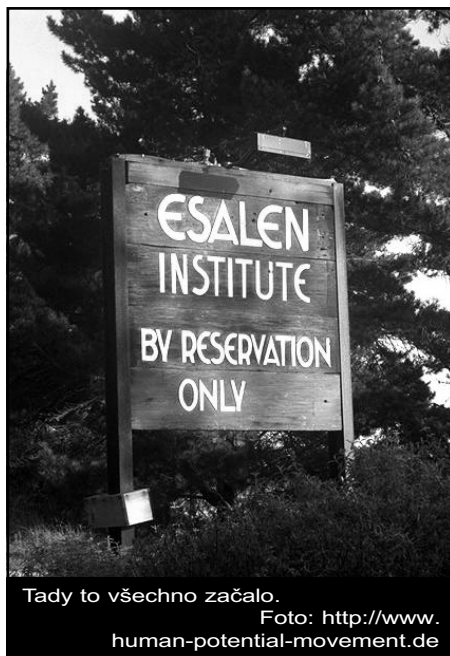
Onen kontext vyjádřený šesti prolínajícími se kruhy tvoří autoritářská hnutí, esoterismus a okultní praktiky, guruismus, psychoterapie a poradenství, hnutí zaměřená na tělesné zdraví. Posledním je hnutí usilující o sociální změny: environmentalismus, feminismus, či hnutí za práva gayů.⁶ Vliv humanistické psychologie na rozvoj posledně jmenovaného hnutí tematizuje i již zmíněný Coulson.⁷

Psychologie i spiritualita

Elizabeth Putticková sleduje přechod od psychologického k náboženskému charakteru. Hnutí lidského potenciálu je výsledkem kontrakulturní vzpoury jak proti zavedené psychologii, tak proti většinovému náboženství. Přičemž zatímco do šedesátých let převažoval psychologický charakter hnutí, opírající se o dílo Maslowa, Rogerse atd., od této doby je patrný značný příklon k východní spiritualitě a prolíná se tak víceméně s hnutím New Age. Dále si všimá toho, že z původního kontrakulturního hnutí se stává součást většinové společnosti (jako příklad tohoto procesu uvádí např. manažerské výcviky v duchu hnutí lidského potenciálu) a hovoří o „spirituálním materialismu“.⁸

V jejím seznamu se nacházejí: est, Silvova metoda, Insight i Oshovo hnutí aj. Podobný seznam nalezneme např. v **Larsonově** „protisektářské“ encyklopedii, v které hnutí kritizuje z křesťanských pozic (jako takové, jehož podstata tkví v uposlechnutí slibu hada z ráje „Budete jako Bůh“).⁹

Ve své monografii o New Age **Wouter J. Hanegraaff** klade hnutí do jedné řady spolu s neošamanismem a tzv. holistickým léčením. Podle něj jde ve hnutí lidského potenciálu o psychologickou či psychoterapeutickou

peutickou rovinu hnutí Nového věku, ve kterém dochází, jak uvádí, k psychologizaci náboženství a sakralizaci psychologie.¹⁰ Hanegraaff kořen hnutí lidského potenciálu vidí v tzv. novém myšlení¹¹ a počátek vlastního hnutí spatřuje v esalenském institutu,¹² přičemž „z původně principiálně terapeutického hnutí se stalo postupně hnutí náboženské.“ To dokumentuje i změna slovníku. Pojmy jako „uvědomění“, „kreativita“, „vhled“, „empatie“ či „sebeobjevování“ typické pro humanistickou psychologii nahradily takové, jako jsou „kosmické vědomí“, „změněné stavy vědomí“, „transcendentální vhled“ apod. v psychologii transpersonální.¹³

Podobně i **Eileen Barkerová** popisuje hnutí lidského potenciálu jako „psychospirituální křídlo“ hnutí Nového věku. Na druhé straně zmiňuje i odlišné klasifikace, které hnutí lidského potenciálu a New Age stavějí vedle sebe vzhledem k odlišnému zaměření: hnutí nového věku je extrovertní, je pro něj typické vyhlížení nových forem vztahu ke světu; hnutí lidského potenciálu je introvertní, zaměřené na vlastní Já.¹⁴

Kořeny hnutí britská socioložka spatřuje mj. v psychologii C. G. Junga nebo v Gurdžijevově náboženském myšlení. Jádro hnutí také spatřuje v humanistické a transpersonální psychologii. Jako reprezentativní techniky uvádí bioenergetiku, Gestalt, transakční analýzu, psychodrama, rebirthing apod. Pouze okrajově zmiňuje v souvislosti s hnutím lidského potenciálu Silvu a Hubbarda.¹⁵

Naopak **David Barrett** Hubbardovu scientologii chápe jako hlavního reprezen-

tanta hnutí lidského potenciálu (či hnutí osobního rozvoje). Vedle ní zmiňuje Fórum Landmark (navazující na est), neurolingvistické programování, Insight a Emin,¹⁶ ve své dřívější práci i TM (transcendentální meditaci)¹⁷.

Teoretici, inženýři, technici a amatéři

O rozlišení vícero rovin hnutí se pokusil religionista **Carl A. Raschke**. Podstatu hnutí lidského potenciálu vidí v jeho „psychoreligiozitě“, tedy v tom, že psychologické principy a techniky v něm nahradily tradiční náboženskou víru a praxi. Dávne kořeny hnutí nehledá jen v esoterice či psychologických školách, nýbrž překvapivě i v pietismu a v křesťanském probuzenectví. To, co mají společné, je jejich subjektivismus a nadřazování duchovní zkušenosti nad tradiční autoritu. Konkrétnější podoba dnešního hnutí se rýsuje v tom, co nazývá hnutí léčby mysli (tedy Nové myšlení). Podstatou hnutí je eklektické spojování moderních psychologických technik s východní spiritualitou. Hlavní věroučnou výpovědí je „Bůh je v tobě“ a to, že člověk je tvůrcem své reality. Raschke rozlišuje čtyři roviny či tábory hnutí:

- 1) teoretikové: psychologové (W. Reich, A. Maslow aj.);
- 2) inženýři: F. Perls (Gestalt), W. Erhard (est);
- 3) technici: např. organizátoři esalenského institutu;
- 4) amatéři, kteří se ve svém prostředí (fírmy, školy, farnosti) pokoušejí svým způsobem aplikovat a šířit poznatky z kurzů.¹⁸

Léčitelství, holotropní dýchání, hladina alfa

Relativně stručný je ve svém výčtu **Dušan Lužný**. I on hnutí lidského potenciálu řadí k New Age a uvádí, že mají mnoho společného s hnutími nábožensko-psychoterapeutickými, ale jasné rozlišení mezi nimi zde uvedeno není. Jako konkrétní příklad je zmíněno přírodní léčitelství, jehož cílem je znovunavázání kontaktu s nadlidskou silou, jež je základem veškerenstva, a transpersonální psychologie, především S. Grofa a jeho holotropní dýchání.¹⁹

Také stručný, ale konkrétnější je **Zdeněk Vojtíšek**, který o hnutí pojednává v kapitole o Novém myšlení, a řadí ji tak vedle křesťanské vědy, pozitivního myšlení a scientologie. Vlastní označení „hnutí lidského potenciálu“ vyhrazuje především pro skupiny vycházející ze Silvyovy metody

(v českém prostředí např. Zlatá mysl či Modrá alfa), dále pak neurolingvistickému programování, biofeedbacku, audiovizuální stimulaci (Psychowalkman) a superlearningu. Společným jmenovatelem těchto skupin je probouzení nevyužitých lidských schopností. V případě Silvyovy metody jde o aktivaci nevyužitých možností mozku pomocí uvádění do tzv. hladiny alfa.²⁰

Náboženství Já

Na otázku, co je hnutí lidského potenciálu, asi nemůžeme odpovědět jinak než protizpovědí: „Podle koho?“ Různí autoři totiž pracují s pojmem hnutí lidského potenciálu značně odlišně. Jádro problému můžeme sledovat v tom, že pojem, který původně sloužil k sebeoznačení konkrétních hnutí, bývá aplikován na ta, která s nimi nemají historickou souvislost, ani se k jejich tradici nehlásí. Příkladem může být Silvyova metoda. Snad by bylo vhodnější zavést pro toto hnutí či její části jasnější označení, které by vystihlo podstatu zmíněných mnohých hnutí a technik. Inspiraci můžeme nalézt např. u **Paula Heelase**, který hovoří o „náboženství Já“ či „spiritualitě Já“ (*self-religion, self-spirituality*),²¹ nebo u **Paula C. Vitze**, který používá pojmy „selfismus“ či „kult sebeuctívání“ (*cult of self-worship*).²²

Poznámky

- 1 J. G. Melton, *Encyclopedia of American Religions*, 6th edition, Research Staff, Detroit: Gale Research, 1999.
- 2 „Nikde jinde (než v Americe) nedošlo k tak horlivému propojování psychologie a náboženství.“ - W. J. Hanegraaff, *New Age religion and Western Culture: Esotericism in the Mirror of Secular Thought*, Albany: State University of New York, 1998, s. 490; srv. D. V. Barrett, *Sekty, kultury, alternativní náboženství*, Praha: I. Železný, 1998, s. 310.
- 3 L. Nocolosi, „Reflexion on the Human Potential Movement“ [rozbor s W. Coulsonem, online], *Catholic Educator's Resource Center*, [cit. 2005-04-11], URL <<http://www.catholiceducation.org/articles/homosexuality/ho0023.html>>.
- 4 R. Wallis, *The Elementary Forms of the New Religious Life*, London: Routledge & Kegan, 1984, s. 1-35, s. 22.
- 5 Cit. dle: R. Wallis, cit. dílo, s. 27.
- 6 R. Wallis a S. Bruce, *Sociological Theory, Religion and Collective Action*, Belfast: The Queen's University, 1986, 157-165.
- 7 L. Nocolosi, cit. dílo.
- 8 E. Puttick, „The Human Potential Movement“, otištěno v: *Encyclopedia of New Religions*, C. Patridge (ed.), Oxford: Lion Publishers, 2004, s. 402.
- 9 B. Larson, *Larson's New Book of Cults*, Wheaton: Tyndale House Publishers, 1989, s. 253.
- 10 Cit. dílo, s. 490.
- 11 Nové myšlení je označení pro hnutí postavené na učení o možnosti využívat skryté lidské síly, které se začalo šířit v 19. stol. v USA. Hlavními reprezentanty jsou P. Mulford či zakladatelka křesťanské vědy M. B. Eddyová.
- 12 Kalifornský Esalenský institut, založený r. 1962, se stal centrem nových technik rozvíjení lidského potenciálu

⇒ Další poznámky a medailonek autora na další straně v rámečku.

Je možné považovat hnutí lidského potenciálu za náboženské hnutí?

NÁBOŽENSTVÍ A JEVY PODOBNÉ

Ivan O. Štampach

Je až ku podivu, co vše se skryje pod názvem „náboženství“, a je zajímavé, co vše bývá z oblasti náboženství vykazováno. Úkolem religionistiky jako vědy o náboženství je vyjasnit, co můžeme a co nemůžeme pokládat za náboženství. Co jsou jevy ve vlastním smyslu slova náboženské a co jevy podobné.

Definice náboženství?

Mohlo by se zdát, že odpověď je snadná. Stačí vymezit pojem *náboženství* a stanovit proceduru, podle níž se o každém jednotlivém případě rozhodne, patří-li do jeho rozsahu. Jenže už s definicí jsou problémy. Někteří současní badatelé na situaci reagují tak, že prostě odmítají náboženství definovat.¹ Prý nelze stanovit obecnou, pro všechny závaznou definici. Jenže to je nedorozumění. Definice není v zásadě ničím jiným, než sdělením, v jakém významu bude dále definovaného výrazu užíváno. Brání se tím riziku, že význam se bude v průběhu textu nenápadně posouvat. Dát si práci s definicí, to je projev korektnosti vůči posluchačům či čtenářům.²

Definuje-li se náboženství jako *vztah člověka k numinózní transcendenci*, může vzniknout námitka, jak může religionistika zjistit, je-li protějšek náboženského vztahu skutečně transcendentní. Má vůbec jako humanitní disciplína, která se náboženstvím zabývá prostě jako projevem lidského života, po ruce přístup k transcendenci? Může zjistit, jestli numinózní zkušenosti (zkušenosti tajemného, posvátného, úžasného a zároveň vzbuzujícího bázeň a respekt³)

něco odpovídá mimo nás samotných? Něco, co transcenduje, tedy dokonale přesahuje lidské síly a možnosti, něco, čím nedisponujeme, co v žádném případě nemáme v rukou?

Zde může religionistika udělat skromný krok zpět a říci, že náboženstvím je každý takový soubor projevů lidského vztahu ke skutečnosti (osobě, stavu, ději), který svůj protějšek za totálně přesažený považuje.

Co definici odpovídá?

Zúžené definice, například ta, která by za náboženství chtěla uznat jen výslovný vztah k Bohu,⁴ zjevně redukuje oblast religionistického zájmu jen na monoteistické systémy, například jen na judaismus a islám, případně na křesťanství, nebude-li jeho trojiční učení pokládáno za překážku. Pokud by měla být přece jen započítána i polytheistická náboženství, bylo by nutno provést intelektuální ekvilibristiku s pojmy a říci, že pod svými bohy, bohyněmi a božstvy míní tyto směry vlastně Boha jediného. A monoteistické tendence se tam jistě zjistit dají; monoteističtí byli například někteří antičtí filosofové, kteří měli vůči polytheismu lidových vrstev jistý od-

stup, ale pokládali se duchovně za součást řecké, římské či jiné podobné tradice.

Zůstaneme-li u dostatečně široké definice, totiž u takové, která zahrnuje vše to, co předem, nereflektovaně za náboženství pokládáme, co bývá obvykle v různých slovnících mezi náboženství řazeno, pak budou náboženstvími nejen směry s převládající monoteistickou či polyteistickou tendencí, ale navíc ještě náboženství neteistická. Ta činí největší problémy.

Často slýcháme v intelektuálních debatách námitku: co je buddhismus za náboženství, vždyť tam o boha či bohy vůbec nejde. Připusťme, že o možném jediném Bohu Gautama Buddha odmítá spekulovat a dává přednost duchovní praxi,⁵ připusťme, že bohové, o nichž je často řeč v nejstarších buddhistických spisech, nejsou středem jeho zájmu a že je představitelný buddhismus, který s nimi (v jejich doslovnosti) nepočítá.⁶ Ale diskvalifikuje to buddhismus jako náboženství? Svádí k tomu ojedinelé české (a podobné slovenské) slovo, které jakoby mělo v sobě orientaci *na* cosi *božího* (či *božského*). Jiné jazyky jakoby dávaly za pravdu zde uvedené široké definici, která nevyžaduje, aby transcendentní skutečnost byla chápána jako božská bytost (bytosti). V buddhismu je nepochybně transcendentní *stav* prozíření, probuzení (*bódhi*) a s tím spjatá *nibbána* či *nirvána*. Je to skutečnost kontrastní ke skutečnosti poznamenané třemi znaky, totiž pomíjivostí, prázdnotou a strastným charakterem, je to *druhý břeh*.⁷

Podobné úvahy bychom mohli vést o konfuciánské větvi tradičního čínského náboženství, v níž (alespoň v jejích kanonických textech a na intelektuální úrovni) je původní *Nebeský Pán* nahrazen neosobními *Nebesy*.⁸ Platí to i o raném taoismu, než se neosobní *Tao* promítlo v pozdějším rituálním taoismu do složitějšího systému *tří*

⇒ Dokončení z předchozí strany.

a zároveň kontrakultury té doby. Přednášelo v něm mnoho vlivných osobností (A. Maslow, C. Rogers, S. Grof, A. Watts, E. Huxley, F. Capra aj.). Kriticky o Esalenu: M. Weber, „Pastorace a manipulace“, *Distance* 3.2 (1999): 76-84, [také online, cit. 2005-14-11] URL <[http://www.distance.cz/Format%20Adobe/Distance,%20cislo%203,%20rocnik%202%20\(1999\).pdf](http://www.distance.cz/Format%20Adobe/Distance,%20cislo%203,%20rocnik%202%20(1999).pdf)>.

13 Cit. dílo, s. 49-50.

14 E. Barker, *New Religious Movements: A Practical Introduction*, London: HMSO, 1991, s. 181.

15 Tamt., s. 147-148.

16 D. V. Barrett, *The New Believers: A Survey of Sects, Cults and Alternative Religions*, London, Cassell, 2001, s. 425-478.

17 V. Barrett, *Sekty, kulty...*, s. 326-333.

18 C. A. Raschke, „The Human Potential Movement“, *Theology Today* 33.3 (1976): 256-257, [také online, cit.

2005-04-11], URL <<http://theologytoday.ptsem.edu/oct1976/v33-3-article4.htm>>.

19 D. Lužný, *Nová náboženská hnutí*, Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 95-98.

20 Z. Vojtíšek, *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*, Praha: Portál, 2004, s. 264-266.

21 Např. P. Heelas, *The New Age Movement: The Celebration of the Self and the Sacralization of Modernity*, Oxford: Blackwell, 1996; nebo „Self Religions and Socializing the Subjective“, otištěno v: *New Religious Movements: a Perspective for Understanding Society*, Eileen Barker (ed.), New York, 1982, s. 69-85.

22 P. C. Vitz, *Psychology As Religion: The Cult of Self-Worship*, Michigan, Eerdmans Publishing, 1977.

Mgr. Miloš Mrázek (*1974) přednáší na Katedře religionistiky a filosofie Filozofické fakulty Univerzity Pardubice.

nebeských čistot, nebeského císaře a nižších božstev, duchů a nesmrtelných.⁹

Co zůstává mimo definovaný rámec?

Je třeba říci, že označením některých kulturních jevů jako náboženství a vyřazení jiných z tohoto okruhu nemá z hlediska religionistiky jako oboru znamenat žádné hodnocení. Jde jen o to, jak z názvu oboru plyne, že prvotní oblastí jejího zájmu jsou jevy nepochybně náboženské, tedy spadající pod vyhlášenou definici náboženství. Existují však jevy náboženství podobné, mající některé znaky náboženství a vzbuzující zájem religionistiky, které však nemají nějaký podstatný znak požadovaný definicí. I o ně se religionistika zajímá. Pochopitelně, že takové jevy (jako ostatně i náboženství samo) mohou být a jsou zkoumány jinými obory, teorií a historií kultury, sociální a kulturní antropologií, psychologií, sociologií, politologií a podobně.

Jevy z hlediska stanovené nebo dohodnuté definice náboženství podobné bývají označovány jako *kvazináboženské* (případně *kvazireligiózní*). Někteří autoři dávají přednost tomu mluvit o jevech *implicitě náboženských* v kontrastu s jevy *explicitě náboženskými*, tj. těmi, které jsou uznány za jevy nepochybně spadající pod definici náboženství.¹⁰

Podrobně předem připravené třídění nemusí vždy být výhodou a v souvislosti s tím může padnout námitka, že jde o plané scholastické přístupy. Zdá se však vhodné ještě tyto jevy roztřídit podle jednoho prostého kritéria, totiž podle toho, pokládají-li jeho protagonisté takový směr za náboženství, či nikoli. Předmětem zájmu humanitních či sociálních věd je totiž přítomnost jevů jinak typických pro náboženství ve směrech, které se vši rozhodností popírají, že by měly s náboženstvím cokoli společného, ba mohou být dokonce explicitě protináboženské. V tomto případě můžeme mluvit o jevech *kryptonáboženských* (*krypto-religiózních*). Můžeme mít na mysli absolutizaci či jakési funkcionální zbožštění politických entit, jako je Národ, Rasa, Stát, Trh. K tomu patří i texty, s nimiž se zachází jako s kanonickými texty náboženství, případně i neomylní vykladači a často také rituály s výrazovými prostředky vypůjčenými z náboženských obřadů.¹¹ Vedle politiky můžeme najít podobný proces v oblastech jako je sport nebo show business.

Tam, kde neshledáváme znaky náboženství, ale příslušníci se za náboženské pokládají, je situace ošemetná. Mluví-li se

TAKE YOUR NEXT STEP ON THE BRIDGE!

The route is streamlined.
Our orgs are ready to service you.

Je to náboženství, nebo jev podobný? - Cesta po Mostě k OT (operujícímu thetanu) vede skrze množství kurzů, v nichž se uvolňuje lidský potenciál. (Operující thetan je - stručně řečeno - duchovní bytost, která už není závislá na hmotě ani na ničem jiném.)

Reklama z časopisu Scientologické církve „Scientology News“.

totiž v této souvislosti o *pseudonáboženských* (*pseudoreligiálních*) projevech, tedy vlastně o čemsi „lžináboženském“, může se v tom skrývat přece jen hodnocení. Vzniká otázka, máme-li pro takový soud přesné kritérium. Tyto jevy jsou dokonce explicitě náboženské aspoň tom smyslu, že jsou přiznané, výslovné, tak chápané, interpretované a prožívané.

Okruhem popřípadě pseudoreligiálním, chceme-li zůstat u této terminologie, jsou *hnutí lidského potenciálu*. V mnoha náboženstvích se má za to, že jejich praktikováním se rozvíjí potenciál praktikujícího. Člověk se má rozvíjet co do poznání, etiky, případně to má mít příznivý vliv na jeho duševní a tělesné zdraví. Lze to říci mimo jiné o indických náboženstvích, o buddhismu a také o křesťanství a přinejmenším o některých směrech judaismu (kabala) a islámu (tzv. sufismus). Některá hnutí mají jako výslovný cíl rozvíjet lidský potenciál (ať již volí jakoukoli terminologii), avšak těžko hledáme v jejich literatuře či jiné sebereprezentaci jakýkoli odkaz na transcendenci, nebo je to odkaz sporný, nevýznamný, okrajový. Jako kandidáti na toto zařazení se často uvádí dvojice spjatých metod známých jako *dianetika* a *scientologie*,¹² a dále *Silvova metoda kontroly mysli*¹³ a od ní odvozené postupy jako *Zlatá mysl*,¹⁴ *Modrá alfa*¹⁵ nebo *Metoda alfa klíče*.¹⁶

Pokud by z hlediska uvedených úvah nebylo možné o některém jevu jednoznačně říci, jde-li o náboženství v plném smyslu či o kvazireligiální jev, a případně jak blíže charakterizovaný, neznamená to, že třídění

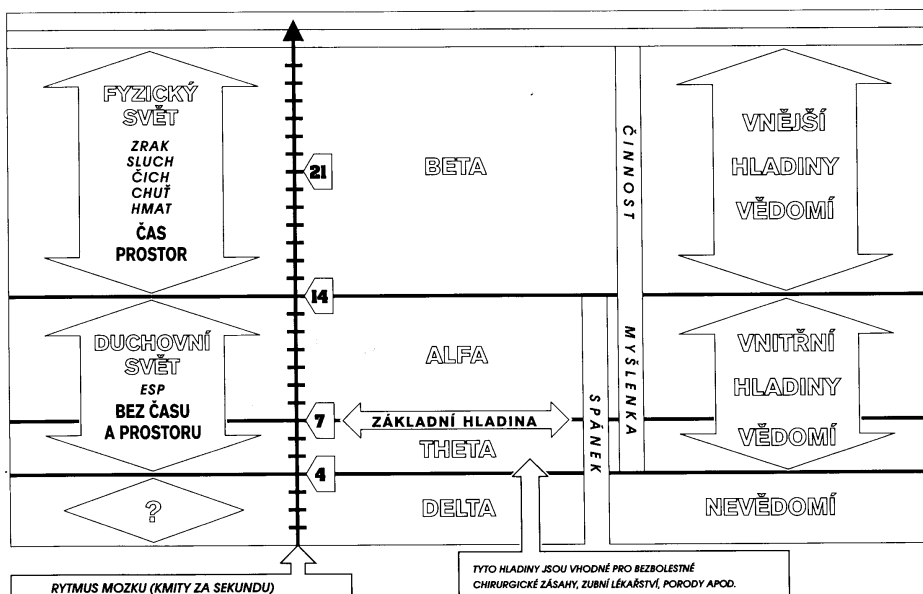
je marné. Popsané typy můžeme totiž pojímat jako faktory, které jsou v jednotlivém případě různě zastoupeny a konstatování tohoto faktu poskytuje také smysluplnou informaci. ■

Poznámky

- 1 Waardenburg, Jacques, ve svém úvodu do religionistiky pod titulem *Bohové zblízka*, Masarykova Univerzita a Georgetown Brno, 1977, věnuje kapitulu I A (s. 10-16) počátečnímu vyjasnění, co je náboženství. Domnívá se však, že je to obecná výpověď, s níž je třeba počkat po empirickém prozkoumání terénu (srov. s. 11).
- 2 Potřebu a odlišnou roli definice v současném humanitním (stejně jako v jakémkoli jiném) diskursu podrobněji zdůvodňuje ve Štampach Odilo Ivan: *Náboženství v dialogu. Kritické studie na pomezí religionistiky a teologie*, Portál, Praha 1998 v kapitole 3: *Definice náboženství* (zejm. s. 27-30).
- 3 Touto krátkou formulací stručně shrnuji hlavní téma stále normativní knihy Otto Rudolfa: *Posvátno. Iracionalita v ideji božství a její poměr k racionalitě*, Vyšehrad, Praha 1998.
- 4 Tak např. Kubalík Josef v úvodní kapitole svého spisu *Dějiny náboženství*, původní vydání ÚČN, Praha 1955, pak beze změn až do (zatím) posledního knižního vydání tamtéž 1988.
- 5 Stručně to shrnuje český indolog Miltner Vladimír: *Malá encyklopedie buddhismu*, Práce, Praha 1997 v hesle *bůh*, s. 63.
- 6 Tamtéž, heslo *děva*, s. 74.
- 7 V buddhistickém (*théravádovém*) kanonickém textu *Ti-pitakam*, *Udana* VIII, 2-3, 80-81, zde parafráze podle anglického překladu v Burns Douglas M.: *Nirvana*, World Fellowship of Buddhists, Bangkok 1967, s. 21.
- 8 Zmínky o starším (ale občas obnovovaném) kultu Nebeského (či Nejvyššího) Pána a o převládajícím abstraktním pojetí Nebes (*Tchien*) najdeme roztroušené zmínky např. v souhrnné, přehledné publikaci Hooblerovi Thomas a Dorothy: *Konfucianismus*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha 1997.
- 9 Podrobně o pantheonu obřadního taoismu podává zevrubná kniha Wong Eva: *Taoismus*, Pragma, Praha bez údaje o roku vydání (2005), bohužel s obvyklými edičními chybami tohoto nakladatelství, v kapitole *Obřadní taoismus - cesta zbožnosti*, s. 153-179; poněkud odlišný obraz podává Hartlová Paula R.: *Taoismus*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha 1996 v kapitole *Taoistické kánony a věrouka*, zejm. s. 65-71.

- 10 Waardenburg v citované práci se tomuto členění věnuje ze svého hlediska v kapitole *Náboženství ve výkladu aplikované hermeneutiky*, zejména v jejích částech na str. 123-125.
- 11 V podobném rozsahu v širší souvislosti se zabývám touto otázkou v citované práci v kapitole 4.3 *Nástin typologie*, zejm. s. 37-47 a 48-49.
- 12 Např. scientologie přijímá mj. organizační podobu, již sama označuje jako církev a dává se tím do náboženské souvislosti. V vlastní základní přehledné publikaci Hubbard L. Ron: *Scientologie. Základy myšlení*, New Era, Kodaň 1999 neposkytuje mnoho důvodů, proč mluvit o explicitním náboženství. Když je řeč o „dynamikách“ (základních popudech k existenci apod.), čteme u osmé (poslední) z nich, že *je popudem k existenci jako nekonečno. Bývá také označována jako nejvyšší bytost*. Hned dále se však poznamenává, že *věda zvaná Scientologie do dynamiky nejvyšší bytosti nezasahuje* (vše str. 33), což lze pochopit i tak, že se jí (až na tuto zmínku) prostě dál nezabývá, a skutečně nikde jinde na 183 stránkách knihy další výskyty tématu transcendence nenajdeme. Nutno poznamenat, že někteří religionisté jsou ochotni zde mluvit o neteistickém náboženství.
- 13 Základní informace v publikaci od zakladatele Silva José: *Člověk léčitel*, Radost, Praha 1994; aktuální sebezprezentace na webu *Silva Method*, on line <http://www.silvamethod.cz>, bez údaje o poslední aktualizaci. Metoda se sice za náboženství neoznačuje, ale podle osobních kasuistik lze říci, že tak bývá prožívána.
- 14 Aktuální využití této metody v její současné dostupné podobě na webu *ULURU*, *semináře rozvoje osobnosti* on line <http://www.mujiweb.cz/www/uluru/>.
- 15 Tento směr se představuje na webu bez samostatného názvu, příp. *Vítáme vás na stránkách Modré alfy* on line <http://www.volny.cz/modraalfaf>. V tomto okruhu najdeme více explicitně náboženských zmínek. Z tohoto zájmu vznikla dnes již samostatná, zatím víceméně neformální, a proto nenazvaná skupina následovníků Jana Konfršta, která má už konkrétnější náboženské projevy, např. očekávání nového mesiáše včetně scénáře událostí a předpovězené role různých žijících osob v něm. Příznivci tohoto kroužku poskytují informace na webu *Povídání s Janem* on line <http://www.povidanisjanem.cz/>. Knižně Konfršt Jan: *Život v našich dlaních: povídání s Janem*, Euroservice, Volyně 1999.
- 16 Nabízí ve svých publikacích Peredrij Sergej, česky především *Ovládání podvědomí: Metoda „Alfa-klíče“*, Eko-konzult, Bratislava 1995.

Doc. ThDr. Ivan O. Štampach (*1946) je vedoucím Katedry religionistiky a filosofie na Fakultě filozofické Univerzity Pardubice.

ŠKALA MOZKOVÉ EVOLUCE

© COPYRIGHT 1969, 1971, 1972, 1977, 1982, 1985, BY JOSE SILVA. ALL RIGHTS RESERVED, LAREDO, TX 78041

Úspěšná a typická aktivita v rámci hnutí lidského potenciálu

METODA JOSÉHO SILVY

Zdeněk Vojtíšek

Pro hrubou orientaci v nejasném hnutí lidského potenciálu bychom snad opatrně mohli formulovat jeho pět charakteristik: přesvědčení o možnostech výrazného zlepšení kvality života pomocí práce s myslí, převzetí jazyka vědy bez osvojení vědecké metodologie, nejasně formulované a nesystematické odkazy na transcendenci, zájem o tělesné zdraví a konečně propojení se světem obchodu. Tyto charakteristiky nalezneme v Silvově metodě téměř v „krystalické podobě“.

Základní životopis zakladatele této metody, José Silvy (1914-1999), je snadno dostupný v propagačních publikacích.² Zde jenom připomeňme, že je v nich zdůrazňována absence Silvy vzdělání i jeho ochota experimentovat na základě četby psychologické a alternativní (parapsychologické) literatury. Výsledkem Silvových experimentů se stala metoda, rozpracovaná do standardního kursu. Tato metoda (a to je další důraz Silvových životopisců) funguje. Kritérium fungování pochází ze sféry obchodu: počítají se absolventi kursu, tedy zákazníci prosperující mezinárodní firmy Silva Mind Control.

V tomto článku krátce připomeneme teoretické východisko Silvovy metody a soustředíme se několik hlavních technik standardního kursu.

Hladina alfa

Názornou pomůckou pro úvod do teorie Silvovy metody je náčrtek tzv. škály mozkové evoluce (dole na stránce). Na něm je zřetelně vidět spojení poznatků neurologie, které se týkají různé frekvence elektrických impulsů v mozku (podle této frekvence se odlišují hladiny Alfa, Beta, Delta a Theta), se Silvovými představami o poměru fyzického a duchovního světa.

Silvova teorie³ se soustřeďuje na hladinu alfa. „Hladinu Alfa zná víceméně každý, protože ... jste v ní téměř každé ráno po probuzení. Abyste se dostali z Theta, hladiny spánku, do Beta, hladiny bdění, musíte projít hladinou Alfa a často se tam při vstávání zdržíte.“⁴ Podle Silvy má člověk v hladině Alfa přístup do duchovního světa (což je svět bez času a prostoru, jež lze poznávat mimosmyslovým vnímáním),⁵ a tím i přístup k mimořádným informacím.⁶ V této hladině také člověk může programovat svou vědomou mysl⁷ a řešit tak problémy, jež se zdají být ve fyzickém světě neřešitelné.⁸ V hladině Alfa má také docházet ke zlepšení zdraví,⁹ ke zvýšení paměťových schopností,¹⁰ k odstraňování nežádoucích návyků¹¹ apod.

Lidská mysl má podle Silvy nekonečné možnosti. Je nástrojem k vytváření skutečnosti. Musí však být dobře programována pozitivním myšlením. Naopak negativní myšlení (např. pocity viny, strach nebo sebedoceňování) a špatné činy vytvářejí problémy, a to i zdravotní.¹² „Můžete změnit svůj život, ať se děje cokoli,“ tvrdí Silvova metoda a jako tvůrce těchto zázraků uvádí přání, víru a očekávání.¹³ Tak „můžete vytvořit ráj na tom kousku světa, který obýváte.“¹⁴

Cesta do hladiny a základní techniky

Standardní kurs Silvovy metody je sice rozdělen na teoretický úvod a čtyři části, ale předěl mezi částmi účastník zpravidla nepostřehne. Spíše vnímá sled technik, jimž se učí a které si postupně v hladině Alfa „programuje“ do své mysli. Je možné se dopočítat 14 technik, poslední ale splývají do větších „baličků“ rad a pokynů. Kurs obvykle probíhá formou intenzivního víkendového soustředění a vrcholí předáním osvědčení.¹⁵

První část, nazvaná Kontrolovaná relaxace, učí účastníky vstupovat do hladiny Alfa z relaxovaného stavu pomocí odpočítávání od šesti do jedné. Začátečnickům na kursu pomáhá jednotvárný zvuk metronomu. V hladině Alfa se doporučuje opakovat prospěšné výroky, např.

Mé zlepšující se duševní schopnosti mají lépe sloužit lidstvu.
Každým dnem, ve všech směrech je mi lépe, lépe a lépe.
Pozitivní myšlenky mi přinášejí prospěch a výhody, po kterých toužím.
Negativní myšlenky a negativní podněty nemají na mne žádný vliv v žádné hladině mysli.
Vždy si zachovám dokonale zdravé tělo, imunitní soustavu i mysl.¹⁶

Ovládnutím jednoduché techniky vstupu do hladiny Alfa je vytvořen předpoklad pro tzv. dynamickou meditaci, „která vám pomůže dosáhnout čehokoliv, co si přejete“.¹⁷ Podmínkou úspěchu je přání, očekávání, víra a dobrý úmysl. Podle Silvy totiž „páchat zlo v Alfě je prostě nemožné“,¹⁸ protože „když pracujete v hladině Alfa, jste ve styku s Vyšší Inteligencí.“¹⁹

Vystupování z hladiny Alfa se děje opět pomocí odpočítávání a vrcholí pozitivním výrokem: „Cítím se svěží a dokonale zdravý, cítím se lépe než předtím.“²⁰

V této první části se frekventanti kursu učí ještě techniky kontroly spánku (tedy usínání), kontroly probuzení, kontroly bdění (viz 3. stranu obálky), kontroly snů a kontroly bolesti hlavy. Kontrola snů znamená nejen zbavení se nočních můr odmítajícími výroky, ale hlavně takové naprogramování, aby sen přinesl užitek: „Naučíte se vytvářet takové sny, které si můžete zapamatovat, rozumíte jim a užijete je pro řešení problémů,“²¹ slibuje Silva metoda.

Problémy řeší představivost

Druhá část základního kursu se nazývá Jak si zlepšit celkový stav. První technikou je Vnitřní obrazovka, která spočívá ve vizualizaci prostoru „pro přemísťování věcí mezi duševní a fyzickou dimenzí“.²² Objekty fyzického světa se totiž podle Silvy mohou měnit tak, že se přenesou do duchovní dimenze, v ní se vizualizací změní a přenesou se zpět. „Všechno, co existuje, bylo napřed stvořeno ve vnitřní, duchovní dimenzi.“²³ Od této vizualizační techniky je jen krok k další, zvané Zrcadlo mysli (viz 3. stranu obálky).

Mezi těmito technikami se frekventanti učí ještě mnemotechnické pomůcky v technice Paměťových háčků a zvláště oblíbenou techniku Tří prstů. Ta vychází z přesvědčení, že je možné do hladiny Alfa vstoupit velmi rychle sepnutím palce, ukazováčku a prostředníku. Pouhou myšlenkou je podle Silvy metody možné rychle naprogramovat dosažení žádoucího cíle (např. soustředění, vybavení naučeného textu, zvládnutí trémy či strachu, ale např. i rychlého přivolání prostředku veřejné dopravy). K atmosféře kursů Silvovy metody patří svědectví o fungování jednotlivých technik, která vydávají dřívější absolventi. U techniky tří prstů bývá takových svědectví zvláště velký počet.

K řešení hlubokých problémů („zakořeněných v hladině Théta“²⁴) slouží technika Levitace ruky. Technika Rukavicového znečistlivění má přinést kontrolu nad fyzickou bolestí. Bolest se vytratí, „soustředíte-li se na jakoukoliv obtíž a v duchu si řeknete 'je pryč'“.²⁵ Frekventant kursu má být tímto způsobem připraven „na jakoukoliv krizovou situaci“.²⁶

Další oblíbenou technikou je Sklenice vody: „Těsně před spaním vezměte sklenici a naplňte ji vodou. Vypijte ji asi do poloviny a zavřete přitom oči, obraťte je mírně v sloup a v duchu si řekněte: 'To je vše, co potřebuji, abych našel řešení problému, o kterém přemýšlím.' Pak odložte zbytek vody ve sklenici stranou a jděte spát. Ráno při probuzení vypijte zbylou polovinu vody, zavřete oči, obraťte je v sloup a v duchu si řekněte: 'To je vše, co potřebuji, abych našel řešení problému, o kterém přemýšlím.' Takto naprogramování se vzbudíte v noci

nebo možná až ráno a budete mít v živé paměti informace, které můžete použít k řešení problému, nebo vás během dne 'osvítí' nápad, který obsahuje informaci, použitelnou k řešení problému.“²⁷

K druhé části standardního kursu patří ještě Kontrola tělesné váhy a návyků.

Aplikace pro všechny oblasti života

Třetí část je nazvána Efektivní smyslové promítání. Učí mimosmyslovému vnímání (ESP), tedy „vycítit informaci“ a vcítit se do jakéhokoli předmětu nebo živého tvora. V poslední části s názvem Aplikované ESP se tato dovednost využívá např. k diagnostikování nemocí na dálku u libovolného člověka tak, že se do jeho anatomie frekventant „vcítí“.

Ke třetí části ale patří ještě technika Laboratoře a rádců. V ní se rozvíjí to, co Silva metoda dosud učila v oblasti vizualizace. V laboratoři, takto „stvořené v duchovním světě“, má frekventant k dispozici cokoli. „Stanete se čímkoliv, co předurčíte svým poradcům. Věříte-li, že jsou geniální, budete v této dimenzi géniem.“²⁸

Poznámky

- 1 Česká pobočka mezinárodní organizace Silvovy metody se prezentuje na <http://www.silvamethod.cz>.
- 2 Např. SILVA, J., MIELE, P., *Silva metoda kontroly mysli*, Radost, str. 20-25.
- 3 Následující odstavce vznikly úpravou a doplněním autorovy starší práce: VOJTÍŠEK, Z., *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice*, Portál 2004, str. 262.
- 4 SILVA, J., MIELE, P., *Silva metoda*, str. 27.
- 5 Viz např. kapitolu „Můžete používat ESP“, tamtéž, str. 76-86.
- 6 Viz např. cvičení 38 „Jasnovidectví“ v SILVA, J., STONE, R. B., *Člověk léčitel*, Pragma, Praha 1996, str. 214-217.
- 7 Viz např. tamtéž, str. 135-137.
- 8 Viz např. SILVA, J., STONE, R. B., *Silva metoda kontroly mysli pro podnikatele a manažery*, Pragma, Praha 1995, str. 8-9.
- 9 Viz např. SILVA, J., MIELE, P., *Silva...*, str. 62-70.
- 10 Viz např. tamtéž, str. 35-39.
- 11 Viz např. stejnojmenné cvičení v SILVA, J., STONE, R. B., *Člověk léčitel*, str. 159-164.
- 12 Viz např. tamtéž, str. 94-95.
- 13 Tamtéž, str. 80.
- 14 *Silva metoda. Základní přednáškový kurs*. Výukový materiál bez bibliografických údajů, str. 58.
- 15 Základní kurs Silvovy metody autor absolvoval ve dnech 21.-22. 9. 1996.
- 16 *Silva metoda. Základní kurs pro děti*, Silva Method Czech Republic, nedatováno, str. 10.
- 17 *Silva metoda. Základní přednáškový kurs...*, str. 19.
- 18 SILVA, J., MIELE, P., *Silva...*, str. 32.
- 19 Tamtéž.
- 20 *Silva metoda. Základní přednáškový kurs...*, str. 20.
- 21 Tamtéž, str. 30.
- 22 Tamtéž, str. 34.
- 23 Tamtéž.
- 24 Tamtéž, str. 45.
- 25 Tamtéž, str. 48.
- 26 Tamtéž.
- 27 Tamtéž, str. 50.
- 28 Tamtéž, str. 60.

Ilustrace na této straně z knihy „Silva metoda. Základní kurs pro děti“.

Britská socioložka náboženství sleduje vývoj pseudoreligiózního fenoménu

HNUTÍ LIDSKÉHO POTENCIÁLU

Elizabeth Putticková

Hnutí lidského potenciálu vzniklo v 60. letech dvacátého století jako kontrakturní revolta vůči hlavnímu proudu psychologie a organizovaného náboženství. Samo o sobě není náboženstvím. Je psychologickou filosofií a rámcem hodnot, které z něj učinily jednu z nejvýznamnějších a nejvlivnějších sil v moderní západní společnosti. Pod jeho širokou střešou je nashromážděna paleta psychologických teorií, přístupů a hnutí.

Odnožemi hnutí lidského potenciálu je většina skupin zabývajících se rozvojem osobnosti jedince. Hnutí též vtisklo podobu mnoha typům alternativní spirituality a ovlivnilo hnutí Nového věku. Byla jím ovlivněna také nová náboženská hnutí, vycházející z náboženství Východu, i liberální křesťanství, jakož i množství sekulárních hnutí a institucí. Výzkumy a postupy hnutí lidského potenciálu prošlapávaly cestu současnému velkému rozšíření zájmu větší nové společnosti o rozvoj osobnosti, kvalitu vztahů, emoční gramotnost či lidské hodnoty na pracovišti. Stály také u počátku procesu, v němž se do středu politického zájmu dostala „měkká“ témata, např. životní prostředí. Škála populárních knih, které se zabývají svépomocí, podporuje a zvýrazňuje vzrůstající příznivé přijetí hodnot hnutí lidského potenciálu.

Abraham Maslow.

Hnutí lidského potenciálu se vyvinulo z humanistické psychologie, kterou vytvořil **Abraham Maslow** (1908-1970) ve 40. a 50. letech 20. století jako „třetí sílu“ v odpovědi na limity psychoanalýzy a behaviorismu. Jeho nejkompaktnější teorií s největším vlivem na hnutí lidského potenciálu byla „hierarchie potřeb“, s níž vysvětlil naplňování základních životních potřeb zdravé a plně fungující osobnosti. Po jejich naplnění přicházejí na řadu vyšší potřeby individuace, ty pak dosahují svého vrcholu v potřebě „sebeaktualizace“. Ta žene člověka k tomu, aby se jednou „stal vším tím, čím je člověk schopen se stát“. Maslow věřil, že mystikové jsou pravděpo-

dobně tou skupinou, jejíž členové byli nejspíše schopni dosáhnout sebeaktualizace a zažít „vrcholné zážitky“ vytržení a jednoty. Vydláždil tak cestu pro pozdější spiritualizaci psychoterapie.

Filosofie hnutí lidského potenciálu byla modifikována a rozvinuta v množství hlavních škol humanistické psychologie a psychoterapie, obzvláště v terapii zaměřené na člověka Carla Rogerse, v gestalt terapii Fritze Perlse, transakční analýze Erika Berneho a ve skupinách setkání (encounter) Willa Schutze. Další významný vliv na hnutí lidského potenciálu měl německý psycholog **Wilhelm Reich**, zejména díky své knize *Funkce orgasmu* (česky 1993), vydané v roce 1927. Reich identifikoval hlavní příčinu neurozy jako potlačení, vtisknuté do těla formou „charakterového a svalového pancíře“, který vede k mnoha psychosomatickým poruchám a sociálně politickým problémům, včetně fašismu. K běžným postupům těchto psychoterapeutů patřil průzkum emoční sféry nálad a citů obsažených v partnerských vztazích. Výsledkem byla demystifikace a destigmatizace terapie, na kterou se nyní nahlíží jako na cestu „normálních neurotiků“, během níž je možné objevit kompletní škálu možností, kterou nabízí potenciál člověka. V 60. letech dvacátého století byly výše zmíněné techniky dále rozvinuty kontrakturními „centry růstu“. Největším a nejznámějším z nich se stal Esalen, založený v Kalifornii v roce 1962 Michaelem Murphym a Richardem Pricem. V současné době nabízí přes 400 kurzů a programů, které nezahrnují pouze práci s tělem a spirituální terapii, nýbrž také témata zdraví, filosofie, ekologie, genderu, obchodu a výcviky v pomáhajících profesích. K dnešnímu dni existují stovky různých druhů poradenství a tisíce organizací zabývajících se výcvikem, což

vede k celosvětovému rozšíření terapie a center zabývajících se rozvojem osobnosti.

Obrat k náboženství

Sedmdesátá léta dvacátého století byla Tomem Wolfem nazvána hanlivě jako „dekáda Já“. Hnutí lidského potenciálu bylo v tomto smyslu kritizováno jako narcistické a postrádající sociální svědomí. Rozvoj osobnosti je možná nevyhnutelně egoistický proces a hnutí pomocí něj snad příliš silně reagovalo na křesťanství a jeho vědomě přehnaný důraz na službu a sebeobětování. Jádrem přesvědčení hnutí lidského potenciálu zní, že láska k sobě je předpokladem ke skutečné lásce k druhým - k altruismu - a že vědomí (či vhléd) je základním stavebním kamenem sociální pomoci. Diskutovalo se také o tom, že podobně jako v magické praxi pohanství jde u rozvoje osobnosti o odpověď na bezmocnost: člověk nemůže změnit svět, ale přinejmenším může změnit sám sebe.

Během 70. let 20. století ale narůstal pocit, že nedošlo k úplnému využití potenciálu, jenž je zahrnut v sebeaktualizaci. Ke zlepšení osobnosti sice skutečně došlo, ale ne k její radikální transformaci. Mnozí terapeuté a jejich klienti začali sami sebe chápat jako duchovní hledače a začali se zajímat o širší rozhledy a hlubší výsledky, jež nabízela spiritualita. V té době bylo křesťanství nahlíženo kontrakturnou (a také mimo její okruh) jako suchopárné, autoritativní, hyperkritické a nepřístupné. Naopak východní mysticismus získával ohromnou přitažlivost svou vysoce kultivovanou praxí, založenou na meditaci, jež byla některými mysliteli viděna jako kompenzace spirituální prázdnoty, způsobené protestantskou etikou. Zatímco terapie nabízela přinejlepším metody na vylepšení dušev-

ního zdraví a sociálního postavení, spirituální praxe meditace může vést k sebepřesazení a nakonec až k osvícení. Z toho důvodu začali duchovní hledači pronikat do hinduistické a buddhistické spirituality a začali navštěvovat ášramy indických guruů. Duchovní hledači je vnímali jako průvodce do vnitřního světa a považovali je za nadřazené psychoterapeutům.

Někteří psychologové, jako například Carl Gustav Jung a Erich Fromm, vytvořili teoretické spojnice s filosofií Východu. Tato živoucí syntéza byla ale vytvořena uvnitř praktického, na zkušenosti založeného přístupu psychoterapie. Terapeuti hnutí lidského potenciálu používali meditaci jako doplněk k „růstu“ a experimentovali s ní ve svých skupinách, zvláště v Esalenu. K nejvýznamnějšímu rozvoji došlo v **Oshově hnutí**, které přilákalo mnoho čelních terapeutů hnutí lidského potenciálu, včetně Michaela Barnetta, zakladatele hnutí „Lidé, nikoli psychiatrie“ (People Not Psychiatry). V jejich střediscích růstu v Londýně vznikla na začátku 70. let 20. století Radžníšova terapie. Dále se rozvíjela v Oshově ášramu do syntézy humanistické psychologie, tantry, reichiánských a buddhistických dechových cvičení a meditace.

Další nová náboženská hnutí, vycházející z náboženství Východu, zpočátku psychoterapii spíše přehlížela nebo ji znevažovala. To se dělo zvláště ve Velké Británii, zatímco ve Spojených státech (hlavně díky buddhistickým psychologům, např. Jacku Kornfeldovi) byly psychoterapie a náboženská hnutí chápány jako slučitelné a navzájem se obohacující. Tyto pozitivnější přístupy vůči výsledkům psychoterapie jsou nyní rozšířeny i v britském buddhismu. Vně náboženství zužitkoval **Ken Wilber** východní filozofii k vytvoření transpersonální psychologie a **Alberto Assagioli** učinil podobnou věc s psychosyntézou. Uvnitř západní alternativní spirituality se většina skupin a hnutí, volně řazených mezi hnutí Nového věku, také vejde pod širokou střechu hnutí lidského potenciálu podobně jako mnoho pohanských a šamanských skupin. Rozvoj a posílení sebe sama jsou totiž klíčovými pojmy i v magickém obřadu. Na oplátku některé z šamanských léčebných technik byly kladně přijaty psychoterapeuti, ačkoli šamané interpretují duchy a „neobvyklé

skutečnosti“, s nimiž se setkávají, jako ontologicky mnohem „skutečnější“ než hmotný svět, zatímco psychologové vysvětlují tyto zkušenosti spíše jako elementy osobní psyché nebo jako archetypy.

Obrat k byznysu

V současné době se hnutí lidského potenciálu přesunulo z okraje společnosti do jejího hlavního proudu a získalo kvazi-institucionalizovaný status skrze své reprezentativní rady či asociace, jimiž jsou například Asociace humanistické psychologie a stovky výcvikových organizací. Na postoj společnosti vůči hnutí lidského potenciálu mělo velký vliv také osvojení jeho metod při výcviku učitelů, v akademických kurzech a především v manažerských tréninkových programech. Nejzajímavějším a nejprůzračnějším rysem rozvoje hnutí lidského potenciálu v sekulární oblasti je jeho

vliv na filosofii obchodu, jeho praxi a výcviková školení. Osobní a manažerský výcvik se stále více zaměřuje na emoční sféru a využívá přitom kostry vybudované například z transakční analýzy a technik výcviku vnímavosti, rozvoje mezilidských dovedností, hraní rolí, zpětné vazby a skupinové dynamiky. Filosofie obchodu je ovlivněna „měkkými“ hodnotami hnutí lidského potenciálu, jako například větším důrazem

na zvládání stresu jako alternativy k přebujelé citlivosti a soutěživosti.

Navzdory důrazu, které hnutí lidského potenciálu vyvinulo v rozvoji osobnosti, rozšířeném do oblasti duchovního růstu, uchovalo si často svou orientaci na obchod a podnikání. Například množství jeho přívrženců nashromáždilo během života velký osobní kapitál a založilo úspěšné komerční organizace. To je také případ mnoha skupin zaměřených na rozvoj osobnosti. Zapojují se do obchodního poradenství a výcviku manažerů. Příkladem je **Fórum Landmark** (dříve *est*), společnosti WISE a Sterling Management Systems, přidružené ke **Sciencetologické církvi**, Programmes Ltd., Lifespring, **Silvova metoda kontroly mysli** a Tréninkové semináře vzhledu, vedené **Hnutím duchovního vnitřního uvědomění**. Mnoho z těchto skupin bylo založeno proto, aby poskytovaly osobnostní rozvoj. Nicméně jejich zakladatelé a většina klientů často pocházeli ze světa obchodu a prodaje. Tyto organizace jsou sociologicky někdy

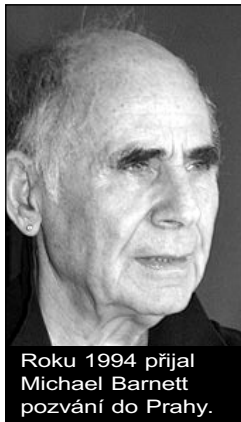
klasifikovány jako nová náboženství, ačkoli ony samy se popisují pomocí sekulárních pojmů.

Mnoho těchto výcviků se na spiritualitu nezaměřuje přímo a jejich duchovní hodnoty mohou být skryté. Nicméně existují pokusy oslavovat Boha a mamon současně. Pěkně to vyjádřil futurista (a někdejší čelný představitel Transcendentální meditace) Peter Russell: „Mým cílem je přivést všechny manažery IBM k zážitku jich samých jako Boha.“ Vedoucí představitelé obchodní sféry se stále více zajímají o spiritualitu a vštěpují duchovní hodnoty svým organizacím. Richard Barrett, vysoký úředník Světové banky, je zároveň zakladatelem Společnosti pro postupný duchovní rozvoj Světové banky (World Bank's Spiritual Unfoldment Society). Členové této společnosti diskutují o osobnostním rozvoji, meditaci a reinkarnaci. Barrett věří, že spiritualita může zlepšit základy firem a může dokonce uzdravit národní ekonomiky. Stovky japonských firem uskutečnily společný meditační program prostřednictvím organizace Mahářiho společného rozvoje, která má za své klienty několik mezinárodních korporací, podobně jako je má pobočka Oshova hnutí, Centrum pro uvědomění v organizacích. Naopak v terapeutických a duchovních centrech (např. v Esalenu nebo v Londýnském centru alternativ) se pravidelně konají akce a dílny zaměřené na uvědomování si úspěchu a postoje k penězům a spiritualitě.

Teprve čas ukáže, zda je možno slučovat byznys, osobní rozvoj a spiritualitu tak snadno a lehce, jak navrhuji některé z těchto experimentů. Sama etika rozvoje vlastního Já míří do dvou směrů. Směrem ven vede vstříc ke světu, k úspěchu a k „dozrání“ ega, jež známý tibetský lama, zesnulý Čhögjam Trungpa rinpoče označil jako „spirituální materialismus“. Současně ale míří i dovnitř k duchovnímu růstu, jenž je završen osvícením. To s sebou přináší zničení nebo překročení ega. Celostnější filosofie, které se nacházejí uvnitř hnutí lidského potenciálu a hnutí Nového věku, považují oba tyto směry jako slučitelné: ego jako ovoce, které je potřeba nechat uzrát (skrze naplnění tužeb a ambicí), než upadne do žáru světla meditace, které odhalí jeho iluzorní původ a dovede nás ke skutečné seberealizaci. ■

Poznámka

Tento text je součástí „Encyklopedie nových náboženství, sekt a alternativní spirituality“ (editor Christopher Partridge, Lion 2004), jejíž český překlad chystá k vydání roku 2006 nakladatelství Euromedia (tuto část přeložil Lukáš Halfar). Mezititulky: redakce Dingiru.

Roku 1994 přijal Michael Barnett pozvání do Prahy.

Ide skutočne o odbornú psychologickú pomoc?

TERAPIA PODĽA DRAGOMIRECKÉHO

Ivana Škodová a Zuzana Škodová

Pojem regres sa v kontexte regresnej terapie používa vo význame návratu do minulých životov (prípadne prenatálneho vývinu) takže by bolo presnejšie hovoriť o návratovej alebo reinkarnačnej terapii. Regresné terapie majú rôzne pomenovania, ale v princípe sa zhodujú - má sa dosiahnuť emočné uvoľnenie cez znovu prežitie traumy z minulosti (prenatálnej a minulých životov). Líšia sa len v technikách, ako k takému stavu môžu dospieť (hypnotická, nehypnotická vizualizácia, bdelé snenie s predrozovorom, auditing, regresná analýza apod.) a v dĺžke sedenia od 2 do 12 hodín.

Pri spracúvaní materiálov o regresných terapiách nás zaujala hlbinná abreaktívna psychoterapia (HAP) Ing. Dragomireckého, vychádzajúca z dianetiky L. R. Hubbarda, zakladateľa Scientologickej cirkvi.¹ Dianetika je odborníkmi neuznávaná „moderná veda o duševnom zdraví.“²

Ing. Andrej Dragomirecký

Podľa údajov na <http://www.spaceinfo.cz> sa narodil v roku 1932, žije v Prahe a prednáša na katedre psychológie ČVUT Praha povinne voliteľný predmet *Informační teorie psychiky*. Žiadne iné jeho prednášky, publikácie, výskumné správy nie sú uvedené. Veľmi nás udivilo, že na vysokej škole prednáša psychológiu inžinier bez akademického psychologického vzdelania.

Ing. Dragomirecký založil občianske združenie *Česko-slovenská společnost pro hlubinnou abreaktivní terapii a Společnost aplikované filozofie* so sídlom v Prahe. Cieľom je príprava auditorov a propagácia dianetiky. Napísal dve publikácie s psychologickou tematikou: *Hlubinná abreaktivní psychoterapie - základy teorie a praxe*,³ ktorá vychádza z teoretických predpokladov obsiahnutých v knihe *Informační teorie psychiky*⁴ - túto však vydal až po dvoch rokoch vo svojom nakladateľstve *Stratos*. Organizuje pravidelne kurzy HAP.⁵

Autor varuje psychologov aby jeho hlbinné abreaktívnej psychoterapii neprípisovali svoje doterajšie odborné psychologické poznatky - túto chybu podľa neho nerobia laici, preto ich to predurčuje k väčšiemu úspechu ako „terapeutov“.⁶ Zoznam absolventov kurzov HAP⁷ udáva 79 mien terapeutov - 19 je s vysokoškolským vzdelaním. Viacerí z nich inklinujú aj k iným

sporným liečiteľským praktikám - kineziológia, reiki, astrológia.

Hlbinná abreaktívna psychoterapia

V knihe *Hlubinná abreaktivní psychoterapie* Ing. Dragomirecký uvádza: „Celá terapie má s určitými odchýlkami pôvod v dianetice a s psychoanalýzou má spoločné lenom to, že považuje za príčinu mnoha problémů traumata prožitá v minulosti. (...) zlidovělé názvy HAP: regres, návraty, škola detekce, auditing na dálku, odvádění přivtělených duší“.⁸ Ďalej tvrdí, že „...praxe HAP nasvědčuje tomu, že člověk prožívá ne jeden, ale mnoho životů za sebou tak, jak o tom hovoří některé východní duchovní nauky, které reinkarnaci pokládají za něco samozřejmého. Podobně se vyjadřovala i křesťanská bible ještě předtím, než na přání císaře Justiniana a ve spolupráci s papežem Vigiliem byly asi v roce 555 po Kr. informace o reinkarnaci odstraněny.“⁹ Toto tvrdenie je ovšem zavádzajúce.¹⁰

Dragomirecký uvádza: „...psychologická teorie osobnosti je vybudovaná přísně axiomatically na jednoznačně definovaných pojmech“.¹¹ Pri skúmaní týchto axiém sme našli na 123 stranách knihy „*Informační teorie psychiky*“ 97 definícií, 8 grafov, 27 vzorcov a 7 matematických viet, označených ako hypotézy alebo závery. Výslovuje v nich predpoklady vo forme matematických viet a vzápätí sa pokúša ukázať ich pravdivosť - vysvetľuje jedno tvrdenie predchádzajúcim alebo nasledujúcim, pojem definuje ďalšou novou definíciou alebo sa odvoláva na slovník v závere.

Príkladom definície môže byť táto: „*Informační kanál je cesta, po které jsou informace přenášeny. Jedním informačním kanálem lze přenášet více informací sou-*

časně.“¹² Ale aké dôkazy nám definícia dáva? Aká cesta, aký kanál, kadiaľ vedie, ako a čo ich prenáša? V celej teórii o tom nie je zmienka a mozog aj neurológiu teória ignoruje rovnako ako všetky ostatné teoretické a praktické psychologické poznatky a fakty. V podobnom duchu sa nesie celá teória.

Serióznosť Dragomireckého teórie spochybňuje napríklad aj diskusia s psychológom doc. Vybíralom. V nej sa Dragomirecký odvoláva na nové poznatky fyziky a odporúča: „... přečíst si něco o torzních polích, se kterými přišli akademici Aksimov a Šipov asi v r. 1996 na jedné konferenci Ruské akademie věd. Na internetu to můžete najít pod hesly „Torsion Fields“.“¹³ Astrofyzici nezávisle na sebe spochybnilí teórie tzv. torzných polí slovy o „obskurních ruských sbornících“ a „pavědě“.¹⁴

Účinnosť HAP

Dragomirecký uvádza,¹⁵ že HAP je účinná tam, kde je príčinou trauma prežitá v minulosti - „neurotické a psychosomatické obtíže, psychózy, deprese, pocity bezmocnosti, vztahové problémy, stres, fobie, bolesti, alkoholizmus, toxikomanie, sexuální deviace.“¹⁶ Podmienkou úspešnosti liečenia je dobre pripravený auditor s vyššími stupňami výcviku. Za nevhodné považuje „použití HAP u matek ve vyšším stupni těhotenství, protože by to mohlo nějakým způsobem nevhodně působit na plod ... není jisté, že u dítěte by došlo k abreakci právě tak, jako u matky.“ Zbytočná je podľa Dragomireckého „aplikace HAP u lidí pod silným vlivem farmak, drog, alkoholu, a pod. Zvlášť negativně působí psychofarmaka, léky proti bolesti a nespavosti ... je s nimi možné jít do minulosti, ale nemusí dojít

k abreakci ... doba působení léků je z hlediska možnosti navození dobré abreakce mnohem delší, než jak se může jevit při běžném užívání... Je potřeba z hlediska HAP přestat brát lék na mnohem delší dobu - mohou to být docela dobře řádově měsíce.“¹⁷ Podľa Dragomireckého teda môže byť žena aj dieťa v počiatkoch tehotenstva vystavené silnému emočnému zážitku abreakcie. A depresívnemu alebo psychotickému pacientovi odporúča vysadiť lieky, ak sa chce liečiť jeho „terapiou“.

Presnejšie údaje o účinnosti „terapie“ neuvádza a neposkytuje žiadne štatistické dáta s odôvodnením, že výskum je finančne náročný a nemá na to čas. Za objektívny dôkaz účinnosti HAP považuje publikované príbehy zo svojej „terapeutickej praxe“, ktoré sú však postavené výhradne na subjektívnych výpovediach ľudí, ktorých Ing. Dragomirecký „liečil“.¹⁸ Tieto tvrdenia však nemajú podobu preukázaných faktov. Môže ísť aj o syndróm falošnej pamäte: klient je pod vplyvom hypnózy, resp. hlbkej relaxácie schopný produkovať akékoľvek zážitky, ktoré považuje za skutočné.¹⁹ I v psychológii sa systematicky spracúvajú údaje o efektívnosti terapie aj na základe subjektívnych výpovedí klientov - tie však musia spĺňať základné metodologické kritériá overovania. Popisované príbehy z HAP tieto kritériá nespĺňajú.

Výcviky v HAP

HAP má 8 kvalifikačných stupňov. Základný stupeň tvorí 500 hodín audit iných osôb + 300 hodín auditing ako práca na sebe. V ďalších stupňoch sa počet hodín

Žák (Ing. Andrej Dragomirecký) ...

zvyšuje (800 + 500), až auditor môže pracovať v 3. stupni s prevtelenými dušami, t.j. dušami, ktoré nemajú momentálne svoje hmotné telo, a môže sa začať učiť auditovať na diaľku. Do vyššieho stupňa postúpi, keď urobí skúšku z teórie aj praxe, predloží záznamy zo všetkých auditingov a predvedie praktickú ukážku. Až keď zvládne 5. stupeň, dozvie sa požiadavky na vyššie stupne a musí ich splniť pred komisiou, aby sa stal dočasne Učiteľom a Starším Učiteľom. Na prvý pohľad sa zdá, že ide o precízne prepracovaný systém dlhodobej prípravy na psychoterapeutickú dráhu. Ale lektor výcvikov Ing. Dragomirecký nemá akademické psychologické vzdelanie a ani od účastníkov jeho „psychoterapeutických kurzov“ sa psychologické vzdelanie nevyžaduje. Na základe toho, čo vieme o dianetike, auditovaní a psychickej manipulácii,²⁰ vidíme riziko zmeny myslenia, emocionálneho prežívania aj správania adepta.

Jazyk HAP

Keďže jazyk je prostriedkom myslenia, skúmali sme aj jazykovú stránku tejto teórie a terapie. Predkladáme niekoľko zaujímavostí:

- V pojmosloví HAP je odborná psychologická terminológia používaná vo svojom pôvodnom význame, ale súbežne je jej pripisovaný úplne nový zmysel a význam. Príklad definície Dragomireckého: „Psychika je konečný automat s definovaným cieľom činnosti.“²¹

... a jeho učiteľ (L. Ron Hubbard).

- Mnohé výrazy HAP sú prevzaté z dianetiky - tá používa asi 3 000 jazykových novotvarov, napr.: *clear*, *preclear*, *audit*, *dynamika*, *restimulácia engramov*, ktoré sú vysvetľované bežne používanými psychologickými termínmi: „Auditor = slovo odvodené od latinského *audio* - slyšet. V rámci HAP je tak nazývaný psychoterapeut, čímž sa naznačuje, že jeho úlohou není klientovi jeho zážitky nějak vykládat, vysvětlovat. jeho úkolem je jen naslouchat a vést.“²²

- V knihe *Informační teorie psychiky* je príloha *Slovník* z knihy M. Mazura: *Kvantitativní teorie informace*, na ktorý sa pri definovaní pojmov Dragomirecký odvoláva. V slovníku je vysvetlených 13 pojmov - 6 z nich využíva v definícii slovo asociácia. Dragomirecký nás však zároveň dôrazne varuje: „Pozor! Výraz *asociace* má u Mazura jiný význam než jak je definován v textu, týkajícím se psychiky.“²³ Je takmer

nemožné sa v tejto terminologickej spleti vyznať. A pritom na jednoznačne definovanej terminológii autorovi osobitne záleží. Nadmerné používanie jazykových novotvarov, nejednoznačnosť pojmov, zjednodušené pravdy, polopravdy, opakované frázy - to sú často používané manipulatívne prostriedky.

Záver

Regresnú terapiu, dianetiku ani HAP sme nenašli v žiadnom prehľade psychoterapeutických systémov ani v kapitolách o abreakcii. Predpokladáme, že by tam boli uvedené, keby boli odborne overené a účinné. Hubbardova kniha „*Dianetika - moderná veda o duševnom zdraví*“ bola síce v čase prvého vydania (1950) bestsellerom, ale odborníkmi kritizovaná a odmietnutá ako nevedecká.²⁴ Auditing je postup podobný abreakcii, ktorá bola počas 1. a 2. svetovej vojny populárna ako zdanlivo rýchla a účinná liečba vojnových neuróz. Uznávaný psychoterapeut Ferdinand Knobloch²⁵ však hodnotí abreakciu samu o sebe ako neúčinnú, pokiaľ nevedie ku kognitívnej reštrukturalizácii. Ale o takom niečom Hubbard ani Ing. Dragomirecký neuvažujú.

Zdeněk Vojtíšek zaraďuje regresnú terapiu do hnutia Nového veku (New Age)

⇒ Dokončení na dalších stranách v rámečku.

Teoretické základy

... 2.2. Základní teoretické předpoklady, resp. axiomy

Teorie je založena na těchto axiomech:

1. Základním cílem člověka je PŘEŽÍTÍ- Tím je míněno, že člověk myslí a jedná tak, aby v situaci, ve které se nachází, přežíval pro něj optimálním způsobem. (Poznámka: Není v rozporu s tímto tvrzením skutečnost, že např. voják za války obětuje svůj vlastní život s cílem, aby jeho strana zvítězila. Podrobnější rozvedení tohoto axiomu můžete nalézt např. v [3], v kap. o dynamicích.)
2. Paměť, kterou má člověk k dispozici, obsahuje v chronologickém uspořádání všechno, co kdy prožil.

[3] HUBBARD, L. Ron: Technical Bulletins Vol. 1-13 (New Era Publications, Inc., Copenhagen)

Z knihy: Dragomirecký, A.: *Hlubinná abreaktivní psychoterapie - základy teorie a praxe*. Druhé vydání. Stratos, Praha 1994, str. 13.

Metoda, ktorá umožňuje osobný rúst a odhaľuje jeho duchovnú súvislosť

MODRÁ ALFA JAKO PRÁCE NA SOBĚ

Pavel Hlavatý

Modrá Alfa je názov malej organizácie, ktorá pořádá niekoľko rôznych typov seminárov zameraných na osobnostný rúst; jej základný seminár sa jmenuje Objavovanie skrytých schopností a absolvovalo ho již tisíce účastníkov.

Modrá alfa v kontextu

Modrou alfu je možné zaradiť do širšieho rámca neformálneho hnutia ľudského potenciálu. Podľa publikácie Nevilla Druryho „Nové horizonty“ (ktorá je tomuto fenoménu venovaná) toto hnutie „sdrúzuje predevším ľudí, ktorí usilujú o odhalenie vnútorných motivačných síl, ktoré sa odrážajú v chovaní a ovplyvňujú jej: návyky, strachy, intuície, potlačovanie (vytlačovanie) - a snaží sa pochopiť, ako tieto interakcie fungujú. Osobný rúst je založený najmä na pochopení vnútorných stavov bytí, rovnako tak ako na ovplyvňovaní vonkajších prejavov chovania.“

O hnutí ľudského potenciálu (termín je používaný hlavne v Severnej Amerike, Európe a Austrálii) sa hovorí a píše v niekoľkých posledných desaťročiach, u niektorých osobností, v niektorých knihách, technikách či spoločenstvách sa prekrýva s ďaleko známjším hnutím New Age, ničménie má výrazne akademickejšiu a koncentrovanejšiu zázemie a v žiadnom prípade nejde o totožné pojmy.

Modrá Alfa - vo vzťahu k výše uvedenému citátu - ciele a sústavné pracuje s vlastným podvedomím či nevedomím (obě

české předpony bohužel evokují jakoby podezřelý obsahy těchto pojmů: „pod-“ jakési spodní, potlačené či méněcenné proudy, „ne-“ zase negaci). Klíčový je vědomý sestup, setrvání a hlavně soustavná vnitřní „práce“ (tj. vytváření a rozvíjení určitých struktur a postupů) v hladinách mozkových vln alfa (případně i théta), stavu běžném hlavně těsně před probuzením a po usnutí. Spontánně ovšem do těchto hladin člověk opakovaně zlomkovitě sklouzává i během bdělého stavu. Na obdobných principech je založen také autogenní trénink, dále Silvova metoda, neurolingvistické programování, v 90. letech u nás působící Zlatá mysl či další více či méně institucionalizované semináře, metody či organizace.

Důležitý je zde důraz na vlastní osobní prožitkovou zkušenost, která je do značné míry nepřenositelná. V Modré Alfě se jedná o zkušenost na pomezí osobnostního růstu (který je vnímán v kontextu autentických sociálních vztahů, rodiny a jednoznačného důrazu na osobní odpovědnost a etiku) a spirituality (hledání a vědomí širších duchovních souvislostí).

Stručně shrnuto se absolventi základního semináře Modré Alfy učí využívat

a zdokonalovat nejrůznější aspekty duševní práce (zlepšování paměti, práce s prioritami a časem), zdraví nejenom vlastního (hledání příčin nemocí formou psychosomatiky či lépe řečeno - spirituální psychosomatiky, dále pak diagnostikování a podpůrné léčby), sociální interakce (pracovní, partnerské a obecně mezilidské vztahy a výchova dětí) i duchovního přístupu - opět nejenom - k vlastnímu životu (hledání mnohovrstevného kontextu prostřednictvím širšího pohledu na vlastní život, práci s různými osobními, rodinnými, generačními i jinými vzorci, reinkarnačním konceptem ad.).

Vznik Modré alfy

Modrá Alfa vznikla v první polovině devadesátých let a její zakládající a hlavní osobností je Ing. Petr Velechovský (původním povoláním strojný inženýr a kromě toho i sportovní trenér, jeho technické vzdělání i praxe mají zásluhový podíl na jeho schopnosti jasně a hutně formulovat bez jakéhokoliv tajuplného mlčení). Nejprve působil v obdobně zaměřené organizaci Zlatá mysl, kterou u nás po roce 1989 založili a vedli manželé Bodákoví; ti svou aktivitu rozvinuli na zkušenostech z australské emigrace.

⇒ *Dokončení z předchozí strany.*

medzi alternatívne psychoterapeutické postupy s náboženským presahom ako reinkarnačné terapie, ktoré sú diskutabilné a vo vedeckom svete neuznávané. Uvádza aj mená regresných terapeutov: dr. Foučková, dr. Říhová, liečiteľ Jozef Rudolf a Ing. Andrej Dragomirecký.²⁶ Na Slovensku je považovaný za regresného terapeuta Ing. Patrik Bálint z Martina, žiak Dragomireckého, a Michelle Zavorská.²⁷ Spomenuté alternatívne metódy sú v publikácii *Alternatívni medicína - možnosti a rizika* hodnotené zatiaľ ako sporné, vedecky neoverené bez dôkazu

objektívneho pôsobenia. Sú pravdepodobne založené na placebo efekte, subjektívnom zhodnotení zlepšenia vlastného stavu klienta, prípadne na spontánnom uzdravení.²⁸

Na základe uvedených faktov si dovoľujeme tvrdiť, že HAP sa podobne ako dianetika len snaží o dojem psychologické serióznosti a odbornosti. Takto však môže zavádzať nielen laickú verejnosť, ale aj odborníkov k mylnému postoju a prijímaniu týchto terapií ako účinnému spôsobu pomoci samým sebe aj klientom. ■

Poznámky

- 1 Táto u nás neregistrovaná cirkev je považovaná za manipulatívne spoločenstvo pôsobiace v mnohých štátoch.

- MACHÁČKOVÁ, L., DOJČÁR, M.: *Duchovná scéna na Slovensku*. UVSC, Bratislava 2001, str. 111.
- 2 HUBBARD, L. R.: *Dianetika - moderní věda o duševním zdraví*. Návrat, Brno 1997.
- 3 DRAGOMIRECKÝ, A.: *Hlubinná abreaktivní psychotherapie - základy teorie a praxe*. Stratos - Společnost aplikované filozofie, Praha 1992.
- 4 DRAGOMIRECKÝ, A.: *Informační teorie psychiky*. Stratos, Praha 1994.
- 5 Týždenný základný kurz stojí asi 4 000,- Kč, cena niekoľkohodinového regresu je 1 000,- Kč.
- 6 DRAGOMIRECKÝ, A.: *Hlubinná ...*, str. 5.
- 7 <http://www.volny.cz/jahelka>.
- 8 DRAGOMIRECKÝ, A.: *Hlubinná ...*, str. 5.
- 9 Tamtéž, str. 10.
- 10 Dragomireckého tvrdenie je zrejme skomolenina toho, že na Konštantinopolskom koncile - začal roku 553 po Kr. - sa diskutovalo o Origenovom učení o pre-existencii duše. Koncil odsúdil v 12 bodoch niektoré časti Origenovho učenia. Nešlo ani o reinkarnáciu ani o zmenu biblického textu.
- 11 <http://www.volny.cz/psychoservis>.

Vytvoření Modré Alfy nebylo primárně důsledkem nějakého konfliktu se Zlatou myslí, obě organizace vedle sebe působily ještě řadu let (až do zániku Zlaté mysli), a dokonce si vzájemně uznávaly absolvování různých seminářů. Na vývoji Modré Alfy byl ovšem znát velmi intenzivní vliv zpětné vazby - Ing. Velechovským zdůrazňovaná práce na sobě se týkala i jeho samého a Modré Alfy jako takové.

Semináře

Základní seminář „Objevování skrytých schopností“ byl původně koncipován jako víkend doplněný třemi pokračovacími sobotami či nedělemi konanými zpravidla ve čtrnáctidenních rozmezích. Současná podoba jsou dva víkendy ve stejném intervalu. Základní schopnosti (relaxace, sestup do hladiny alfa apod.) byly vyučovány během úvodního víkendu, následně pak byly nové doplňující techniky a řízené meditace kombinovány s diskusemi o praktické aplikaci dosud naučeného i nejrůznějších tématech s akcentem na jejich duchovní dimenzi; kombinace mentální a spirituální roviny je ostatně jedním z typických průvodních znaků Modré Alfy. Vedle „Objevování skrytých schopností“ se v nabídce postupně objevila řada dalších, od půldených po týdenní, od úzce tematických po hlubší a širší rozvádění základního semináře. Je nutno zmínit, že semináře Modré Alfy patřily vždy k nejlevnějším a jejich absolventi je navíc mohli kdykoliv zdarma navštívit znovu. Kromě toho se na různých místech svépomocně scházejí a tyto více-méně pravidelné aktivity mají formu diskusních, meditačních či podpůrných skupin.

Nepronositelnost zážitkově získaných zkušeností poměrně přesně ukazuje kniha

Modrá Alfa, která obsahuje „pouhý“ záznam jednoho běžného základního semináře z roku 1996. Slouží spíše jako opakovací manuál pro absolventy semináře, či doplňující čtení pro ty, kteří absolvovali obdobný seminář někde jinde - a snad také jako pomůcka pro ty, které základní nabídka zaujme, seminář je zajímavý, ale chtěli by se o něm před jeho absolvováním podrobně informovat. Popisované děje mohou však být pro nepoučeného čtenáře zvenčí příliš abstraktní, neuvěřitelné či pouze ne-napodobitelné. Schopnost praktického využívání řady technik totiž posiluje jejich úspěšné zvládnutí na semináři spojené právě s přímou osobní zkušeností. Například diagnostikování různých nemocí (u neznámých a nepřítomných osob) je na semináři natolik úspěšné, že jednoznačně překračuje hranice statistické pravděpodobnosti.

Seminář sám je koncipován tak, aby zúčastněným ponechal svobodnou vůli a spoléhá na jejich vlastní úsudek. Přistupuje-li totiž někdo k těmto poznatkům a zdrojům jako houba, která pouze nasává a vstřebává, aniž je přitom schopna vlastního přístupu, aplikace, korekce či odmítnutí, může velmi lehce sklouznout na rovinu manipulace se svým okolím, případně i něčeho horšího. V některých jiných systémech je totiž mnohdy i opakovaně slyšet tvrzení, že se tyto techniky zneužít nedají, často dokonce v kombinaci s líčením eticky pochybných příkladů úspěšné manipulace. Je proto důležité, že na seminářích Modré Alfy je opakovaně zdůrazňována vlastní odpovědnost, včetně důrazného připomínání faktu, že čehokoliv, a tedy i těchto technik,

Ernestína a Petr Velechovských.
<http://www.volny.cz/modraalfa>

lze zneužít a následky tohoto zneužití ponese dotyčný v první řadě sám.

Výběrová bibliografie

- SEIFERT, A. L., SEIFERT, T., SCHMIDT, P., *Aktivní imaginace*, Portál, Praha 2004.
VOJÁČEK, Karel, *Autogenní trénink*, Avicenum, Praha 1988.
SILVA, José, STONER, Robert B., *Člověk léčitel*, Pragma, Praha 1996.
VELECHOVSKÝ, Petr, HAVELKA, Jan, *Modrá Alfa*, BEN - technická literatura, Praha 1996.
DRURY, Nevill, *Nový horizont*, Votobia, Olomouc 1996.
SILVA, José, MIELE, Philip, *Silvova metoda kontroly mysli*, Pragma, Praha.
JUNG, C. G., *Transcendentní funkce*, in: JUNG, C. G., *Výbor z díla II - Archetypy a nevědomí*, Nakladatelství Tomáše Janečka, Brno 1997.
SHAKTI GAWAIN, *Tvůrčí představivost*, Pragma, Praha 1991.
TEPPERWEIN, Kurt, *Umění lehce se učit*, Stanovum, Pelhřimov 1993.
O'CONNOR, Joseph, SEYMOUR, John, *Úvod do neurolingvistického programování*, Institut pro NLP, Praha 1998.
LÜBECK, Walter, *Základní kniha - spirituální neurolingvistické programování*, Pragma, Praha 1996.
National Geographic 3/2005.

Pavel Hlavatý je nezávislý novinář, základní seminář Modré Alfy absolvoval na přelomu let 1994 a 1995.

- 12 DRAGOMIRECKÝ, A.: *Informační teorie...*, str. 26.
<http://psychologie.studovna.cz>.
- 13 Konzultovali sme s astrofyzikem RNDr. Kapišinským, CSc., z Astronomického ústavu SAV v Bratislavě a s RNDr. Jiřím Grygarom, CSc., z Centra částicové fyziky Fyzikálního ústavu Akademie věd v Praze.
- 14 <http://www.volny.cz/psychoservis>.
- 15 HAP a jiné sporné metody se vyznačují prehlasováním, že sú všemocné a môžu vylicit' všetko, zatiaľ čo jednotlivé odbory klasickej medicíny aj psychológie sa snažia odborne diagnostikovať a následne špecifikovať najúčinnšie terapeutické metódy zamerané na konkrétny problém.
- 16 <http://www.volny.cz/psychoservis>.
- 17 Na základě elektronické korespondence.
- 18 VOJTÍŠEK, Z.: *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice*. Portál, Praha 2004, str. 291.
- 19 RŮŽIČKA, J.: *Auditing v dianetice*. In: *Konfrontace - časopis pro psychoterapii*, 2001, str. 35, a *Nová přítomnost* 5/1998.
- 20 DRAGOMIRECKÝ, A.: *Informační teorie...*, str. 24.
- 21 DRAGOMIRECKÝ, A.: *Hlubinná ...*, str. 36.

- 22 DRAGOMIRECKÝ, A.: *Informační teorie...*, str. 126.
- 23 VOJTÍŠEK, Z.: *Encyklopedie...*, str. 258-261; MA-CHÁČKOVÁ, L., DOJČAR, M.: *Duchovní scéna...* str. 111-126.
- 24 KNOBLOCH, F., KNOBLOCHOVÁ, J.: *Integrovaná psychoterapie v akci*. Grada, Praha 1999, str. 160.
- 25 VOJTÍŠEK, Z.: *Encyklopedie...*, str. 290.
- 26 <http://www.spaceinfo.cz>; VOJTÍŠEK, Z.: *Netradiční náboženství u nás*, Dingir, Praha 1998, str. 111-112.
- 27 HERT, J. a kol.: *Alternativní medicína - možnosti a rizika*. Grada, Praha 1995, str. 91-101, 170.

Další literatura

- Dingir*, časopis o současné náboženské scéně, 4/2000.
Hlubinná abreaktivní psychoterapie: ano, či ne? In: *Psychologie dnes* 1/2004.
KICZKO, L. a kol.: *Slovník společenských věd*. SPN, Bratislava 1997.
KRATOCHVÍL, S.: *Základy psychoterapie*. Portál, Praha 1997.
LEVIN, P. A., FREDERICKOVÁ, A.: *Prebúdzanie tигра - liečenie traumy*. Pro Familia, 2002.

- NAKONEČNÝ, M.: *Lexikon psychologie*. Vodňák, Praha 1995.
PROCHASKA, J. O., NORCROSS, J. C.: *Psychoterapeutické systémy - průřez teoriemi*. Grada Publishing, Praha 1996.
YALOMI.: *Teorie a praxe skupinové psychoterapie*. Konfrontace, Hradec Králové 1999.

Internetové zdroje

- http://www.putnici.sk/newsread_print.php
http://www.volny.cz/jhavelka/ap_.html
http://pes.internet.cz/veda/clanky/32574_44_0_0.html
<http://www.spaceinfo.cz/index.php>
<http://www.energy.sk>
<http://www.regresnaterapia.sk>
<http://www.volny.cz/psychoservis>
<http://psychologie.studovna.cz/scripts/detail.asp>

Mgr. Ivana Škodová je pedagogička, předsedníčka o. z. INTEGRA v Banské Bystrici; Mgr. Zuzana Škodová je psychologička, externá spolupracovnička o. z. INTEGRA.

Reportáž z víkendového holotropního dýchání

DÝCHÁNÍM K CELISTVOSTI

Zdeněk Vojtíšek

Za posledních patnáct let jsem o holotropním dýchání mnohokrát četl jak od jeho tvůrce Stanislava Grofa či zastánců, tak od kritiků, mnohokrát jsem o něm slyšel vyprávět, viděl jsem o něm několik dokumentů - ale dosud jsem ho nezažil na vlastní kůži. Po pravdě řečeno, vyzkoušel jsem na sobě sice leccos, ale na holotropní dýchání jsem nikdy nemohl sebrat dost odvahy. Až teprve v pátek 2. prosince 2005 jsem se ocitl v autobuse na cestě do jihočeské Nesměně. Jel jsem dýchat.

V Českých Budějovicích mne čekala paní Chrástánská, do Nesměně mne vzala autem a cesta byla tím pádem velmi příjemná. PhDr. Lída Chrástánská (59) vystudovala andragogiku. Až do svých 50 let byla - podle svých slov - „hledajícím ateistou“. Ale již před hlubokým náboženským zážitkem, který jí v Brazílii otevřel oči pro duchovní rozměr života, se stala žačkou Stanislava Grofa, autora holotropní terapie. V letech 1989-1992 u něho absolvovala kurs, během něhož mnohokrát dýchala. Když jsme vystoupili z auta před nesměňským statkem, bylo mi jasné, že jsem ve zkušených, a dokonce i velmi sympatických rukou. Vedle strachu jsem se začal i maličko těšit.

Večer na statku

Statek v Nesměni stojí o samotě mimo vesnici a není ještě zcela opravený. V osm hodin večer se účastníci víkendového programu holotropního dýchání scházejí v jeho hlavní místnosti. Je útulná, s krbem, knihovničkou, hudební aparaturou a množstvím molitanových matrací. Je nás zatím 14 (někteří z těch, kdo již mají s dýcháním zkušenost, totiž přijíždějí až během noci) návštěvníků a dr. Chrástánská. Mezi účastníky jsou dvě Němky a také student, který jim pohotově překládá do angličtiny.

Představujeme se a domlouváme se na vzájemném tykání. Lída Chrástánská nejprve vypráví o sobě a pak líčí, jak bude zítra holotropní dýchání probíhat. Budeme dýchat rychle a hluboce, takže přejdeme do stavu změněného vědomí. Bude hrát hlasitá hudba, zpočátku hodně rytmická, aby nás povzbuzovala k dýchání, později taková, aby vyjadřovala různé emoce. Bude tedy

hezká, ale i děsivá, aby se naše emoce na tyto různé druhy hudby mohly navázat.

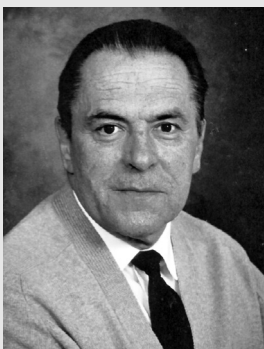
V stavu změněného vědomí bude někdo spíše prožívat city, vizuální typ uvidí obrazy, jiný se bude spíše pohybovat. Je ale pravděpodobné, že všichni zažijeme všechno, byť v nestejně míře. Také obsahy našich zážitků budou různé. Mezi dýchajícími se objevují biografické zážitky (od narození), prenatalní a perinatální zážitky (od početí do porodu a zážitky porodu), objevují se také zážitky, které někdo může interpretovat jako „minulé životy“, i zážitky transpersonální - zážitky kolektivního vě-

domí, jednoty všeho lidstva či celého světa apod.

Hlavní ale je, že se - jak říká Lída - při holotropním dýchání rozvíjí komunikace s tělem a duchem. „Holotropní“ totiž znamená „směřující k celosti“, a tím je méně na celistost myslí, těla i ducha. Mysli dáváme v běžném životě příliš velký prostor a ona se tak stává hlavní překážkou komunikace s tělem a duchem. Není třeba se o nic starat, jen se zbavit závislosti na mysli - tělo si při dýchání samo řekne, co chce.

A tím hlavním, o co v holotropním dýchání jde, je zbavit tělo energetických bloků. Podle Lídy (a vlastně už podle profesora Grofa) se totiž v nás vytvářejí bloky, protože energie nemůže volně proudit: např. dítě má strach z bolesti, zatají dech, tím se v něm nahromadí energie a vytvoří blok. Bloky se spojí do vrstvy, která nás sice chrání před žaly, ale zároveň nás odděluje od radostí. Při holotropním dýchání je možno bloky prorazit, negativní zážitky odžít, a tím se jich zbavit. Neodžijí se naplno v realitě, ale zmizí jejich energie. Lída říká, že velká výhoda je v tom, že bloky mizí v chráněném prostředí. Když třeba dýchající hrozně křičí, možná prožívá, že ho někdo vraždí. Prožívá to ale v chráněném prostředí, je hlídán a může ze sebe tu energii vykřičet.

Když se tělo při holotropním dýchání zbavuje naměštané energie, pokračuje dále

Stanislav Grof,

nar. 1931 v Praze, vystudoval lékařství na Univerzitě Karlově. Působil jako psychiatr nejprve v Kosmonosích a později v pražském Výzkumném ústavu psychiatrickém, kde získal bohaté zkušenosti s experimentálním i klinickým využíváním LSD. V roce 1967 odjel do USA, aby zde ve Výzkumném psychiatrickém středisku v Baltimoru pokračoval ve svém zkoumání změněných stavů vědomí za pomoci psychedelik. Po ruské invazi do Československa zůstal v USA v emigraci. V Marylandském výzkumném psychiatrickém ústavu se zabýval mj. možnostmi

připravit pomoci psychedelických zážitků pacienty s infaustní prognózou na smrt. Stal se rovněž profesorem psychiatrie na Univerzitě J. Hopkinse v Baltimoru. Později, po všeobecném zákazu práce s psychedeliky, odchází r. 1972 do Esalen institutu v Big Sur v Kalifornii, kde se svou ženou Christinou vypracovává techniku holotropního dýchání, která umožnila navozovat změněné stavy vědomí bez použití drog. Manželé Grofovi pak organizovali v Esalenském institutu výukové a výcvikové programy, kterých se zúčastnilo mnoho významných osob sympatizujících s transpersonální orientací. S Maslowem a Sutichem založil Grof Společnost pro transpersonální psychologii a na konci 70. let Mezinárodní transpersonální společnost, jejímž se stal předsedou. V roce 1992 uspořádal v Praze 12. Mezinárodní transpersonální konferenci. V současné době má Grof soukromý institut v Mill Valley u San Franciska, kde se věnuje zejména profesionálnímu výcviku v holotropním dýchání a v transpersonální psychologii.

Stanislav Kratochvíl, Základy psychoterapie, Portál, Praha 2000, str. 100-101.

Lída, projevuje se to různými křečemi a bolestmi, kašlem, pláčem, někdy dokonce i zvracením. To vše je naprosto přirozené a je třeba dát tomuto všemu volný průchod. Křeče a bolesti je třeba prodýchat (tj. dýchat dál a ještě intenzivněji), neboť pak časem ustanou. Uvolnění energie v jednotlivých částech těla pomáhá tzv. body work (práce s tělem) - facilitátor nebo sitter pomáhají dýchajícímu protitlakem na místech, kde se energie uvolňuje.

Nakonec Lída mluví o tom, že holotropní dýchání přechodně zcitlivuje vnímání. Trvalejší změny, které nastávají díky uvolnění těchto energetických bloků, jsou patrné ve větší citlivosti ve vnímání sebe i okolí, což se může projevit i hlubším ekologickým nebo spirituálním citěním.

Večerní sezení trvá asi dvě hodiny. Po něm vytváříme dvojice: jeden ze dvojice bude dopoledne dýchat, druhý mu bude tzv. sitterem - člověkem, který ho hlídá, dává mu pít, dovede ho na toaletu, případně zavolá pomoc. Má chránit dýchajícího a jeho prostor - aby neublížil sobě a aby jemu neublížil někdo jiný. Odpoledne se role vymění. Většina ve dvojicích již přijela. My, kdo jsme zatím sami, uvidíme ráno, kolik lidí vlastně ještě dorazí.

Příjemné dopoledne

Do nového dne se mi moc nechce, ale esky-mácká rozcvička a další hříčky na sněhu mne povzbuzují. Lída je báječná - nejen že se zahříváme, ale i uvolňujeme. Je legrace a pohoda, rádi se ráno vidíme. Uvědomuji si, jak je mi milé dělat to, co ostatní, a patřit do houfu.

Ukazuje se, že účastníků je 19 a že nám kromě Lídy budou pomáhat ještě dva další facilitátoři, kteří přijedou během rána. Dostávám se do jediné trojice s Hankou a Radkem. Oba jsou mladí a oba už někdy dýchali, Hanka naposled před šesti lety, což odporuje časté námitce o tom, že se na holotropní dýchání vytváří návyk. Dopoledne bude dýchat Hanka a já, Radek nám bude sitterem oběma. Stejně jako všichni dýchající tedy nesnídám.

Před dýcháním ještě sedíme v kruhu. Přijíždí další facilitátor, Petr. Mluví o energii a o blocích. Říká, že nevědomí a hlubší

Statek v Nesměni a jeho strom.

Foto: David Neff.

vrstvy vědomí pracují k našemu dobru, ale v normálních situacích se nedostanou ke slovu. Proto je třeba mysl a posuzování potlačit - třeba právě holotropním dýcháním. Ve změněném stavu vědomí pak mohou nastat ozdravné procesy. Také Petr upozorňuje na křeče a možnou bolest - to vše je v pořádku. Je to důkaz, že se v člověku něco děje.

My ostatní v kruhu postupně říkáme, jak se kdo cítí. Přiznávám se (stejně jako někteří další), že mám strach. Petr to komentuje slovy, že před touto metodou je třeba mít respekt, úctu. Přijíždí Jarda, lékař, třetí z facilitátorů. Přítomnost lékaře je dobrá, říká Lída. Jarda bude mít navíc na starost hudbu.

Připravujeme si na pohodlných tenkých měkkých matracích ležení. Váží si šátek pevně přes oči, ale přesto mne v následujících hodinách zlobí, když se mi při divokých pohybech posouvá. Na sobě mám tepláky, tričko, mikinu. Přikrývám se spacákem. Jsem docela rozechvělý: začíná to hlavní, to, k čemu jsem se patnáct let nemohl odhodlat.

Nejdřív relaxujeme. Představujeme si, jak dech postupně vniká do všech částí těla. Relaxační hudbu pak vystřídá velmi hlasitá a rytmická. Kdosi z facilitátorů opakuje instrukce: hluboce a rychle dýchat, aby se krev hodně okysličila.

Zkouším dýchat přesně tímto způsobem. Zpočátku se vnitřně třesu, mám strach a špatný pocit, jako by se mnou něco bojovalo. Dost brzy to ale mizí a já se začínám hýbat. Nejprve nohama: uvolňují se mi a pohyb mi vysloveně dělá radost. Začínám zažívat příjemné pocity, i když si dost dlouho uvědomuji dvě rozdílné části těla - nohy mám uvolněné, ruce a trup ne. Říkám

si, že daleko víc než dýchání mě ovlivňuje hudba. Je strašlivě nahlas, celý statek hudbou vibruje, vibruji také já. V úvodní fázi je velmi agresivní. Moje tělo bouřlivě reaguje - možná spíše na rytmus, možná na větší dávku kyslíku v krvi a v mozku.

Ať tak či onak, z pohybu mám stále větší radost. Nepohybují se už jen v ose těla, dělá mi radost i chvění a příčné pohyby, takže se různě otáčím na bok i na břicho. Vše je příjemné, uvolňující, ale dost namáhavé. Vzpomínám si, že včera večer někdo

říkal, jak těžká práce dýchání je. Cítím, jak mě bolí třísla, ale nedbám toho, lítám po matraci, z boku na bok, ve stále větších rozkmitcích. Jednu chvíli se mi rozpohybují ruce, samovolně jimi kroužím a uvědomuji si, že nejsem schopen rozpoznat, zda kroužím po směru nebo proti směru hodinových ručiček.

Je mi jasné, že jsem v transu, ale přesto dobře vnímám okolí. I v hlučné hudbě slyším, jak někdo blízko mne vytrvale křičí. Vnímám, že se vedle mne potichu pohybuje můj sitter Radek, upravuje mi polštář, stará se, abych nespádl z matrace. Jsem schopen se na matraci narovnat tak, abych byl aspoň chvíli uprostřed. Vzpomínám, že nám Lída včera večer řekla dobrou a špatnou zprávu. Obě zněly stejně: „Neztratíte kontrolu.“ Je tedy pravda to, čemu jsem nechtěl věřit, když jsem o holotropním dýchání čítal a slyšel: že stav změněného vědomí je tak jemná a tenká slupička, že je pod ní možné stále hmatat realitu.

Zvedám ruku na znamení, že něco chci, Radek mne za ni bere a naslouchá. Pomáhá mi si sednout, ale já mluvím hrozně těžko. Nakonec se mi přece jen podaří požádat o pít. Dva mi pomáhají pít. Uvědomuji si, že s tělem sice krásně „komunikuji“ uvolněnými pohyby a že z něj mám skutečně takový pocit, jako nikdy předtím, ale že mne zároveň toto tělo moc neposlouchá.

Opět dýchám a opět mám radost z uvolnění a pohybu. Uvolnilo se mi už celé tělo. Na rukou a nohou cítím příjemné brnění. Mám jednoduché a průzračně čisté myšlenky: myslím na rodinu a těším se, až se s ní zítra večer shledám, myslím na to, že v pondělí mám přednášet v Jablonci, a s vděčností si uvědomuji, že se snad ve mně nenajdou žádné „bloky“ ani „negativní energie“. Je

mi fajn. Je mi uvnitř klidně a tiše jako v chrámu nebo jako při modlitbě. Přemáhá mne to a usínám. Druhý den mi Lída řekla, že v tuto chvíli jsem měl fialové rty a že to snad byl onen pověstný hluboký jógický spánek.

Pak zase dýchám. Lehce se dostávám do extáze. Pak zase zvolňuji, protože se cítím příjemně unaven. A ještě několikrát. Nekřičím, ale hlas občas používám na jednom tónu. Je mi příjemně dlouze mručet, zatímco mé tělo s sebou zmítá.

Uvědomuji si, že se hudba proměnila. Znějí spíše housle, hudba je uklidňující. Najednou se ozývá zpěv. Lidské hlasy mi vhánějí slzy do očí, jsem dojat, úplně naměkko. Vzpomínám si na avizovaný zážitek „kosmického vědomí“ a dobře ho v tom euforickém stavu chápu.

Zdá se mi, že se mi už dlouho chce na záchod, ale teď na to snad mám konečně čas. Zvedám ruku a Radek mi pomáhá vstát a jít. Jde mi to strašně těžko. Vůbec se neorientuji. Nemohu sejít po dvou schodech ven z místnosti, ani když mne Radek drží a pomáhá mi. Nemohu si vzpomenout, co mám dělat s nohou tak, aby sestoupila o schod níž.

Na záchodě si snímám šátek a Radek mi na zpáteční cestě říká, že ho už nepotřebuji. Budeme končit. Pomáhá mi lehnout si. Hudba je nyní velmi klidná. Relaxuji a je mi dobře. Cítím se hodně unavený, malátný, jako rekonvalescent. Hlava mne kupodivu nebolí, prsty příjemně brní.

Lída roznáší voskovky, pastelky a čtvrtky papíru - kreslím tedy mandalu tak, jak nás včera instruovala. Neměl jsem žádnou vizi, a tak vyplňuji jenom stříbřitou prázdnou plochu a na ní žluté obloučky, které vyjadřují rytmus. Končí i ostatní dýchající, i oni kreslí svoje mandaly a kdosi přinesl doprostřed místnosti jídlo.

Lída měla pravdu: moje citlivější smysly (a také hlad) způsobují, že si müsli s jogurtem několikrát přidávám, ačkoli ho normálně vůbec nemusím. Kolik je hodin? Odhaduji, že uplynula asi hodina a půl, nanejvýš dvě. Ve skutečnosti je už jedna. Dýchali jsme čtyři hodiny.

Odpoledne: násilí ve jménu víry

Odpolední dýchání začíná ve čtvrt na čtyři. Podobně jako ostatní ve volném čase odpo-

Nesměň a její atmosféra. Zcela vlevo dr. Lída Chrástánská.
Foto: David Neff.

čívám: píši domů, čtu si a dávám si dohromady myšlenky a zápisky. Někdo šel na procházku - také bych docela vyšel ven na sněh, ale necítím se na to dost silný.

Nyní jsem tedy spolu s Hankou sitter a hlídáme dýchajícího Radka. Úvodní relaxace se účastníme stejně jako dýchající. Hlasitá hudba pak zazní podobně jako dopoledne a Radek se celkem brzy začíná hýbat. Sleduji, jaké vykonává pohyby. Často se v sedu třese. „Pracuje“ s velkým úsilím, až se potí. Pečuje o něj spíš Hanka než já, a tak mám čas se dívat po ostatních.

Moje pozornost se pořád obrací na vysokou dívku Katku. Dlouhé minuty (a jak

se později ukáže) i hodiny vytvářel křičí. Divoce se zmítá, co chvíli mlátí hlavou do polštáře, který jí její sitter našťestí pohotově podstrkuje tam, kde je potřeba. Mláčení hlavou střídá s rychlým, rytmickým zvedáním pánve. Trvá to nekonečně dlouho. Uvažuji, jak to spolu s křikem musí být vyčerpávající a možná i bolestivé.

Do podobně divokých stavů postupně upadají skoro všichni, i když třeba ne na tak dlouhou dobu. Místnost je najeďnou plná pláče, zoufalého křiku a vším pronikající rytmické hudby. Začíná se stmí-

vát a v šeru svítí umělohmotné kyblíky od velkého balení jogurtu, které má každý dýchající u sebe pro případ, že by zvracel. Některé kreace dýchajících působí komicky (třeba když Michal tančí s nějakou dekou, přehozenou přes záda, a vypadá jako velbloud), celkově na mně ale padá děs. Rychle zmizela moje pohoda z dopoledního zážitku a úleva z toho, že jsem ráno překonal strach. Zase se bojím - tentokrát ale o dýchající. Němka Ingrid, která je nyní siterem stejně jako já, má možná podobné pocity a zhluboka se rozpláče. Pláč jí nakonec brání v sitterování, a tak Lída žádá mne, nadbytečného sitera od Radka, abych

Podvědomí pracuje pro nás (rozhovor s Ing. Petrem Pacovským)

Petre, ráno jsi říkal, že hluboké vrstvy pracují pro naše dobro. Jak jsi to myslel?

Myslím si, že podvědomí a nevědomí stále řeší nevyřešené věci. Při záměrné-vědomé činnosti člověk podvědomí využívá. A ono má sice obrovskou kapacitu, ale musí-li tolik „sloužit“ vědomí, nemůže pak tolik dělat svou „hlubší“ práci na nevyřešených věcech. Podvědomí pak aktivně řeší věci ve spánku (integruje vzpomínky...), ale k těm nejvíce zapomenutým (a přitom třeba silným) věcem se prostě nedostane. A k tomu, aby se tyto zapomenuté, a přesto nás na emoční úrovni ovlivňující záležitosti „otevřely a čistily“, slouží od pradávna změněné stavy vědomí. A v holotropním dýchání používaná hudba různých etnik má právě smysl v tom, aby se v nás mohly odkrýt různé zážitky, vzpomínky... a to nejen špatné, ale i ty dobré - související s našimi hodnotami. Takže při tomto zážitku se člověk nejenom může „čistit“, ale může si více uvědomovat své „já“ své hodnoty a to, kým opravdu je.

Jak rozumíš slovu „energie“, které se tady tak často užívá?

Všechno je energie, i myšlenka je energie. Energie je dobrá, když proudí a škodlivá, je-li někde blokována. Například zadržovaný vztek je hromadění energie. Udělá se „klubíčko“ stresu a to se pak může při opakování téže situace somatizovat. Holotropní terapie uvolňuje energii „klubíčka“ a podle mě pomáhá i tam, kde už došlo k somatizaci. Při holotropní terapii jde o to, aby se zážitek vynořil a byl převeden blízko k vědomí. Když se nechá odžít, jakoby se prožije znovu, ale již bez škodlivých následků - v chráněném prostředí - tak ztratí energii. Člověk znovu prožije svůj porod, znovu je třeba znásilněný... Vzpomínka zůstane, ale již není obalena tou energií / emoci. Již to není blok, jen vzpomínka.

Připravil Zdeněk Vojtíšek.

Body work má stimulovat (rozhovor s MUDr. Jaroslavem Kursou)*Proč vlastně děláš body work?*

Proces holotropní terapie ve většině případů probíhá sám a my se do něj snažíme zasahovat co nejméně. Ale ve druhé části se někdy zadrhne a body work pomáhá ho posunout dál tak, aby dospěl ke katarzi, a tím se dokončil. Doteky tedy nejsou zklidňující, ale stimulující.

Ti lidé vypadají, jako by jim byl body work hodně nepříjemný.

Jde o to přidržen dýchacího v podpurných nebo omezujících polohách. Záleží na facilitátorovi, aby věděl, co se s dýchajícími děje. Mohou to cítit jako nepříjemné, protože jsou v rezonanci s energií, a je třeba jim pomoci to emočně zvládnout. Bolest je očišťující a to se při sharingu potvrzuje. - Někdy jsou lidé smutní z toho, co tady vidí. Ale když se dostáváš do kontaktu s podvědomím, jsou některé věci prostě nepříjemné. Ideální je vyrovnat se s nimi ve stavu změněného vědomí. Proto je tady co nejvíce chráněné prostředí a proto tady zůstáváme po dýchání až do druhého dne. Nejde jenom o metodu, ale i o všechno kolem - vzájemnost, účast, facilitování. A snažíme se také zážitky co nejméně interpretovat. To musí udělat každý podle sám své víry.

Zmiňoval ses ještě o jednom druhu body worku.

Tomu se říká focusovaný body work. Zatlačí se přesně na to místo, kde se energie somatizovala. Tady mám výhodu, že jsem lékař a že vím, kde mohu zatlačit. A vždycky mám takovou polohu, abych ten tlak mohl kdykoli zastavit.

Připravil Zdeněk Vojtíšek.

Ingrid zastoupil u druhé Němky. Ta právě dýchá.

Atmosféra, která mi připadá tak děsivá, zanechává facilitátory v klidu. Všichni tři obcházejí místností, rozsvěcí svíčky a pomáhají u nejtěžších „případů“. Při každém setkání se dotýkají a něco si šeptají. Lída mi později říká, že si takto sdělují své dojmy o dýchajících.

Němka, u které sedím, dýchá velmi klidně a chvílemi i spí. Ví, že bych jí měl povzbudit k rychlejšímu a hlubšímu dýchání, ale nejsem toho schopen. Jsem stále více zmatený a zarmoucený. To, co se zde s dospělými, svéprávnými lidmi děje, mi připadá šíleně nezodpovědné, nebezpečné a vlastně pro ně i pokořující. Neodbytně se mi vnucuje srovnání s dramatickými scénami vymítání ďábla, které jsem kdysi viděl v nějakých filmech, anebo s vymítáním démonů ve společenstvích extrémních letních křesťanů.

Vzpomínám na to, co říkala včera Lída a dnes Petr a i ostatní, a napadá mne, že se vlastně nacházím v podivuhodně náboženském shromáždění: obklopuje mne víra v existenci jakési energie, víra v energetické bloky, víra v čakry, víra v kladný potenciál člověka i víra ve schopnost holotropního dýchání tento potenciál uvolnit. Zdá se, že tuto víru všichni kolem mne sdílejí a že je jim tak přirozená, že si ji snad ani neuvedomují.

Ano, zdá se mi, že jedině v tomto náboženském kontextu má holotropní dýchání

smysl. Ale uvažuji dále, zda má člověk vůbec právo se ve jménu náboženského obrazu dopouštět takového násilí a uvolňovat (a možná dokonce tvořit) všechny tyto běsy. Dobře, polemizuji v duchu s Lídou i Petrem, i kdyby ta vaše energie reálně existovala, kde berete tu jistotu, že ony hypotetické bloky rušíte a nikoli vytváříte? Tuším, že odpověď by směřovala k tomu, že dýchající mají nakonec pozitivní zážitky a že se jako pozitivní účinky holotropního dýchání časem projeví. Euforický stav, který přirozeně nastane po překonání stresu, mi ovšem jako přesvědčivý důkaz nepřipadá.

Hudba mi začíná být hodně nepříjemná a bolí mne hlava. K plačící Ingrid přichází statný Jarda a dělá body work. Chvílemi to vypadá, že se spolu perou, Ingrid se brání a Jarda ji nakonec na dlouhé minuty zalehává. Nechce se mi věřit, že to může Ingrid jakkoli pomoci, a propadám se do stále chmurnějších myšlenek.

Večerní smíření

Sitterování je konečně za mnou. Dýchající se vrací do normálu. Je dost světla a konečně skoro ticho. Nosíme večeri. Je báječná a velmi bohatá, samozřejmě vegetariánská. S plným břichem mi svět připadá o hodně lepší.

Po večeri máme společné sdílení (sharing). Sedíme zase v kruhu a každý hovoří o tom, jak se cítí, a posílá dokola svou mandalu. Zážitky jsou vesměs velmi pozitivní. Zlé je zapomenuto a euforie dává naději,

že se snad něco v nás vyřešilo. I Ingrid váhavě souhlasí, že to bylo dobré. Petra, která byla odpoledne sitterem tak jako já, mluví o tom, jak seděla mezi dvěma bojujícími a křičícími účastníky. Pobavilo jí, že oba čas od času otevřeli oči, usmáli se, nebo něco řekli, a pak zas pokračovali v křiku, jako když je na nože berou.

V jednotlivých promluvách zase několikrát zazněly „energie“, „bloky“ a „čakry“. Vědomí, že tito lidé sdílejí víru, v jejímž rámci dává holotropní dýchání smysl, mne smiřuje s tím, co jsem viděl odpoledne. Jistě, sám bych to nemohl nikomu doporučit, protože tuto víru nemám. Ale pro ty, kdo ji mají (ačkoli by ji třeba nedokázali formulovat), může být holotropní dýchání posilujícím zážitkem. A těžko mohu odsuzovat Lídu, Petra a Jardu (vlastně „kněze“ této víry), že poskytují to, co věřící chtějí.

Krásné ráno

Setkáváme se na sněhu a pod vedením Lídina bubnu tančíme několik tanců. Nádherné ráno Lídu přemáhá k výzvě, abychom za něj každý, kdo chceme, poděkovali tak, jak chceme. Trochu zklamaně si uvědomuji, že ranní müsli mi už nechutná tolik co včera.

Scházíme se opět ke sdílení. Zdá se, že tentokrát bychom mohli své zážitky hlouběji domýšlet ve směru duchovního směřování. Jako by nás k tomu vybízely i kartičky, které jsme si každý vylosoval - jsou na nich nápisy jako „svoboda“, „tvořivost“, „radost“, „osvícení“... Zdá se mi, že i Lída teď mluví o holotropním dýchání trochu jinak než včera. Je to očišťující proces, říká, který nás zcitliví. Zcitlivění nás povede k tomu, že si dříve či později najdeme cestu (pokud ji už nemáme) meditace, jógy, křesťanské modlitby nebo nějaké jiné pravidelné spirituální praxe. Tuto cestu potřebujeme, abychom našli něco, co nás převyšuje a o co se můžeme opřít.

Pak už nastává loučení. Potichu hraje hudba a každý se loučí s každým pomocí jednoduchého, ale citově hodně silného souboru pohybů, hledění do očí a objetí. Ještě nějaké tance a ukázka bioenergetiky a už dostáváme časný oběd, poslední z řady výborných jídel. Auta se postupně rozjíždějí. Opět cestuji s Lídou a tentokrát i s Markem a Petrou. Cítím, že máme k sobě docela blízko, protože jsme spolu něco prožili. A celou cestu si máme co říci. ■

Poznámka

Jména dýchajících byla změněna.

AMERICKÁ VLÁDA KRITIZUJE NÁBOŽENSKOU NESVOBODU

WASHINGTON 8. listopadu - Americká vláda dnes kritizovala řadu zemí světa, včetně některých svých spojenců, za nerespektování náboženských svobod. Zprávu, která hodnotí situaci v oblasti svobody vyznání ve 197 zemích a teritoriích, vydalo ministerstvo zahraničních věcí. Česká i Slovenská republika dostaly převážně pozitivní hodnocení.

Obzvláštní znepokojení vyjadřuje zpráva stejně jako loni nad stavem svobody náboženství v osmi státech: Barmě, Číně, KLR, Eritreji, Íránu, Súdánu, Saúdské Arábii a Vietnamu. Ministryně zahraničí Condoleezza Riceová při představení zprávy konstatovala, že z těchto zemí jediné Vietnam vykazuje určité zlepšování a mohl by být v příštím přehledu z nejhorší skupiny vyřazen.

Tvrď je kritizována zejména Saúdská Arábie... Ve zprávě se uvádí, že v Saúdské Arábii „svoboda náboženství neexistuje, islám je tam jediným náboženstvím a všichni občané musí být muslimové“.

Kritizovány jsou ale i další země. V případě Izraele zpráva konstatuje, že občané, kteří nejsou židovské víry, zvláště arabští muslimové a křesťané, jsou diskriminováni v oblastech vzdělání, bydlení i zaměstnání.

Pákistán je napomínán za diskriminační zákonodárství a nezasahování na obranu menšinových náboženských skupin. Kritické poznámky si vysloužily také Laos, Kuba, Egypt nebo Uzbekistán. Mírnější kritika pak směřuje i na adresu zemí jako Belgie, Francie a Německo za to, že jsou v nich některá náboženství označována za nebezpečné kulty nebo sekty.

V případě ČR a Slovenska zpráva konstatuje, že náboženské svobody jsou zaručeny ústavou, vláda v praxi tyto svobody respektuje a mezi jednotlivými církvemi existují všeobecně přátelské vztahy.

Mezi drobnými výtkami zmiňuje zpráva u České republiky ojedinělé případy poškozování hrobů a „malou, ale vytrvalou a dobře organizovanou krajní pravici s antisemitickými názory“. V případě Slovenska je zmínka o „přetrvávajícím antisemitismu v některých částech obyvatelstva“ již v úvodním všeobecném hodnocení. Dále se upozorňuje na skupiny několika stovek neonacistů a několika tisícovek je-

Nové centrum Buddhismu Diamantové cesty v Praze otevřel 15. září 2005 Jakub Kadlec, předseda Společnosti Diamantové cesty. Buddhismus praktikuje již 11 let.

jich sympatizantů, stejně jako na příliš vysoký počet (20.000) členů, vyžadovaný pro registraci náboženské skupiny.

PROFESOR V SAÚDSKÉ ARÁBII DOSTAL TREST ZA DISKUSI O VÍŘE

RIJÁD 17. listopadu - Trest 40 měsíců vězení a 750 ran bičem dostal saúdskoarabský vysokoškolský profesor. Soud ho shledal vinným z trestného činu rouhání poté, co profesor diskutoval se žáky o víře a náboženství, napsala dnes agentura AP.

Muhammad Salamá Harbí, profesor chemie, byl odsouzen, protože se studenty diskutoval o islámu, který údajně zesměšňoval. Mluvil s nimi také o Bibli a hájil Židy, uvedl soud ve dnes zveřejněném zdůvodnění rozsudku, který vzápětí kritizovali ochránci lidských práv. Podle nich Harbí pouze hovořil s žáky o vlastních názorech na celou řadu otázek od křesťanství přes judaismus až po příčiny terorismu. ...

Harbí byl obžalován na základě stížností žáků a svých kolegů učitelů. Proces se konal již v sobotu a trval šest hodin. Harbí je ve vězení, ale proti rozsudku se ještě odvolá, sdělil jeho obhájce.

V KATARU BUDE POSTAVEN PRVNÍ KŘESŤANSKÝ KOSTEL

DAUHÁ 2. listopadu - První křesťanský kostel bude postaven v Kataru na pozemku, který vládce této konstituční monarchie emír šajch Hamad bin Chalífa Sání daroval anglikánské komunitě. Vybudování křesťanského kostela tak zůstane v muslimských zemích Perského zálivu zakázáno jen v Saúdské Arábii...

Přestavitelé anglikánské církve jednali o této záležitosti s katarskou vládou celých pět let a teprve nedávno získali definitivní povolení. Práce na zamýšleném kostele Zjevení páně a komunitním středisku v hodnotě sedmi milionů dolarů mají být zahájeny počátkem příštího roku.

„Je to důkazem velkorysosti a prozíravosti vládců Kataru. Jejich rozhodnutí také odráží jejich starost o setkávání náboženství a o dialog, zejména muslimsko-křesťanský dialog,“ řekl agentuře

Reuters z Nikósie anglikánský biskup pro Kypr a Perský záliv Clive Handford.

V Kataru žije kolem 70.000 křesťanů, většinou římských katolíků. Počet členů anglikánské církve je odhadován na 7.000 až 10.000. Pro své bohoslužby dosud využívají prostory anglické školy v katarské metropoli Dauhá.

Plány na výstavbu křesťanského kostela nebyly v muslimském Kataru až do konečného rozhodnutí zveřejněny. Novinka vyvolala v zemi rozdílné reakce. ...

Podle analytiků by vládní povolení stavby křesťanského kostela mohlo silně rozhořčit konzervativní Katarce, kteří lpí na vahábistické doktríně islámu. Ta je státním náboženstvím v Saúdské Arábii a nepovoluje žádnou jinou bohoslužbu než islámskou, stavbu kostelů ani prodej Biblí nebo křížů.

ABBÁS POZVAL PAPEŽE K NÁVŠTĚVĚ SVATÝCH MÍST V PALESTINĚ

VATIKÁN 3. prosince - Papež Benedikt XVI. dnes přijal ve Vatikánu k dvacetiminutové audienci nejvyššího představitele palestinské samosprávy Mahmúda Abbáse. Ten při rozhovoru pozval pontifika k návštěvě posvátných míst v Palestině. Papež podle přítomných novinářů za pozvání poděkoval, ale nevyjádřil se, zda je přijímá.

Abbás pozval Benedikta XVI. mimo jiné i do východního Jeruzaléma, kde se nacházejí posvátná místa tří velkých náboženství - křesťanství, judaismu i islámu. Tato část města byla v roce 1967 anektována Izraelem, Palestinci ji však nadále považují za hlavní město svého budoucího státu.

Abbás během veřejné části audience předal papeži také palestinský pas, který mu

má umožnit návštěvu Betléma, jenž leží v Předjordánsku. Papež navštívil minulý měsíc také izraelský prezident Moše Kacav a pozval ho na návštěvu Izraele.

Benediktův předchůdce Jan Pavel II. vykonal historickou návštěvu Izraele a palestinských autonomních území v roce 2000. Papež se tehdy omluvil Židům za podíl římskokatolické církve na jejich pronásledování za druhé světové války a vyzval k vytvoření nezávislého palestinského státu.

STUDENTI BUDOU ZKOUMAT KONSPIRAČNÍ TEORIE O SMRTI DIANY

LONDÝN 5. října - Otazníky obklopená smrt britské princezny Diany se nyní v její rodné zemi dostala i na univerzitní přetřes. Univerzita v Derby otevřela nový kurz, ve kterém budou studenti rozebírat konspirační teorie o smrti Diany při autonehodě 31. srpna 1997.

V kurzu se budou probírat i teorie o teroristickém útoku na USA 11. září 2001 a též konspirační pasáže z románu Dana Browna Šifra mistra Leonarda. Pod názvem Apokalyptické a paranoidní kultury se nový kurz otvírá v rámci oboru sociologie. Příčinou současné exploze konspiračních teorií je podle vyjádření univerzity ztráta víry v tradiční náboženství a rostoucí skepse vůči politikům.

Princezna Diana hrála jednu z hlavních rolí také v komunikaci Vlastimila Prokeše s duchovním světem. Více o léčiteli a duchovním vůdci Prokešovi na <http://www.pravdavceskyhzemich.cz>.

„Musíme podporovat mladé lidi ve svobodném a kritickém posuzování oficiálních i neoficiálních výkladů historie,“ řekl sociolog Andrew Wilson z Derby britskému listu The Daily Telegraph. Podle něj začíná být dnešní společnost paranoidní a tato paranoia již není vnímána jako něco extrémního: „Jsme obklopeni strachem - z terorismu, z nedostatku ropy, z geneticky modifikovaných potravin. Žijeme v atmosféře pochyb, protože naše tradiční systémy víry byly otřeseny,“ dodal Wilson.

AMERICKÝ SOUDCE ZAKÁZAL VÝUKU NEVĚDECKÉ TEORIE VZNIKU SVĚTA

FILADELFIE (USA) 20. prosince - Federální soudce John Jones v americkém státě Pensylvánie dnes vynesl rozsudek v ostře sledovaném procesu, týkajícím se sporu o Darwinovu evoluční teorii, který se ve Spojených státech v poslední době znovu rozhořel. Soudce evoluční teorii podpořil a naopak zakázal výuku náboženské teorie stvoření světa nadpřirozenou inteligencí. V odůvodnění verdiktu se soudce odvolal na ústavní zákaz vyučovat na veřejných školách náboženství. ...

Rozhodnutí představuje těžkou ránu pro americké křesťanské konzervativce, kteří prosazují, aby na amerických školách byl vyučována teorie označovaná jako „intelligent design“ coby alternativa k evoluční teorii. Tito konzervativci tvoří významnou část voličů nynějšího prezidenta George Bushe.

Soudní proces, týkající se pensylvánského okresu Dover, vyvolalo 11 rodičů žáků místní střední školy. Ti zažalovali školskou správu za to, že umožnila výuku nevědecké teorie při hodinách biologie. Zdejší správa byla první v USA, která to umožnila, po protestech však většina jejích členů odstoupila nebo nebyla znovu zvolena.

Podobné záměry se objevily v 30 dalších státech USA a jejich iniciátoři doufali v příznivý výsledek pensylvánského procesu, aby mohli prosazovat alternativní výuku i na dalších školách.

Zastánci této teorie tvrdí, že některé aspekty přírody jsou tak složité, že nemohou být výsledkem nahodilého přírodního výběru, ale musí být dílem nejmenovaného „stvořitele“. Tento přístup by podle nich měl být vyučován na školách jako alternativa k evoluční teorii, což otevřeně podpořil i prezident Bush.

Odpůrci naopak poukazují na to, a tento názor dnes výslovně podpořil i soudce Jones, že tento postoj je jen chabě zamaskovaným „kreacionismem“, tedy vírou, že svět byl stvořen Bohem. Výuku tohoto náboženského pojetí na veřejných školách již dříve zakázal americký nejvyšší soud.

VÝROČÍ SEBEVRAŽDY

PRAHA 4. října - Náboženské sekty, které ze svých stoupenců často vychovávají loutky bez vlastní vůle, v minulosti přinutily zemřít stovky svých členů. Jeden z podobných případů se odehrál 5. října 1998, kdy se v jihokorejském Soulu upálilo šest členů náboženské sekty Církev věčného života. Kolektivní sebevraždu zorganizoval triapadesátiletý pastor sekty Wu Čong-min. Jeho zuhelnatělé tělo bylo nalezeno vedle těla pěti žáků v dodávkovém automobilu. Členové sekty věřili, že po upálení jejich duše čeká „věčný život“ v ráji.

BRITÁNIE MÁ PRVNÍHO ČERNOŠSKÉHO ARCIBISKUPA

LONDÝN 30. listopadu - John Sentamu původem z Ugandy se dnes stal prvním černošským arcibiskupem v Británii. Pomazal ho osobně duchovní vůdce všech anglikánů arcibiskup z Canterbury.

John Sentamu se jako 97. muž ujal arcibiskupského stolce v Yorku a je současně anglikánským primasem Anglie, a tedy v Británii druhým nejvyšším hodnostářem této církve po arcibiskupovi z Canterbury.

Sentamu ve svém prvním kázání řekl, že anglikánská církev musí znovu objevit svou sebedůvěru a že lidé jsou dnes stále bohatší, ale stále méně šťastní. ...

Sentamu byl ve své vlasti advokátem a soudcem, ale musel uprchnout před diktátorem Idím Aminem. Jak nedávno řekl v rozhlasovém rozhovoru, má v Británii velmi blízké zkušenosti s rasismem některých bílých Britů.

Nový arcibiskup dnes obohatil historický obřad svěcení na arcibiskupa v Yorku o vystoupení černošských tanečníků. Sám se k nim přidal hrou na bubny.

*Z informačního servisu ČTK
vybral a zprávy zkrátil Zdeněk Vojtíšek.*

PŘELOMOVÁ PRÁCE O DIALOGU

Pavel Hošek: Na cestě k dialogu.

Křesťanská víra v pluralitě náboženství,
Návrat domů, Praha 2005, 202 s.

V českém prostředí máme za sebou první nepatrné zkušenosti s mezináboženskými setkáními. Vyšla řádka knih věnovaná vztahům křesťanství k jednotlivým směrům: k čínským náboženstvím, hinduismu, buddhismu a islámu, péčí Hanse Künga jako hlavního iniciátora, a vztahům tří abrahámovských náboženství (Karl Joseph Kuschel). Vyšly rovněž dvě publikace věnované vztahům k antroposofii a k jedna esoterice. Spíše z buddhistické strany se na vztah s křesťanstvím dívá český sborník bratislavského CAD Pressu *Buddhismus a křesťanství* a publikace vietnamského zenového mistra Thich Nhat Hanha. Nesmí být opomenut *Slovník židovsko-křesťanského dialogu* ze známé intelektuální edice OIKOYMENH. Doposud však chyběla rozsáhlejší systematická reflexe mezináboženských vztahů z hlediska religionistiky. Jakousi první rekognoscaci tohoto nového terénu tlumočily českým čtenářům zatím jen souhrnné religionistické nástiny, úvody a slovníky jako jednu z otázek vedle jiných.

Pilný a pečlivý, ale také mimořádně nadaný mladý pracovník Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy Pavel Hošek se ujal jako první u nás podrobného prozkoumání postojů, jež různé náboženské skupiny zaujímají ve vztahu k ostatním. Pостоje zdokumentoval, seřadil, ale též teologicky vyložil. Nejde o objektivní religionistiku pěstovanou na filosofických (případně humanitních) fakultách, nýbrž autor probírá religionistickou látku s přiznaným východiskem v konkrétní víře.

Základní autorovou otázkou je, kam až můžeme jít, jsme-li věrnými křesťany, ve sdílení s lidmi jiných náboženství. Autor vyvrací často opakované, leč povrchní mínění, že Bible spolu s ranou křesťanskou tradicí jsou *exkluzivistické*. Ukazuje, že v pramenech lze najít dvě linie: jedinečnost dějin spásy vrcholících v příběhu Ježíše Krista a důvěřující přátelskou vstřícnost k duchovnímu hledání jednotlivců a komunit. Hoškovi se jako alternativa zřejmě již překonaného důrazu na výlučnost nejeví

volba mezi bezbřehým, nerozlišujícím, vše směřujícím náboženským *pluralismem* a dobře míněným, leč v konečném důsledku pohlcujícím *inkluzivismem*. Má načteny desítky, ne-li stovky knih a článků teoretiků i praktiků, které tato alternativa neuspokojuje. Všechny je řadí pod cosi, čemu říká *postpluralistické paradigma*, v němž se víceméně respektuje různost, v němž má dialog zelenou, pokud se pohybuje v trajektorii, z níž se neodbočuje do pohlcování, rozpuštění, splývání. Zvlášť nepříznivě tito jinak rozrůzněni postpluralisté vidí pokusy interpretovat náboženství jedněch pojmovými prostředky druhých.

Teologové, v nichž autor vidí legitimní navázání na předchozích pár desetiletí mezináboženských vztahů, jsou blízcí novému, myšlenkově plodnému a u nás zatím málo známému směru *radikální ortodoxie*. Jsou to dialogu naklonění evangelikálové, tradičně ladění anglikáni a presbyteriáni a několik katolíků, tedy okruh blízký také nakladatelství *Návrat domů*, kde kniha vyšla. Zjednodušeně řečeno, propojují postmoderní kulturu s tradiční reformační a předreformační ortodoxií. Autor knihy si méně všímá jiných alternativ, které též nelze zahrnout do tradičních tří modelů, například Panikkarovo pojetí intrareligiozního (vnitronáboženského) dialogu, hlubinného ekumenismu, např. v pojetí vlivného, dnes oficiálně episkopálního (leč v podstatě postdenominačního) kněze a teologa Matthewa Foxe. Stranou zůstávají současní angažovaní religionisté z různých univerzitních pracovišť navazující na švýcarského tradi-

cionalistického filosofa náboženství Frithjofa Schuona s jejich argumentací po společnou hlubokou základní zkušenost různě interpretovanou v různých kulturních souřadnicích. Autor rovněž nepřipisuje váhu takovým protagonistům dialogu, jako byli či jsou (většinou u nás již vydaní) Thomas Merton, Bede Griffiths, Anthony de Mello, David Steindl Rast, Wayne Teasdale, Zalman Schachter.

K přednostem nové knihy patří značná informační hustota (žádná hluchá místa), čtivost (pro sečtělého a zainteresovaného zájemce), mohutný poznámkový aparát skýtající možnosti ověření a doplnění informací, skromná, leč elegant-

ní grafická úprava, přehlednost a myšlenková průzračnost. Relativně skeptický nebo spíše agnostický závěr („více nepotřebujeme vědět“) je postmoderně skromný, můžeme-li si dovolit hudební analogii, závěrečný akord není klasickým tonickým kvintakordem základní tóniny, ale je to jakési neuzavírací ukončení typické pro takzvané „církevní tóniny“. Ale co jiného bychom si právě v teologické souvislosti měli přát? Snad jen můžeme skromně podotknout, že badatelský otazník v závěru je větší, než bývá dobrým zvykem.

■
Ivan O. Štampach

VYROVNANÝ DLUH KLASIKOVI MAGIE

**Eliphas Lévi (abbé Constant):
Dějiny magie**

Trigon, Praha 2005 605 s., 500 Kč.

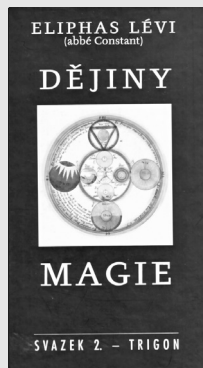
Francouz abbé Alphons Louis Constant alias Eliphas Lévi Zahed (1810-1875), pevný zastánce katolicismu, zároveň však významný badatel na poli magie, je české okultní scéně dobře známá hermetická veličina již z dob První republiky. Jeho okultní staté u nás vycházely nejprve v tematicky zaměřených časopisech (Isis, Logos, atp.), později se Léviho dílo dočkalo i knižních vydání, především zásluhou PhDr. Jana Kefera - významného českého hermetika, který byl jeho velkým obdivovatelem.

Dějiny magie, které se nyní dostávají do rukou našemu čtenáři, jsou autorovou významnou prací, jež se dá studovat buď zcela samostatně, nebo daleko účelněji v souvislosti s jeho díly *Dogma a rituál vysoké magie* a *Klíč k velkým tajemstvím*.

Ve třicátých letech minulého století vycházely Léviho *Dějiny magie* na pokračování v malých sešitových vydáních péčí již zmíněného dr. Kefera. Druhá světová válka však tuto snahu nemilosrdně zlikvidovala i společně s Keferem, který zahynul v koncentračním táboře.

Čtenář si tedy musel počkat celých šedesát let než tento spis vyšel v úplnosti, ale nyní se může radovat nad kvalitním překladem z produkce nakladatelství Trigon.

Zatímco dílo *Dogma a rituál*, které vyšlo před časem

v Trigonu jako první svazek tzv. Magické řady, pojednává o teorii magie, *Dějiny magie* se zabývají realizací tohoto umění. *Klíč k velkým tajemstvím* pak vykládá jeho zásadní mystéria. Nakladatelství do budoucna slibuje i další autorova díla.

Podle Léviho samotného *magie sjednocuje jistotu filosofie s neomylností a věčností náboženství v jednu vědu. Dokonale a nevyvratně smiřuje oba pojmy, zdáající se z počátku tak protikladné, víru a rozum, vědu a víru, autoritu a svobodu. Člověku poskytuje nástroj filosofické a náboženské jistoty i matematické exaktnosti, jejichž bezchybnost dokonce prokazuje.*

V sedmi kapitolách provádí autor čtenáře dějinami magie od jejího vzniku přes tvorbu jejího dogmatu, syntetickou, kulturní, společenskou a revoluční fázi, až k popisu okultní scény své doby s osobními vzpomínkami.

Kniha si dle pisatelových slov klade za cíl podat důkaz o tom, že *velké symboly náboženství jsou zároveň symboly někdejšího skrytého vědění a že náboženství a věda v budoucnu sjednocené by si mohly pomáhat a milovat se jako dvě sestry, které ležely v jedné kolébce.*

Soudobému badateli na poli historie magie se dnes otevírají daleko hlubší prameny ke studiu tohoto tématu, takže počín Trigonu lze hodnotit spíše jako určité vyrovnání mnohaletého deficitu nepřítomnosti díla v našich domácích sférách. Nicméně věříme, že si kniha i dnes svého čtenáře najde.

Petr Kaláč

Triumfální centrum Víry? Tak to bude asi fundamentalistka. Foto: Viktor Mácha.

FUNDAMENTALISMUS V ČESKÉM LETNIČNÍM A CHARISMATICKÉM HNUTÍ

Magisterská práce, Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy, Praha 2005

Pojmu fundamentalismus dalo vzniknout křesťanské hnutí amerického původu, které v letech 1910-1915 vydalo dvanáct svazků, nazvaných *Základy* (The Fundamentals). Toto dílo pro své stoupence představovalo základní a nezpochybnitelné pilíře křesťanského pravověří, které se ocitly v ohrožení vlivem nových poznatků moderní doby přijímaných i na křesťanské půdě. Název se později začal užívat i jako označení pro samotnou skupinu vyznavačů fundamentů.

Členové tohoto hnutí pojímali Bibli jako nejvyšší a ve všech směrech neomylnou nositelku Božího slova. Fundamentalistická exegeze striktně požadovala, aby byl biblický text chápán ve svém doslovném znění, které podle ní jako jediné může vznést nárok na bezvýhradnou pravdivost.

Dnes se již za fundamentalismus nepovažuje pouze zmiňované hnutí, od něhož se odvíjí pojmotvorná historie, nýbrž je jím také myšlen specifický postoj psyché k určitému souboru idejí. V tomto smyslu představuje fundamentalismus mnohotvárný jev, s nímž můžeme setkat jak na poli religiózním, tak sekulárním.

Fundamentalismus charakterizuje nekritická fixace na úzce vymezené přesvědčení, před nímž jsou umlčovány všechny otázky a pochybnosti. Nositel tohoto přístupu nedokáže vidět omezenou platnost nadhodnocené ideje. Život bez vazby na absolutizované přesvědčení je jím pak hodnocen jako nesmyslný a neplnohodnotný. S těmi, kteří zastávají jiné východisko, není schopen dialogu a akceptovat jejich odlišný pohled. Fundamentalismus přináší naplnění určitých psychických potřeb (např. bezpečí, jistoty, autority, dokonalosti, jednoduchosti atd.), avšak za cenu ztráty individuality a nezávislosti.

Tento postoj lze chápat jako obranu před generalizovanou nejistotou a mnohoznačností moderního světa, které mohou být některými jedinci prožívány jako ohrožující.

V této práci jsou zkoumány projevy fundamentalismu na půdě pentekostálního křesťanství. Prováděla jsem analýzu rozho-

vorů s vybranými členy sborů Triumfálního centra víry a Církve bez hranic, dále rozbor zvolených článků ze *Života víry* (časopis vydávaný charismatickými křesťany) a v neposlední řadě vlastní pozorování v uvedených sborech.

Během svého zkoumání jsem se setkala s tendencemi fundamentalistickými i nefundamentalistickými. Projevy fundamentalismu jsem zaznamenala spíše v Triumfálním centru víry, avšak i zde se příslušné fundamentalistické rysy pohybovaly v určitém rozpětí.

Kázání, která jsem ve sboru Triumfálního centrum víry vyslechla, vykazovala určité fundamentalistické tendence. Na poslušnost měla díky své dynamice strhující efekt a podle reakcí účastníků jsem usoudila, že stupeň jejich identifikace s hlásanými myšlenkami byl značný. Písmo bylo vykládáno ve svém doslovném znění. Pastoři často užívali slova: absolutní, totální, dokonalý. Sdělení, která prohlašovali, byla převážně jednoduchá a emočně laděná.

V kázání byla dále patrná snaha o vymezení se vůči světu, v němž klíčový předpoklad spásy - tedy víra v Krista, nepanuje, a to pomocí zdůrazňování protikladných rozdílů. Zatímco křesťanům, respektive stoupencům tohoto společenství a sborům podobně zaměřeným, bylo připisováno postavení vítězné a dokonalé, byla pozice nevěřících a „formálních“ křesťanů zcela opačná.

Při četbě textů a rozhovorech jsem se setkala s těmito projevy fundamentalismu: nekritický přístup k Písmu, popř. i k pastorovi, černobílé vidění skutečnosti, náboženský exkluzivismus, odpor vůči soudobým hodnotám a stylům života nahlíženým jako morálně rozkladné, absolutizace přesvědčení, jednoduché a vždy platné recepty na jakoukoliv situaci, vymezování se vůči světu, který nespočívá na tomtéž křesťanském základě, rysy duchovní nadřazenosti a elitářství, odmítání dialogu s jinak smýšlejícími, nekritické a idealistické pojetí života ve víře, odmítající přijmout jakékoliv omezení, přístup k člověku pouze z pozice zastávaného přesvědčení bez zřetele na jeho jedinečnost. Uvedené fundamentalistické tendence byly pak různě odstupňovány.

Kateřina Ortmanová

FORUM 2000 A PROBLÉM GLOBÁLNEHO SPOLUŽITIA

Mohutná vlna globalizácie so sebou priniesla nielen pozitíva, ale aj negatíva. Pozitívne hodnoty sa miesia s negatívnymi v podivnej postmodernej spleti ideí, názorov, postojov a skutkov. Navzdory všetkým prekážkam „veľká sociokultúrna revolúcia 20. storočia“¹ nezadržateľne napreduje k svojmu cieľu, k univerzálnej integrácii. Proces globalizácie spája dohromady všetky zložky života, nielen ekonomické a politické štruktúry, ale aj kultúrne a duchovné fenomény. Svet sa stáva človeku čoraz stiesnenejším príbytkom, „globálnou dedinou“. Ľudstvo je na ceste k „planetárnej civilizácii“. Ako napokon žiadna cesta, ani tá sa nevyhne úskaliam.

Vypuklým problémom globalizácie je otázka globálneho spolužitia. Na pozadí neutíchajúceho násillia, konfliktov a sporoch medzi ľuďmi, jednotlivcami počnúc, sociálnymi, etnickými a náboženskými skupinami pokračujúc a celými národmi či štátmi končiac, zoči voči akútnej hrozbe terorizmu, čoby špecifickej forme totalitarizmu, sa s osobitnou naliehavosťou aktualizuje problém porozumenia a dorozumenia. Za problémom globálneho spolužitia treba totiž hľadať práve absenciu porozumenia a zlyhanie dorozumenia. Nie náhodou v porozumení vidí medzikultúrna hermeneutika i teológia náboženstiev kľúč k dorozumeniu, ktoré jediné môže viesť k plne ľudskému spolužitiu.

Úsilie o porozumenie a dorozumenie je zasvätené aj pôsobenie nadácie Fórum 2000. Od svojho vzniku v roku 1996 venuje táto inštitúcia vo svojich projektoch sústredenú pozornosť „identifikácii kľúčových problémov, ktorým čelí naša civilizácia“ a ich riešeniu. S opakovanou naliehavosťou a z rôznych aspektov tematizuje problém globalizácie v snahe „dať jej ľudskú tvár“, „poludštiť globalizáciu“ (Yokei Sasakawa).

Aby hľadali riešenie z patovej situácie, východisko z krízy ľudského spolužitia, ktoré by bolo schopné prelomiť bludný kruh násillia, zišli sa aj tento roku prominenti z rozličných krajín sveta na deviatej konferencii, ktorá pod názvom „Naše globálny soužití: Výzvy a naděje pro 21. století“ prebehla v dňoch 9. a 10. októbra v Prahe. Smer hľadania naznačil jeden z iniciátorov

tohto diela, prezident Václav Havel, keď v otváracom prejave povedal: „Nestačí vymýšlet nové technológie, nové predpisy, nové inštituce.

Je treba jinak a lépe chápat smysl našeho pozemského bytí a počínání. A teprve toto nové pochopení může vytvořit nové modely chování, nové stupnice hodnot a životních cílů, a skrze to posléze dát i nového ducha a nový smysl všem příslušným předpisům, smlouvám a institucím.“

Počas deviatich rokov svojej existencie aktivity nadácie Forum 2000 prenikli do povedomia širšej verejnosti a stali sa príkladom zodpovedného prístupu angažovaných jednotlivcov k riešeniu závažných spoločenských problémov. Aj keď nevedú vždy k bezprostredným spoločensko-politickým dôsledkom, iniciatívy tohto druhu majú svoj význam v tom, že vytvárajú slobodný priestor pre medzikultúrne stretnutie a dialóg, vznášajú potrebný morálny apel a napomáhajú kultivácii ľudskej vzájomnosti.

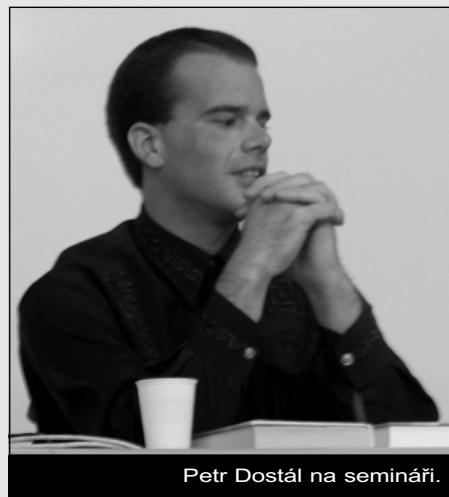
Martin Dojčár

¹ HALÍK, T.: *Co je bez chvění, není pevné*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002, s. 164.

SEMINÁŘ O N. D. WALSCHOVI

Společnost pro studium sekt a nových náboženských směrů uskutečnila 3. 11. další ze svých seminářů, v tento den na téma: N. D. Walsch, autor série knih „Hovory s Bohem“. Na seminář byli pozváni Petr Dostál a Markéta Potměšilová, příznivci N. D. Walsche a členové Humanity's Teamu. Iniciátorem celosvětové organizace

Petr Dostál na semináři.

Humanity's Team je sám N. D. Walsch a poselství jeho knih „Hovory s Bohem“ tvoří základnu pro myšlenky a postoje, k nimž se Humanity's Team a jeho příznivci hlásí. Dalšími inspirujícími autory jsou pro ně např. Paul Brunton a Deepak Chopra.

Petr Dostál nejdříve vysvětloval, proč Humanity's Team vznikl a jak chce tato organizace řešit celosvětové problémy. Její členové předpokládají, že podstatou společenských problémů na naší planetě je spirituální krize. Humanity's Team nabízí její řešení na principu osobní proměny jednotlivce k lásce, harmonii a míru.

„Nová spiritualita“ je označení Humanity's Teamu pro nové pojetí duchovnosti. Jejím základem má být spojení s Bohem, jehož může dosáhnout každý stejně, jako ho dosáhl a ve svých knihách popsal N. D. Walsch. Podle Walschova svědectví je Bůh jiný, než si lidé většinou myslí. Činnost Humanity's Teamu se proto zaměřuje na vzdělávání, setkávání příznivců a sdílení. To vše probíhá v síti Humanity's Teamu od oblastních skupin pod vedením koordinátorů v jednotlivých zemích až po tzv. Global Office se sídlem v USA. Projekt Humanity's Teamu sponzoruje nadace „Conversation with God“, založená Walschem.

Rozhovor účastníků semináře byl místy polemický. Otázky kladené členům Humanity's Teamu směřovaly k nejasnostem ohledně aplikace prezentovaných postojů do běžné praxe. Musely být vyjasňovány pojmy. Hosté reagovali velmi sympaticky, spontánně a upřímně, jejich mládí a novost jejich duchovního hnutí ale způsobily řadu nedostatečně promyšlených i navzájem si protirečících výpovědí, které místy posluchače šokovaly. Zaznamenali jsme např.: „Pro Novou spiritualitu není nic svaté, ale ve skutečnosti je jí svaté vše.“ - „Kromě posvátna mezi námi nic nestojí.“ - „Nová spiritualita v Boha nevěří...“ - „Sex v jakékoli podobě není špatný.“

Nová spiritualita si zakládá na toleranci a chce zapojit kohokoli. Tento přístup vystihují následující výroky: - „Nová spiritualita hlásá, že všechna svatá písma jsou cenná a smysluplná a že jedno není horší než druhé, ale je třeba je chápat ve svém kontextu doby, místa a jazyka.“ - „Máme jedinou pravdu: že každý člověk má svoji vlastní pravdu.“

Na druhou stranu ale hosté předložili vyhraněný, i když pojmově neujasněný systém, který se v podstatných bodech se světovými náboženstvími rozchází. Ve slovníku Humanity's Teamu a N. D. Walsche

se hojně vyskytují náboženské pojmy, které tato náboženství připomínají, mají ale poněkud odlišný význam. Tím jsou matoucí.

Členové Humanity's Teamu i jejich příznivci přišli na seminář s touhou podělit se o své dobré úmysly přinést světu naději na lepší zítřek. Bohužel, na semináři se toto úsilí jevílo spíše jako utopické a naivní.

Četba „Hovorů s Bohem“ N. D. Walsche může být jistě inspirativní. Právě tak ale může přivést k zamyšlení, zda se v autorově případě skutečně jedná o vážné duchovní hledačství, anebo spíše o mystifikaci nezkušených čtenářů hříčkami s náboženskými pojmy. Jinými slovy: zda je jeho autorská práce vedena skutečně tak dobrým úmyslem, jaký je hodem obdivu ušlechtilých členů Humanity's Teamu. ■

N. K. a redakce

O NÁBOŽENSTVÍ A VĚDĚ V PARDUBICÍCH

Náboženství a vědu pokládají pozitivisté, jejich scientističtí nástupci a také pravověrní marxisté-leninisté za protivníky. Úkolem religionistiky je prozkoumat jejich vztah věcně, dostatečně podrobně a nepředpojatě. Katedra religionistiky a filozofie dnešní Fakulty filozofické Univerzity Pardubice (v době konání konference Fakulta humanitních studií) zvolila toto téma pro svou čtvrtou vědeckou konferenci. Toto nejmladší, ale dnes pravděpodobně největší religionistické pracoviště v ČR pořádá od r. 2002 konference každoročně. Loňskou konferenci pořádalo společně s Českou společností pro studium náboženství a vyšel z ní sborník *Náboženství a jídlo* (Univerzita Pardubice, 2002).

Letošní konference byla poprvé dvoudenní. Konala se ve dnech 15. a 16. listopadu 2005. Počet přihlášených s referáty si letos poprvé vyžádal, aby podstatná část konference probíhala souběžně ve dvou tematických blocích. Každý ze tří půldnů zahajovala společná půlhodinová přednáška (Radim Palouš, Jiří Horejší a Ivan Štampach) a ukončila diskuse.

Tematický blok A byl věnován religionistice jako vědě o náboženství. Diskutující nabídli spektrum názorů na metodologické otázky. Shodli se v potřebě péče o dodržování někdy zanedbávaných obecně metodologických (logických) pravidel a zároveň na specifičnosti religionistických metod. Tematický blok B označili orga-

nizátoři heslem Náboženství mezi filosofií a vědou. Zazněly tam příspěvky charakterizující poměr různých náboženství k vědě a vztahy mezi filosofií a náboženstvím a dále zabývající se možným novým přemostěním mezi vědami a náboženstvím.

Mezi přednášejícími bychom našli většinu pracovníků pořadajícího pracoviště (vedle zmíněného Ivana Štampacha Tomáš Bubík, Martin Fárek, Vít Machálek, Miloš Mrázek, Aleš Prázný a Pavel Titz). Silná skupina aktivních účastníků byla z různých pracovišť Karlovy univerzity (kromě jejího bývalého rektora Radima Palouše též Jiří Fiala, Anna Hogenová, Pavel Hošek, Jaroslava Pešková; omluvil se přihlášený Jan Sokol). Spřízněné brněnské pracoviště (Ústav religionistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity) bylo zastoupeno Lubošem Bělkou, který tentokrát odbočil od své hlavní odborné orientace na tibetský buddhismus a spojil ve svém referátu religionistickou kompetenci se svým vzděláním v biologii, a dále novým pracovníkem Ústavu Davidem Václavíkem. Kromě České republiky bylo zastoupeno Slovensko (Attila Kovács a Daniela Djurišičová) a Polsko (Henryk Hoffmann, Leonard Pełka, Sławomir Cebula, Kazimierz Banek a Radosław Uliśzak). S příspěvkem vystoupil rovněž František Mikeš, Američan českého původu. Dva původně zamýšlení přednášející z dalších zemí, jeden Slovák působící na univerzitě ve Štýrském Hradci a jeden z Ukrajiny, se omluvili ze zdravotních důvodů. Mezi naslouchající a příležitostně diskutující zainteresovanou veřejností bychom našli několik desítek studentů religionistiky z Pardubic, Prahy a Brna.

Pořádající pracoviště chystá vydání prvního čísla své připravované ročenky Pantheon, které bude sborníkem z konference. Konference za rok se má věnovat tématu *Náboženství a politika*. ■

iš

NA PŘÍŠTĚ

Islámu na současné náboženské scéně se Dingir věnoval bezprostředně po tragických událostech v září roku 2001 (v čísle 4/2001). Od té doby se úhel pohledu na islám ve světě i v Evropě změnil. V příštím Dingiru bychom chtěli odpovědět hlavně na otázky:

**Jací jsou čeští muslimové?
A jak je naše společnost přijímá?**

Christine Schirmacherová.

ISLÁM A EVANGELIKÁLNÍ KŘESŤANÉ

Vztahy muslimů a Západu jsou nebezpečně zatěžovány předsudky na obou stranách. Současná světová situace přitom nahrává tomu, aby vyjádření těchto předsudků byla slyšitelná a aby získávala stále větší ohlas zvláště mezi znepokojenými lidmi v obou světových komunitách - jak mezi muslimy, tak mezi západními křesťany i nekřesťany.

Název konference „Nárůst islámu a jeho důsledky pro Evropu“ i její pořadatel (malá, nově založená a spíše fundamentalisticky laděná církev reformovaná) proto vzbuzovaly obavy z další vlny rozšiřování předsudků, tentokrát mezi českými evangelikálními křesťany, pro něž byla konference především určena. Hlavní řečník konference, Dr. Christine Schirmacherová, ovšem tyto obavy velmi snadno rozptýlila.

Přednášky této sympatické Němky (*1962), autorky řady spisů a vedoucí pracovnice institutů v Německu i Spojených státech, popisovaly islám a vztahy muslimů a křesťanů velmi přesně, pečlivě volenými, precizovanými slovy. Byly naprosto věcné a vedly posluchače k pochopení problémů a ke vcítění spíše než ke kritice, strachu a konfrontaci.

Schirmacherová tak 6. a 7. října v Praze prokázala, že obvyklé přisuzování islamofobních postojů evangelikálním křesťanům je předsudek. Ten jistě může ohrožovat vztahy na této planetě stejně jako jiné předsudky. ■

Zdeněk Vojtíšek

Uzdravování je součástí duchovního života příslušníků Křesťanské vědy

KŘESŤANSKÁ VĚDA A UZDRAVOVÁNÍ

Melanie Rybárová

K tématu „Náboženství a uzdravování“ z posledního Dingiru se vracíme článkem členky výboru sdružení Křesťanské vědy v České republice.

Během posledních deseti let pořádá Harvardova univerzita konference, které svádějí dohromady špičkové vědce i náboženské myslitele a léčitele, aby zkoumali statisticky prokázaný dopad modlitby na fyzické zdraví. Na těchto seminářích byl několikrát přiznán podíl na prokazování účinků modlitby na léčení také církvi Křesťanské vědy. Tato církev byla založena před více než sto lety a zaznamenala počátkem minulého století obrovský vzestup. Jen v New Yorku fungovalo víc než čtyřicet kostelů a největší kostel v Bostonu, který vznikl ještě za života zakladatelky této církve M. B. Eddyové, je druhou největší sakrální stavbou (po mormonském chrámu) ve Spojených Státech.

Vyléčení nemoci nebo uzdravení z fyzické (ale i jiné) indispozice se nazývá v jazyce stoupenců Křesťanské vědy „demonstrace“ a je na ně kladen velký důraz. Při modlitbě však by uzdravení nemělo být primárním cílem. Podstatným prvkem podle tohoto učení je vědomí božské pravdy, že Bůh stvořil člověka duchovního a dokonalého a v tomto stavu ho také udržuje. Při uzdravování nejde tedy o změnu disharmonických okolností v harmonické, nýbrž o vědomí nadsmyslové skutečnosti, tedy vlastně vnější viditelný důkaz vnitřní, duchovní milosti. Učení opírající se o Bibli a zejména Nový zákon počítá uzdravení k tomu ostatnímu, „co bude přidáno“ (Evanželium podle Matouše 6,33). Tedy jakási prémie, na kterou si ale může činit nárok každý, pokud naplní určité podmínky - opět v souladu se slovy Ježíše, když přislíbil svým následovníkům, že budou moci činit i větší věci než on.

Ve stejné knize „Věda a zdraví s klíčem k Písmu“ je modlitbě věnována celá první kapitola. Podle ní by modlitba rozhodně neměla být jakousi objednávkou, i kdyby byla přednesena s naléhavou prosbou a srdcem plným touhy. „Materialismus musí být umlčen, má-li člověk být vyslyšen

Mary Baker Eddyová (1821-1910).

Duchem, božským Principem, Láskou, která ničí všechno omyl“, píše autorka. Pod slovem „omyl“ se rozumí omylné vnímání skutečnosti, zkreslené egocentrickým přístupem. Říká se tam také, že „sebezapomnění, čistota a láskyplnost jsou stálé modlitby“.

Další z podmínek uzdravení podle učení Křesťanské vědy je přesvědčení o moci a síle Ducha. Nemělo by jít rozhodně o slepou víru a už vůbec ne o věření v jakési metafyzické zařikání, spíše o rostoucí přijímání existence duchovních zákonů. Právě tento názor začíná získávat na váze i vážnosti i na zmíněných konferencích Harvardu. Tyto duchovní zákony nelze laboratorně prověřit, což ale neznamená nic více než že věda potřebuje nové nástroje, aby byla schopna zhodnotit pozorování, která se nedají stěsnat do materiální svěrací kazajky.

S touto podmínkou je spojeno i porozumění, že ten, kdo vnímá a to, co je vnímáno, je jedno a totéž. To, co vnímáme, je ovlivněno tím, co se domníváme vidět. To ostatně prokázali už i kvantoví fyzici.

Pro řadového stoupence vědy Kristovy, jak bývá Křesťanská věda také nazývána, je důležitější než intelektuální metafyzika další silný prvek, totiž Láska. Láska patří mezi sedm synonym Boha, tak jak jsou uvedeny v knize „Věda a zdraví s klíčem k Písmu“. Modlitba, v níž chybí láska, a tedy Bůh, Duch, může sotva počítat s dobrými výsledky. Jistě i tohle bude jeden z důvodů, proč se ne každý pokus o uzdravení vydaří. Přesto byly v první polovině minulého století úspěchy Křesťanské vědy opravdu ohromné. Naproti tomu dnes nejen že ubývá víry jako takové a tedy i těch, o nichž dříve bylo možno říci „víra tvá tě uzdravila“, ale také přibývá skeptiků připravených poukazovat na neúspěchy a prohry.

V učení samém lze nalézt varování, že spoléhání na vlastní intelekt spíše než na Ducha přináší místo úspěchu pocit oddělení, osamocení a frustrace. Už Albert Einstein řekl, že člověk zakouší své myšlenky a pocity jako oddělené od celku, což je zvláštní druh optického klamu, který vzniká ve vědomí.¹ Podle Křesťanské vědy je právě úkolem člověka osvobodit se od tohoto klamu, tak jak o tom hovořil už Ježíš. („Poznejte pravdu a pravda vás osvobodí.“)

K již zmíněným podmínkám „úspěchu modlitby“ patří konečně také morální vlastnosti, pro duchovní uzdravení nepostradatelné.² Podle Křesťanské vědy ovšem tyto vlastnosti nejsou lidského původu, protože vše dobré a podstatné je odvislé od Ducha, Principu, Lásky, jediného pramene všeho dobra. V duchovních zákonech třeba hledat sílu a oporu a vlastnosti samé jsou důkazem, že božské tu dosáhlo lidského. „Otec, který ve mně přebývá, činí své skutky“ (evangelium podle Jana 14,10). Žádoucí vlastnosti nejsou nijak nové, dobře je známe, je to nesobecká láska, pokora, vděčnost, schopnost odpouštět, poctivost k sobě i druhým, uměřenost, nadějeplnost atd.

Ač stoupenci Křesťanské vědy berou biblický příkaz „Buďte tedy dokonalí, jako

V rubrice „reflexe“ uveřejňujeme též názory, které nemusejí zcela vyjadřovat stanovisko redakce.

Vědecké stanovení bytí

„Není života, pravdy, inteligence ani podstaty ve hmotě. Vše je nekonečná Mysl a její nekonečný projev, neboť Bůh je vše ve všem. Duch je nesmrtelná pravda, hmota je smrtelný omyl. Duch je to skutečné a věčné, hmota je to neskutečné a dočasné. Duch je Bůh a člověk je jeho obraz a podoba. Proto člověk není hmotný, je duchovní.“

Věda a zdraví, str. 468.

váš otec je dokonalý“ vážně, jsou si přece jen - aspoň v lepším případě - vědomi své relativní nedokonalosti. Otevírají se však trvalé něžné přítomnosti božské Lásky, která naši nedokonalosti transcenduje. Uzdravení musí přijít právě tak ze srdce a z duše jako z mysli, a duch Lásky by měl pronikat logikou.

Závěrem: podle učení Křesťanské vědy život člověka není určován okolnostmi a vnějšími podmínkami. Určující je vnitřní postoj, jaký k dění zaujmeme. Nemoc patří k jevům, jimiž trpíme. Avšak podle Křesťanské vědy netrpíme něčím, co je skutečné. Trpíme věřením, že je to skutečné.

Ve zmíněné již knize Věda a zdraví s klíčem k Písmu nalezneme i slova, že člověk jde duchovně kupředu vítězstvími i prohrami. O vítězstvích svědčí nesčíslný pocit lékařsky doložených uzdravení, o nichž možno říci, že jsou někdy na hranici zázraku.^{3,4}

Naproti tomu prohry spolu s nepochopením a zkresleným výkladem měly za následek ostrou kritiku i z pera autorů tak významných jako byli Stefan Zweig nebo Mark Twain. Mary Baker Eddyová byla významnou osobností přelomu 19. a 20. století a její postava nechybí v Síní slavných žen USA ve Washingtonu.

Poznámky

- 1 Je prokázáno, že Albert Einstein občas navštívil i čítárnu (Reading room) Křesťanské vědy. V kronice Pátého kostela Křesťanské vědy v New Yorku je zápis učiněný George Nagym (tehdy významnou osobností Křesťanské vědy), že při odchodu z bohoslužby řekl mu přý Einstein „lidé, vy ani nevíte, co máte“.
- 2 Mravní problém může nemocnému zabránit v uzdravení. Omyly jako chťi, závist, pomstychtivost, zloba nebo nenávisť udržují věření v nemoc nebo je dokonce vytvoří. Všechny omyly mají k tomu sklon. (Věda a zdraví, str. 419:1-4)
- 3 Při ztroskotání Titaniku jedním z posledních, kdo opouštěli loď, byl námořní důstojník, zvaný stoupenec Křesťanské vědy. V písemném zachovaném svědectví líčí, jak pomáhal spouštět čluny na vodu. Sam odmrštěn zříceným komínem, zachytil se jakéhosi dřeva a strávil ve vodě mnoho hodin. Byl úplně posledním člověkem, který vstoupil na záchrannou loď, jedním z mála, kteří

Léčení z pohledu germánské tradice

LÉČENÍ MEZI GERMÁNY

Wilmar Wolf a Ileana Dragonari

K tématu „Náboženství a uzdravování“ z posledního Dingiru se vracíme také článkem stoupenců tradice germánského náboženství.

„Větvové runy znej, chceš-li být lékařem. Chceš-li se vyznat v ranách, do kůry je ryj na stromech lesa, jež k východu kloní větve.“

Léčení vždy bylo a stále je důležitou součástí tradice germánského pohanství. Tradiční způsob magického léčení ran se děl pomocí větvočných run, jak je popsáno výše. Při ráně do břicha se zjišťovalo, zda jsou zasažena střeva, pomocí pojídání cibule. Pokud byla cítit z rány, pravděpodobně už nebylo pomoci.

Jiným způsobem léčení je použití hlíny z hrobů. Ať při nemoci či při ráně, vezme se hlína z hrobu přátelského nebožtíka, dá se mu obět a hlína nebo drn se položí na postiženou oblast, například na prsa při zápalu plic.

Další tradiční metodou je zařikání. Jako příklad může posloužit druhé merseburské zařikadlo, které používá Woden kvůli Baldovi, který si poranil nohu: „I zařikal ho Wodan jak nejlépe uměl: 'Je-li noha vymknutá, teče-li krev, je-li končetina zlomená, noha k noze - krev ke krvi! Úd k údu, ať jsou pevně spojeni.'“

Jako i u jiných germánských kmenů, stává se, že část duše opustí tělo, nebo je uloupena a může být v různých světech. Duši je třeba navrátit, což je práce pro kouzelníka. Příklad máme v Hermodovi, který cestoval do Helheimu pro Baldovu duši, což ovšem nebylo korunováno úspěchem, neboť nebyly splněny podmínky, které si Helja, paní podsvětí, dala. Z tohoto důvodu jsou předmětem lidového kultu nebohové, ale bytosti, které se nejčastěji zmocňují duše, a proto se jim nosí obětiny.

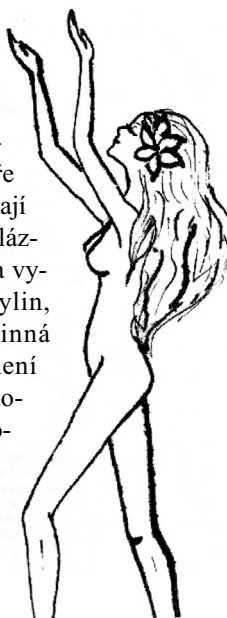
katastrofu přežili, a jediným, kdo nezemřel na následky podchlazení a vůbec jimi netrpěl. Podle vlastních slov zachránilo ho vědomí jeho duchovní totožnosti a vědomí vlastní integrity.

4 V některých státech USA některé pojišťovny proplácejí pacientům částky, které tyto platí tzv. praktikujícím Křesťanské vědy tak, jako tomu je u jiných případů

U starých kmenů byla prakticky každá nemoc následkem uhranutí nebo urknutí, což bylo spojeno se ztrátou duše. Proto se říká: „Chodí jako tělo bez duše.“ Rodina nemocného je nucena vyhledat kouzelníka či kmenovou vědmu a ty pak zjišťují, co se děje a jak se dá pomoci.

Důležitá jsou ovšem i preventivní opatření - o velkých svátcích myslet na předky, připíjet jim, nechat pro ně jednu porci štědrovečerního hodování, pořádat hody na hřbitově na jaře a na podzim, což zajišťuje jejich ochranu a napomáhá to také plodnosti. Dále je třeba žít v souladu s domácím duchem, aby neškodil, a rovněž opatrně nakládat s přírodou kolem nás, abychom nepodivili Alfý. Na jaře je důležitá očista, dělají se oblévačky a pomlázka, vyhání se smrt a vykuřuje se směsí bylin, kterou určuje rodinná zvyklost (pokud není rodinná zvyklost dochována, užívá se komonice a šalvěj, případně i jalovec a pelyněk).

Když někdo během roku onemocní, vykuřuje se celý dům. Na břehy potoků se

Ilustrace z časopisu Pohanský kruh, yule / prosinec 2003.

⇒ Dokončení článku na další straně v rámečku.

ošetření terapeutem. Tato praxe existuje asi třicet let poté, co jedna zaměstnankyně pojišťovny a členka Křesťanské vědy utrpěla zlomeninu kosti, která se zahojila během tří dnů, jak dosvědčil sám lékař pojišťovny, za pomoci jedné praktikující Křesťanské vědy.

5 Viz tzv. Vědecké stanovení bytí.

V rubrice „reflexe“ uveřejňujeme též názory, které nemusejí zcela vyjadřovat stanovisko redakce.

Dopisem, adresovaným Mgr. Andree Hudákové připomínáme její článek „Bud'te Božími posly“ v Dingiru 3 / 2004, str. 79-80.

Vážená paní (slečno) magistro!

Dostal se mi do rukou časopis Dingir z loňského roku a velmi mě potěšil váš článek o návštěvě Neala Donalda Walsche v Praze. Jsem fanynka myšlenek N. D. W. Potěšila mě především poslední část článku, kde přesně charakterizujete Boha „zítřka“, Boha v pohodě, Boha kámoše a naší svobodu od požadavků. Uvědomila jsem si a připomněla, díky vám, i božskou dichotomii, že

pravda je na obou stranách, že pravda je na všech stranách, že pravda je všude a netře- ba se o pravdu přít a prát a ani někoho pře- svědčovat o své pravdě. Připomněla jste mi, že toto nové chápání Boha (jak jste napsa- la, že je jak z příručky pro šťastný život) povede k odstranění strachu z našeho života a ke šťastnému životu všech lidí a součas- ně mi to potvrdilo, že lidé se bojí v něco tak krásného (jako je bezpodmínečná láska Boha a neomezená svoboda) uvěřit. Že se bojí uvěřit, že jsme jednoduše jedna duše, jeden duch, jeden bůh a život je jednodu- chý.

Dále mě potěšilo, že jste si uvědomila, že jsme jako lidstvo v duchovní krizi a tře- ba jako mnoho dalších lidí si budete klást otázky, proč. Lidstvo po stránce technické a vědecké udělalo velký pokrok a rychle se vyvíjí dál. A co duchovno? (Bez vývoje v duchovní oblasti se tady vyvraždíme a zničíme životní prostředí). Ano, to se také vyvíjelo, ale jeho vývoj skončil v křesťan- ství smrti Ježíše Krista. Co když i v této oblasti všechno nevíme? Co vlastně ten Bůh chce? Každému říká něco jiného. (Viz svaté knihy - bible, korán, atd.) Proč se jasně ne- vyjádří! Doporučuji se ho osobně zeptat, jako to udělal Neal Walsch. Každý může s Bohem hovořit, je to Bůh nás všech. Nealovi děkuji za to, že jsem pochopila, že Boha mám ve svém srdci (duši) a že se s ním mohu kdykoli spojit.

Děkuji vám za článek, díky Bohu, díky Bože, že žiji v pravdě

Ing. Jarmila Dušková

Chválím Vás, Děkuji Vám, žehnám Vám a směji se na Vás. Bůh je na naší i Vaší straně.

⇒ *Dokončení reflexe z předchozí strany.*

věší haděrky a pentle pro získání přízně vodních bytostí.

Mnoho zvyklostí se udržuje kolem pohřbu. Zemře-li někdo, hrozí ne- bezpečí, že nebude chtít sám odejít a bude si chtít s sebou do záhrobní něko- ho odvést. Je proto nutné vykonat účin- ný pohřeb. Ten se skládá ze dvou částí: první je oplakávání a druhá je veselice. Čtyřicátý den po smrti se dělá poslední rozloučení. Osobní věci nebožtíka se pohřbívají spolu s ním, aby po nich ne- prahl a nechtěl se mstít. Pokud by i po dodržení těchto zásad vyvstaly těžkosti, zavolá se kouzelník, který zjišťuje, zda nebožtíka nikdo nedrží nebo jaký je důvod, že neodchází do Helheimu, tedy do pekla. Někdy může být příčinou to, že nebožtík vyžaduje pro svůj klid, aby byla vykonána msta, jindy může jít o porušení nějakého tabu, což může být i důvodem vzniku nemoci.

Dalším typem nemoci je tzv. „kou- zelná nemoc“, kterou způsobují ducho- vé tomu, kdo se má stát kouzelníkem, nebo kdo má splnit nějaký úkol. Pak je nutno osudu dostát a povinnosti se zhostit.

Současný průběh germánské léčby je takový, že přijde-li za léčitelem nemocný, provede se nejprve energetická diagnóza, zjistí se, z čeho nemoc pramení a případně nejsou-li přítomny kromě nemoci ještě další problémy. Po zjištění diagnózy se na- vrhne průběh léčby, která může spočívat v úpravě životosprávy a osobních zvyklostí, předepsání vhodných bylin, kamenů, barev, vůní a očistý, ve specifických případech i může léčba obsahovat i ozdravný magický rituál. Ten se liší v závislosti na povaze a intenzitě onemocnění. Rituály germánské tradice jsou obdobné jako u ostatních pohanských tradic praktikujících původní přírodní magii. Při volbě bylin se vždy preferují ty, které se vyskytují v domácích podmínkách, neboť jsou v lepším souladu s organismem než exotické. Při léčbě je důležitá spolupráce pacienta, hypochondři libující si v problémech a hledající důvody, proč se nemohou uzdravit, jsou ze zásady odmítání, neboť jejich přístup je považován za urážku bohů.

Bylinky Zimního slunovratu

Bylinky Zimního slunovratu můžete kolem sebe vidět v přírodě, když budete chtít. Je to například břečťan, cesmína a jmelí, ale též dub, chmel, jabloň, jalo- vec, trnka a jasan. To jsou hlavní, tedy místní bylinky, které si můžete opatřit sami kousek od místa, kde žijete. Pova- žuji je, protože jsou kolem nás, za nej- mocnější, ať se to týká zdraví, víry nebo magie. ...

Jmelí nasbírané v době Zimního slunovratu roz- dávali Druidové lidem jako tzv. všelék. Mocné však bylo jen to, které se ne- dotklo při sběru země, bylo chyceno do bí- lého plátna a bylo trháno zvláštním způ- sobem. Z bobulek jmelí si můžete při- pravít talisman plodnosti - ušijte si malý pytlíček a sušené bobulky si do něho dejte. Jmelí představovalo sémě Pána stromů, proto nese označení rostlina plodnosti.

*vlčice Morgana,
Pohanský kruh, prosinec 2003.*

DINGIR

časopis o současné náboženské scéně

8. ročník

Číslo 4/2005 vychází 10. ledna 2006.

Vydává DINGIR, s.r.o.,
Černokostelecká 36, 100 00 Praha 10
tel.: 274 820 884
e-mail: dingir@dingir.cz
internet: www.dingir.cz

Šéfredaktor:
Zdeněk Vojtíšek

Redakční rada:
Pavel Hošek, Andrea Hudáková,
Martin Kořínek, Jiří Koubek,
Miloš Mrázek, Tomáš Novotný,
Prokop Remeš, Ivan O. Štampach.

Grafický návrh: Richard Bobůrka
Zlom: Zdeněk Vojtíšek
Osvět: CDS - Petr Jandík
Tisk: VS ČR, Praha 4

Cena: 39,- Kč

Objednávky a urgencye:
SEND - předplatné
P. O. Box 141, 140 21 Praha 4
tel: 225 985 225
e-mail: administrace@send.cz
http://www.send.cz

ISSN: 1212-1371

Registrace:
MK ČR 7943 z 30. 3. 1998.

PROČ DINGIR

Některé starověké jazyky měly zajímavý zvyk, který spočíval v tom, že do psaného textu vkládaly tzv. ideogramy. Byly to značky, které předjímaly vlastnosti následného slova. A tak se např. v klínopisných textech vkládal před každou věc ze dřeva (např. strom, ale i stůl nebo židli) znak pro dřevo. Před rybníky, řeky apod. se vkládal znak pro vodu atd. Podobně existoval i zvláštní znak, který se musel napsat před jméno jakékoli božské bytosti nebo boha. Této značce, upozorňující na božskost toho, co bude následovat, se většinou říká podle starého sumerského označení pro boha, DINGIR. Toto slovo je pak zároveň i pravděpodobně vůbec nejstarším označením pro božskou bytost, jaké známe.

Zajímavé je, že klínový znak, který se jako označení DINGIR používá, je ve skutečnosti obrázkem hvězdy, která představuje směr, k němuž člověk hledí a k němuž se upíná. Znak DINGIR se tak může pro nás stát symbolem jistě nezanedbatelného rozměru lidství, který hledá něco, co ho přesahuje, na čem se může orientovat a k čemu může směřovat. Tato lidská touha nachází nejrozmanitější podoby v nejrůznějších kulturách a sociálních skupinách. A tak i v naší současné společnosti se setkáváme s desítkami nejrůznějších náboženských a pseudonáboženských skupin, jež jsou výrazem tohoto rozměru člověka.

Chtěli bychom se tedy rozhlížet kolem sebe, pozorovat tuto náboženskou scénu a zamýšlet se nad tím, kdo nebo co je DINGIREm těch, kdo se k těmto skupinám hlásí, jak právě jejich DINGIR ovlivňuje jejich život a jaké formy jejich cesta za tímto cílem nabývá. Časopis DINGIR by tak měl pomoci porozumět oblasti, která je od pradávna neodmyslitelnou součástí života lidstva, a přesto zůstává pro mnohé nezmapovanou krajinou.

tn

POZVÁNÍ A KONTAKTY

Společnost pro studium sekt a nových náboženských směrů, Husníkova 2075 (budova Fakulty humanitních studií UK), 158 00 Praha 13, **návštěvní hodiny** v úterý a ve čtvrtek od 15,30 do 17,30.

Semináře v aule hlavní budovy Fakulty humanitních studií UK, U Kříže 8, Praha 13 (blízko stanice metra „Jinonice“) vždy ve čtvrtek od 17 do 20 hodin: **2. března o holotropním dýchání** s facilitátory i účastníky této metody, **6. dubna o Novoapoštolské církvi** a jejím vývoji v poslední době a **11. května o české mystice ve 20. století**. Vstup volný.

Na titulní straně: kresba z knihy „Tajemství času a vesmíru“, Gemini 1994, str. 46.

Na protější straně ilustrace z knihy „Za hranicemi života“, Gemini 1994, str. 57.

Reverend Mun (druhý zleva) s manželkou při aktu ustavení české pobočky Univerzální federace míru. (K článku na str. 118.)

Hosty semináře Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů byli 1. prosince 2005 představitelé Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi MUDr. Ondřej Kadlec a Eduard Sobička. Foto: Jaroslav Hynek.

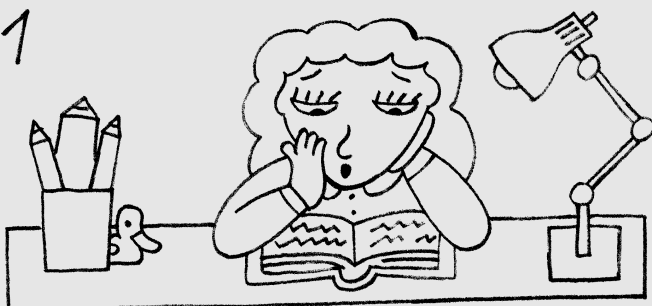
5. a 6. listopadu 2005 oslavila Armáda spásy výročí 15 let obnovení své činnosti u nás. Součástí oslav byl i koncert na veřejném prostranství.

Foto: Armáda spásy.

TECHNIKA KONTROLY BDĚNÍ

Kontrola bdění, technika, která ti pomůže prodloužit dobu bdění. Kdykoli přichází pocit únavy a ospalosti a nechceš tento pocit mít, vstup do hladiny 1 pomocí metody 3 až 1. V hladině 1 si v duchu řekni: „Jsem unavený a ospalý“, či „Jsem unavená a ospalá“ a „Nechci být unavený a ospalý“, či „Nechci být unavená a ospalá“; „Chci být úplně vzhůru, cítit se výborně a těšit se dokonalému zdraví“.

1

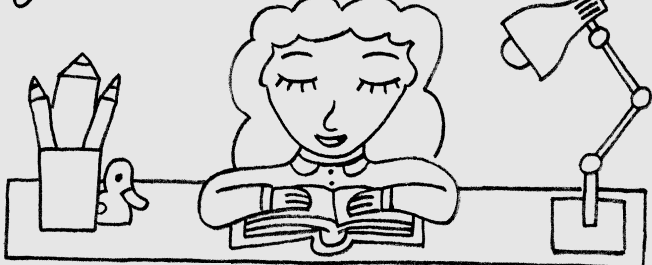
2

3-2-1 Jsem unavená a ospalá a nechci být unavená a ospalá. Chci být úplně vzhůru, cítit se výborně a těšit se dokonalému zdraví.

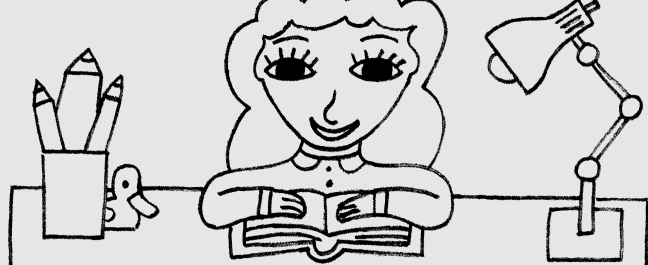
3

1,2,3 - Při čísle 5 otevřu oči, budu úplně vzhůru, budu se cítit výborně a těšit se dokonalému zdraví.

4

4,5 - Jsem úplně vzhůru, cítím se výborně a těším se dokonalému zdraví, cítím se lépe než předtím.

Potom si v duchu řekni: „Budu počítat od 1 do 5. Při čísle 5 otevřu oči, budu úplně vzhůru, budu se cítit výborně a těšit se dokonalému zdraví“. Pomalu v duchu počítej: „1, 2, 3“, u čísla 3 si v duchu připomeň, že při čísle 5 „otevřu oči, budu úplně vzhůru, budu se cítit výborně a těšit se dokonalému zdraví“. Pak v duchu pomalu počítej do 4, pak do 5. Při čísle 5 si s otevřenými očima v duchu řekni: „Jsem úplně vzhůru, cítím se výborně a těším se dokonalému zdraví, cítím se lépe než předtím“.

TECHNIKA ZRCADLA MYSLI

Zrcadlo mysli, technika, kterou můžeš používat k řešení problémů. Vytvoř si představu velkého zrcadla a promítni si ji na svou vnitřní obrazovku. Toto zrcadlo se nazývá Zrcadlo mysli. Toto Zrcadlo mysli se dá zvětšit, aby se do jeho rámu vešla nějaká věc či věci, osoba či osoby, malá či velká scéna. Barvu rámu Zrcadla mysli můžeš v duchu změnit z modré na bílou. Modrý rám bude označovat problém nebo nynější situaci, kterou lze změnit na projekt k řešení; bílý rám bude označovat řešení, nebo cíl. K řešení problému, nebo dosažení cíle pomocí Zrcadla mysli vstup do hladiny 1 pomocí metody 3 až 1. Pak si představ na své Vnitřní obrazovce Zrcadlo mysli s modrým rámem. Vytvoř si představu problémové věci, osoby, nebo scény a umísti ji do modře orámovaného Zrcadla mysli, aby se problém mohl studovat. Po prostudování toho problému vymaž obraz toho problému, posuň zrcadlo doleva, změň barvu rámu na bílou a vytvoř a promítni obraz řešení do bílé orámovaného zrcadla. Kdykoli ti od této chvíle přijde na mysl tento projekt, vizualizuj si obraz řešení, konečný výsledek, či dosažený cíl do bílé orámovaného Zrcadla mysli.

A tak to je.

Duševní dimenze

